

קונטרס

הבינוני

פרשת קרח
שלח בחו"ל
תשפ"ו

שנה ח'
חוברת ל"ז
גליון 420

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

לתרומות וחכיות בהפצת הגליון
ושיעורי הב'ני, צרו קשר עם 'מכון
הב'ני': 718.387.1122 או במייל:
info@machonhavineini.com

לקבלת הגליון וקונטרס הב'ני המלא,
או לקבלת השיעורים, שלחו מייל:
info@machonhavineini.com

קו עדכונים לשיעורים, פארברענג
ליל שישי, ומעמדים מיוחדים בא"י.
073-347-8404

072.257.7726 א"י

718.686.8300 ארה"ב

0333.070.6585 בריטניה

0480.20.1618 בלגיה

קול הב'ני

עימוד
נחמן אייזנבאך
(+972) 053-3153-305

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור של"ב

יום שלישי פרשת שלח י"ז סיון תשפ"ו

ה תיקון המדות דיוקא מתוך הגישה הנכונה

הגמר הוא דבר אלוקי | בטחון של חכמת חיים | הרצון להסתדר בחיים | מתוך רצון לעשות מקום לשכינה | עבדו את ה' בשמחה | בין עובד ה' ללא עבדו | דרך טובה כפולה ומכופלת | דביקות בה' במקום באליל הממון | להבדיל בין הלב הטהור | בין גאות להכרת הפחיתות | על פי כוונות האר"י | כח השפעת איש על אשתו | חיוך אינו דבר מודרני | סיפורו של החיוך המתגלגל | נהג המונית העצבני - שליח ההשגחה | העולם מזדכך לפי זיכון האדם | קולו ערב ושמו נבל | יש לו ואינו רוצה | מדת הקב"ה לסבול שפלות | והלכת בדרכיו לסבול שפלות

יום רביעי פרשת שלח י"ח סיון תשפ"ו

יט עשיית גדרים וסייגים בתוך הנפש פנימה

השליטה על המחשבה פחותה | העצה כתובה בספר התורה | שהמוח ירוץ סביב היסודות | לא יאבד את מה שנותנים לו | כך אדם חוטא עם הציצית | כך נכנסים לאווירה אחרת | גדרים וסייגים פיזיים | יצירת מעגלי אבטחה | עצה למחשבות זרות - ישמח בחלקו | תאוה באה למלאות חור שחור | הנסיון להתכבד בקלון חבירו | מחשבתו נעה סביב אסירות תודה | שימת לב למחשבות הזרות | ברכת המזון אינה ביטוי שפתיים | הרצונות משפיעים על המחשבות | לישון מתוך דברי תורה

יום חמישי פרשת שלח י"ט סיון תשפ"ו

כח חששות מוצדקים לא נועדו לעצור אלא לקדם

כי חזק הוא ממנו | התגברות הסטרא אחרא בארץ ישראל | טענה גדולה ומוצקה | לא נוכל לעלות - זהו הפגם | לא לציית אינה אפשרות | כך היצר מסית ומדיח | מעיד עדות שקר בעצמו | שפיל ואזיל לסיפיה | לא בורחים לפני שולחן עורך | כשאברך מגלה את העולם | מה לנו ולצרה הזאת | עושים מה שצריך לעשות | קום והתהלך בארץ | לחשוב ולא לעשות - קליפה | התבוננות לא על חשבון עשייה | היועצים כבודם במקומם מונח | החששות מוצדקים אך לא עוצרים | הנשמה יורדת לעולם עם חששות | אמרתי לך - אז מה?

יום ראשון פרשת קורח כ"ב סיון תשפ"ו

צורת לימוד שממשיכה על האדם לבוש של ענווה לט

התמדתו ויגיעתו של צדיק | מפיקחות לתמימות בלתי הגיונית | ענווה מתלבשת בו | הטפל נעשה מזולזל מאליו | כך העריך לימוד אמיתי | מה מקוה מטהר את הטמאים | מחפשים את הקב"ה | כבר עמדתי בשערי גן עדן | השפעתו של טמטום הלב | איבוד היכולת להרגיש טעם התורה | לימוד בצורה משוחררת - היו לא תהיה | כבן קטן הקורא לאביו | רפואה להרגשת בדידות | הולכים לישון עם הקב"ה | כקורא בשמו של הקב"ה

יום שני פרשת קורח כ"ג סיון תשפ"ו

עצה נכונה להנצל מאש המחלוקת מח

מכלה כל חלקה טובה | חיקוי אחר השורשים | שלבי ההתפתחות של המחלוקת | ויכוח בחשבון הבנק | שיטתו גורמת לי נזק | תענוג האמת גדול מתענוג הקליפה | סיפוק מהרגשת הנשמה | איזהו חכם האוהב את האמת | הצליני מנצח דקליפה | שכרו יוצא בהפסדו | האדם יכול לטעות (ואתה בכלל האדם) | יש מקום לכולם | תחשוב כשאינך בלהט הוויכוח | תשאל את זה בניחותא | ויכוח איך לפתור בעיה - ויכוח דליק | שנזכה לראות מעלת חברינו ולא חסרונם | הקב"ה יכול לעשות נס | לא ממתנינים לשלב האחרון

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת קר כ"ח סיון תשפ"ד

גודל הנחת רוח שגורם האומר שירה מתוך מצוקה נח

א-ל אלוקי הרוחות לכל בשר | המלך משתעשע עם ציפור שיר | צער האדם מוכר להקב"ה | בא מלאך וסטרו על פיו | ריקוד עם גרביים | כוחה של שירה במצוקה | החדרת אור האמונה בלי אותיות

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת קר כ"ד סיון תשפ"ב

החסיד זקוק לשמירה יתירה שלא להתרחק מן האמת סב

שמרה נפשי כי חסיד אני | קר ביקש להתחסד עם קונו | הסימן בין חסידות לתרמית היצר | החסידים זקוקים לשמירה יתירה | בלי תפילה אין סיכוי

ליל שישי פרשת קר כ"ד סיון תשפ"ב

היוקר יאמיר ושאר ספיקות כהכנה לגאולה סה

למקדשך תוב ולקודש קודשין | מוכנים לשלם את המחיר | תושבי חו"ל מפקירים את ארמונותיהם | היוקר יאמיר מערער את היציבות | איזהו שוטה המאבד מה שנותר לו | אפשר לעשות מזה כסף | אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

מדור אמונה ובטחון

שיעור של"א

לזכות

החתן **אברהם יצחק** בן **העניא רייזל**

והכלה **אסתר** בת **חיה**

נדבת אבי החתן

הר"ר **נחמן הכהן קאהן** הי"ו

לזכות

החתן **יואל** בן **רחל לאה**

והכלה **דינה רחל** בת **רויזא בלומא**

נדבת אבי הכלה

הר"ר בן **ציון משה פאלקאוויטש** הי"ו

יום שלישי פרשת שלח י"ז סיון תשפ"ו

תיקון המדות דווקא מתוך הגישה הנכונה

לשבת וללמוד בספר, ואף להבין את הכתוב בו, אך ה'גמ' הוא **שאש התורה תיכנס בנפש ויתקשר על ידה אל הקב"ה**. וכן הוא בעניין התפילה, האדם יכול לכוון, ולהבין פירוש המילות, להגיע בזמן ולעשות את כל ההכנות הנצרכות, אך **הרגשת הרוממות והדיבוק שצריכה לבוא עם התפילה, היא גמרה של ההשתדלות שהאדם עושה, ועליה עליו לבטוח שתינתן לו מאת ה'.**

כך הוא גם בענייני בין אדם לחברו. על האדם להתבונן ולהבין עד כמה עמוקה ורחבה סוגיית תיקון המדות, **ועליו לעשות את ההתחלה**. כפי שנתבאר בשיעור הקודם, **שההתחלה היא ללמוד להבין את הזולת,**

הגמ' הוא דבר אלוקי

התחלנו לבאר בשבוע הקודם, כי בענייני בין אדם לחברו זקוק האדם לסייעתא דשמיא מרובה, כדי שיצליח לנהוג בהם מתוך ביטחון כראוי. הרי בכל ענין רוחני, **ההצלחה האמתית אינה אלא כאשר האדם עושה את מעשיו כיהודי מתוך אמונה ובטחון, דהיינו שידע שעליו לעשות את חלק ההשתדלות - ההתחלה, ויחד עם זאת יודע שאת ה'גמ' אין בידו להביא, אלא הקב"ה הוא המשלימו.**

ועוד זאת הוא יודע, **שה'גמ' הוא עיקרו של דבר, והוא עניין רוחני-אלוקי שצריך להגיע אל האדם.** זהו היסוד הגדול. אדם יכול

נובעים ממקום פנימי נכון. וצריך לעמוד על ההבחנה שבין שתי הגישות, **כי אדם יכול לחיות חיים מעוותים, ואף על פי כן לעסוק בהרבה מעשים נאים ונפלאים.** אלא שכל זה כאשר שורש מעשיו והסיבה למה שהוא עושה אינם כראוי.

חבל על כך מאוד, כי הוא העביר את חייו בעשיית כל-כך הרבה דברים טובים, אך לא הגיע באמצעותם אל התכלית הראויה. חבל! הלא העולם הזה אינו אלא פרוזדור להגיע אל הטרקלין; **תאר לך שהאדם עמל בפרוזדור, אך אינו נכנס לטרקלין עצמו.**

הרצון להסתדר בחיים

הבה נראה את החילוקים בין שתי הגישות, עניין הכלול במה שמבקש רבינו המחבר להשריש בקרבנו, **כי דברים רוחניים נחשבים כהצלחה רק כאשר האדם ניגש אליהם בגישה הנכונה, מתוך אמונה ובטחון.** אולם אם ניגש אליהם בגישה שאינה נכונה, אינם נחשבים כלל להצלחה.

בענייני בין אדם לחבירו, צריך לדעת שיש שתי סיבות עיקריות שבגינן מבקש האדם לעבוד על מדותיו. סיבה אחת היא **הרצון להסתדר בחיים.** האדם מבין כי אם לא יהיו מדותיו מתוקנות, יהיו חייו מלאי סבל ומריבות; הוא יסתכסך עם סביבתו, שכן לא יוכל לוותר, לא יוכל לתת מתנות, ולא יוכל להתאפק, ונמצא שהוא נשחק ומתמודד תדיר עם קשיים.

מתוך כך בא אדם ומבקש לתקן את מדותיו. אולי הוא אינו אומר זאת בפירוש, אך זהו הצורך שדוחף אותו - **הרצון לחיות חיים מסודרים ורגועים.** כך, למשל, בענייני שלום בית. את דרך המלחמה הוא כבר ניסה ולא עלתה בידו. עכשיו הוא מבקש

וללמוד מן הטעויות וכיוצא בזה. דברים יסודיים שהאדם צריך לעשות, אך לאחר שעושה האדם את חלקו, עליו לדעת כי **שלמות התיקון בפועל - תלויה בסייעתא דשמיא, ועל כן עליו לבטוח בה' שיזכהו להשלמת הדבר כראוי.**

בטחון של חכמת חיים

לפני מספר שנים דיברנו באחד משיעורי הבטחון, על כך שיש בני אדם שמשתמשים עם הבטחון כעצה של חכמת חיים לחיים שלווים. כלומר, האדם אומר לעצמו: יש להישאר ברוגע, בעזרת ה' יהיה טוב, אין צורך בלחץ מיותר, ויש לקבל את המצב כפי שהוא.

אלא שבמקום שגישה זו תבוא מתוך **קרבת אלוקים, היא נובעת מתוך חשבון קר** שהמלחמה לא תועיל, ומגיע למסקנה שכך יהיו לו חיים רגועים. כל עיקר חשבוננו הוא כיצד לעבור את העולם הזה במנוחה ושלווה. באותם שיעורים נתבאר ההבדל בין מי שמשתמש בגישה זו רק מתוך שיקול של נוחות גרידא, לבין **מי שבוטח בה' מחמת מצות הבטחון, וכל דיבורי החיזוק שלו נובעים ממקור פנימי של אמונה ודבקות,** בין מי שמכוון לכך כדי לשפר איכות חייו בעולם הזה, לבין **מי שעושה זאת כדי להתקרב אל ה' ולהגיע אל התכלית האמיתית.**

כאשר עוסקים בענייני בין אדם לחבירו, אפשר להרחיב במיוחד בנקודה זו: ישנן שתי גישות שבהן יכול האדם לנקוט כשהוא רוצה להצליח בבין אדם לחבירו - להיות אדם נעים ונוח לבריות, בעל מדות, ושיהיה שם שמם מתאהב על ידו באמת.

האדם מטיב עם זולתו, מאיר לו פנים, סובל את הזולת, ועושה עוד רשימה ארוכה של דברים נפלאים. אך **יתכן שכל אלו אינם**

בעינינו כמפריעים, אלא **כשלוחי ההשגחה המסייעים לו בעבודתו, ומזכירים לו את מצבו האמיתי**. בלעדיהם היה מחשיב את עצמו כאילו כבר הגיע לשלמות, ואילו הם, **במעשיהם ובתגובותיהם, מעמידים אותו על מקומו ומאירים בפניו את המקומות הטעונים תיקון**. כך הוא מבין שהעיקר הוא **שהוא בעצמו יודרך**.

זהו ההבדל הגדול בין שתי הגישות, וכעת נעבור אל השלב הבא.

לפעמים נדמה כי הדרך הראשונה קלה יותר - הרצון 'להסתדר בחיים' ולהימנע מקשיים. לעומתה הדרך השניה נראית קשה יותר, הדרך על פי עבודה, בה אומר האדם: אתה יודע לשם מה אני משתדל לתקן את מדותי? לשם מה אני עמל על עצמי, מתאמץ בעמל וביגיעה? לא מפני רצון להסתדר בחיים, אלא כדי לזכות להשראת השכינה. אפשר להשתמש עם דברי מוסר בסגנונו של רבי ישראל סאלאנטער, וגם מספרי החסידות. אין הבדל לעניין זה, אם מה שאתה אומר הוא: באתי לקרוע את עצמי, הרושם הנוצר הוא שזו דרך קשה יותר.

אולם **אין זו האמת, אלא עצת היצר יש כאן**. הדרך השניה אמנם **אמיתית יותר, אך היא איננה קשה יותר כלל**. חשוב להעמיד יסוד זה: **הדרך הנכונה איננה קשה יותר, אלא פשוט נכונה יותר**.

שהרי אם ממילא האדם נדרש לעבוד על תיקון המדות ולהתלמד בהנהגה נכונה, מדוע יחשוב שהדבר נעשה קשה יותר כאשר הוא מבין שזה עצמו הוא התכלית? **אין כאן הוספת קושי, אלא יישור המבט**.

עבדו את ה' בשמחה

יתר על כן, יש כלל גדול בעניין זה: כל פעם שהאדם עושה פעולה, לא מתוך רצון,

לדאוג שהרכבת תמשיך לנוע. זוהי גישה אחת.

יש מקום להבין גישה זו, **שכן עצם הרצון לחיות חיים מסודרים ולהימנע ממחלוקות** איננו רצון פסול, אלא **טבעי וישר**. אדם עובר בדרכו ופוגש אחד שמנסה לעכב בעדו, והוא אומר לעצמו: איני יודע מה הביאו לכך; אין הבדל בעדי איך משכנעים אותו לזוז. תן לי להמשיך הלאה בדרכי. הוא רוצה חיוך? הוא רוצה שוחד? לא משנה לי, העיקר שאמצא את עצמי ממשיך בדרכי.

כך כל אחד מאתנו, **אם אינו מתבונן, המערכת הפנימית שלו פועלת מתוך מטרה אחת בלבד - כיצד להסתדר?** לעיתים יחשוב כי אף בדרכים שאינן ישרות יוכל להגיע לכך - אשקר, ארמה. אסתדר על-ידי תחבולות עקומות. אך לעיתים אפילו ללא כל זאת, **הוא פשוט מחפש לסלק לצד את הבעיות, כדי שיוכל להמשיך במסלול חייו ללא הפרעה**.

מתוך רצון לעשות מקום לשכינה

אולם הסיבה השניה לעסוק בתיקון המדות, שונה לחלוטין, והיא **כדי שהשכינה תוכל לשרות עליו**. האדם יודע כי אם **מדותיו אינן מתוקנות, השכינה לא תוכל לשרות עליו**, ואם אין השכינה שורה עליו, הרי שתפילתו ותורתו ותכלית עבודתו **תהיינה חסרות ופגומות**, ולא יגיע אל תכליתו הראויה. כי לא יקיים את הציווי של 'והלכת בדרכיו' (כי תבוא כח, ט), 'אחרי ה' אלוֹקֵיכֶם תלכו' (ראה י, ה), **ולא יגיעו אל הזיווך והעדיניות הנצרכים ללב היהודי כדי שיוכל לקבל את התורה כראוי**.

ממילא מבין האדם כי הוא נולד עם מדות שאינן מתוקנות, ועליו לזככן. ואף האנשים הסובבים אותו אינם נתפסים

רוממות ולב שמח בכל פעם שזכה להועיל ליהודי אחר.

ראוי להתרגל להכרה זו, כי זו תכלית האדם בעולמו. בבוקר יאמר האדם בלבו: ברוך ה', שניתנו לי כוחות רעננים לעבוד בהם את עבודת ה'. ובערב כאשר ירגיש תשוש ועייף יתבונן ויאמר: להיכן הלכו כל כוחותיי? כשקמתי בבוקר, הייתי מלא כוחות ועכשיו אני כל-כך עייף. אבל ברוך ה' שהכוחות נוצלו לעשיית הטוב ולעזור לזולת, אף אם הלה לא נושע עד הסוף, עצם העיסוק במעשה הנכון הוא זכות גדולה.

מתוך הכרה זו שואב האדם חיזוק ושמחה, מעצם הידיעה כי עסק בדברים נצחיים, בדברים שלמענם בא לעולם.

בין עובד ה' ללא עבדו

זהו כלל ברזל. וכאשר אנו עוסקים בענין תיקון המדות - להיות בסבלנות, לוותר, לא להשיב בחרפה, לרחם על הזולת, וכאשר מאשימים אותו שלא למהר ולהצטדק ולהפוך את האשמה בחזקה, אלא להתגבר, ולהרגיש בצער של חברו, וכיוצא בזה - יש לעמוד על נקודה יסודית זו.

אם האדם עוסק בתיקון מדותיו כדי 'להסתדר בחיים', הרי הוא ניגש לכך מתוך גישה של הכרה בלבד. בלבו הוא אומר: אתה יכול לעזוב אותי? יש לי עכשיו משהו יותר חשוב לעשות. תתנתק ממני! אבל הוא מחליט לא לומר את זה, אלא להיות אדם נחמד, וכך הוא מראה פנים שוחקות, אך בפנים הוא בוער כאש. וגם אם אינו בוער בתוכו, כי הוא למד שזה מה שצריך, הוא כבר אינו כועס. אך כיון שאינו רואה בזה תכלית, הוא לא יכול להרגיש שמחה מכך.

אבל אם האדם מתבונן ואומר בלבו: כל מה שנקרה בדרכי אינו מקרה, אלא זו

אלא מפני רצונו למנוע צער חיצוני או להרחיק ממנו דבר המטרידו. היא 'מלאכה שאינה צריכה לגופה'. הוא מוציא את המת מן הבית, לא מפני שהוא צריך אותו בחוץ, אלא מפני שהוא מפריע כאן. רוצה היה שלא יהיה כאן, אך מה יעשה שהוא נמצא כאן ועליו לסלקו.

במצב כזה, אין האדם יכול להתמלא שמחה פנימית מעצם העשייה, שכן עיקר כוונתו היא להימלט מן המצב הקיים, והוא עסוק בעיקר בסילוק הדבר המטרידו ובהסרת ההפרעה.

לעומת זאת, כאשר האדם עושה כל פעולה שהיא מתוך הכרה כי זהו רצונו יתברך וכי לכך נברא, הרי הוא מתמלא שמחת חיים עמוקה, שאינה רק סיפוק חיצוני של הצלחה, אלא הרגשת ערך פנימי ואושר רוחני נעלה.

כלל זה הוא נכון בכל תחומי עבודת האדם. כך בלימוד התורה, וכך בגמילות חסדים. אם כוונתו של האדם להטיב לזולתו כדי לקבל תמורה או הכרה מאחרים - לא תהיה לו שמחה אמיתית. היצר הרע גוזל ממנו את השמחה!

אילו היה האדם לומד קודם לכן מאמר חז"ל, אם היה מחונך במקום שבו היו אומרים תמיד: אין דבר יותר גדול מעשיית טוב לזולת. אם עזרת ליהודי אחר, הצלחת לנצל את כוחותיך לדבר החשוב ביותר, אשריך! הזמן שיש לך הוא חיים, הכשרון שיש לך הוא חיים, השתמשת בהם להעלות חיוך על פניו של יהודי. אימצת את כל מוחך במחשבה כיצד לעזור ליהודי, ולאחר מכן בהרגשת בלב וכלי המעשה גמרו.

במבט זה, כל מעשה של הטבה לזולת היה נעשה מתוך התעלות ושמחה פנימית עמוקה, עד שהיה ראוי לאדם לחוש

על האדם לשנן לעצמו את הסיבה האמיתית שבעבורה הוא מבקש לתקן את מדותיו, לנהוג כראוי בענייני בין אדם לחבירו, ולזכות לשלום בית. לפעמים שרוי האדם בעומק החושך, עד שאינו רואה דרך מוצא, וכששואלים אותו מדוע הוא רוצה שלום בית, הוא משיב: כי אינני חי, אינני נושם, אני רוצה שיהיו לי חיים קצת נורמליים, בית קצת נורמלי.

אולם אין זו התכלית. זו רק ההסתכלות הראשונה. אתה רוצה 'להסתדר', אתה רוצה רוגע ואתה מוכן להשקיע לשם כך - ללכת לייעוץ, להשקיע מאמצים, כדי שהעניינים ישתפרו.

הגישה הנכונה היא שונה לחלוטין: **לא 'להסתדר', אלא להזדכך.** אם יש לי חסרונות - והרי כל אדם מלא בחסרונות - אין השאלה כמה תלוי הדבר בזולתי וכמה תלוי בי. **אלא אף אם חלק קטן בלבד תלוי בי, אפילו אחוזים מועטים, הרי אותם חלקים עצמם הם עיקר עבודתי, ובהם אני מבקש לזכות לזיכוך.**

אין לי עסק עם השני, אלא עם עצמי: אני רוצה לזכך את עצמי, להפסיק לחשוב בצורה מעוותת, להבין למה כשאומרים לי כך וכך, אני מתרגז. **מה חסר בי באמונה, בביטחון, בישרות.** פעמים שהחסרון הוא עמוק בלב, גם אם אינו מתגלה בכל עת, ואף אם בפועל הוא מתפרץ לעיתים רחוקות בלבד - **מכל מקום הוא קיים כל הזמן וטעון תיקון.**

כך חי היהודי, והשמחה נעשית כפולה ומכופלת - שמחה פנימית ועמוקה מאוד. זה בוודאי לא קל. באמת קשה לפתוח דברים ולהגדיר בדיוק את כל החסרונות, מה גם שבדרך כלל מישוהו מתוודע להם ולפעמים יותר ממישהו, אבל זה מלא אור.

שליחותו של מקום כדי לסייע בידי בתיקון מידותיי; עדיין לא הגעתי אל שלמותי, אך **הנה ניתנת לי הזדמנות להתקדם ולהתעלות.** בזכות מצבים אלו אני לומד להתגבר. אולי לא במצבים החמורים ביותר, אך במידה ניכרת אני כבר מצליח להבליג ולהתאפק. **לכך נבראתי - לזכך את מידותיי,** להסיר מן הנפש את קליפות הגאווה ושאר המידות הבלתי מתקונות, **כדי להגיע לדבקות ולתכלית האמיתית - אזי שמחתו גדולה ועצומה.**

אחרי זיכוך כזה, **אף עבודת התפילה שלאחר מכן מקבלת פנים אחרות לגמרי:** הוא חש התרוממות פנימית, וסיפוק עמוק, כאילו למד דף גמרא ברציפות. לא הגבתי, לא גלגלתי את האשמה בחזרה, ברוך ה', אף אם לא הגעתי לשלמות, מכל מקום לא נכשלתי באופן מגונה. הוא מודה לה' על כך מעומק לבו.

נחזור אל שפתו המקורית של ה'חובת הלבבות': **הרי נבראתי בשביל תכלית, ובעניינים אלו התכלית מתקיימת, ואין בידי לעשות זאת לבדי, אני זקוק לעזרת הקב"ה.** ומתוך כך, כאשר מתעוררות בו מידותיו שלא כהוגן, **מיד הוא מתפלל - רבונו של עולם! סיעני שלא אכשל, ועזרני לעבור את הנסיון בנקיות.**

וכאשר הוא זוכה לראות כי סייעוהו מן השמים, הרי הוא מתמלא הודאה ושבח: תודה לך ה', הצלתני. ומתוך כך נעשית תפילתו שלאחר מכן מרוממת ומלאת חיות, כולה הודיה ושמחה פנימית.

דרך טובה כפולה ומכופלת

ובכן, אשאלכם: האם הדרך השניה קשה יותר? הלא אדרבה, **היא דרך מלאה שמחה!** היא הרבה יותר קלה.

והשני מתדבק בהקב"ה. אותם מעשים עצמם, אותם חיוכים ואותן מילים, והמרחק ביניהם הוא כרחוק שמים וארץ.

כאשר האדם אומר ללקוח: 'אתה צודק'. אפשר שיאמר זאת מתוך שיקול של רוח והפסד, ואז המילים הן רק לבוש, ונשמת המילים היא - כיצד אני מרוויח יותר כסף. ואפשר שיאמר זאת מתוך התבוננות והרהור תשובה, באמרו בלבו: אני מכיר את עצמי ואני יודע שמאוד קשה לי לומר את המילים האלה, אבל אומר אותן - 'אתה צודק'. במקרה זה נעשית אמירתו ביטוי של הכנעה, והדיבור עצמו נעשה כלבוש לביטול להקב"ה. זהו הבדל שבין אור לחושך.

וכמה פעמים ביום זה קורה - לאו דווקא במילים האלה? ומה קורה אם האדם מצליח לעשות כן אלף פעמים, גם אם יש לו אלף פעמים אחרות שלא הצליח? הלא הוא נהפך לאיש אחר לגמרי.

להבדיל בין הלב הטהור

עוד חילוק גדול יש כאן. כאשר מתרחש עניין בין אדם לחבירו, למשל, האדם מרגיש כי פלוני עושה לו עוול, והנסיון קשה עליו מאוד, הרי אם הוא חי עם הגישה שאינה נכונה, נפשו זועקת: 'האדם הזה משוגע'. או: 'הוא רשע מרושע'. לבו צועק שאין כאן שום הגיון, אך מבחוץ הוא נוהג בנימוס ובחיוך, מתוך חשבון שכדאי לו למרוח חיוך על פניו.

אולם כאשר האדם חי עם הגישה הנכונה, מבטו הפנימי שונה לחלוטין. מה הוא אומר בלבו על המצב? לא מה הוא אומר על האדם, אלא כיצד הוא מפרש בלבו את עצם המצב. אם היינו יכולים לקרוא את מה שבלבו, מה היינו קוראים?

אמנם קשה לחיות עם האמת, אבל הרבה יותר קשה לחיות עם השקר.

על כן צריך האדם להתרגל לעבוד על תיקון המדות שבין אדם לחבירו מתוך גישה זו, שהיא גישה אמיתית יותר, טהורה יותר, וגם נעימה יותר. שכן רק כשהאדם מתייגע מתוך אמונה שזו עצמה התכלית... זה לא הכשר מצוה, אלא מצוה; אני לא רוצה את זה משום שזה יוביל אותי למשהו אחר, אלא אני רוצה את זה כי אני רוצה את זה, כי אני מחשיב את עצם הזיכור, ואני מבין שבעצם העבודה אני זוכה להשראת השכינה... רק אז הוא מתמלא מזה שמחה ואושר.

ומתוך כך מתפלל הוא לה' בידיעה ברורה שהוא זקוק לעזרתו יתברך, עושה את ההשתדלות הראויה בוטח בו.

דביקות בה' במקום באיל הממון

עוד חילוק הקיים בין שתי הגישות - בין גישה 'להסתדר בחיים' לבין גישה הזיכור - הוא חילוק פשוט, אבל צריך לדבר עליו כדי שנוכל לשים לב אליו.

הנה מצוי שמלמדים אדם בעל עסק: תחייך לכולם, אל תגיב ללקוחות המתלוננים. "הלקוח תמיד צודק". התנהג בנעימות ובסבלנות ללקוחות וימשיכו לקנות אצלך.

אם האדם מאמץ הנהגה זו מתוך שיקול זה בלבד, נמצא שכל מהותו מכוונת אל הממון, וכל פעולותיו אינן אלא אמצעי להרבות את הונו. לעומת זאת, אם הוא מחייך מפני שהוא מבין שזוהי הנהגה נכונה של בין אדם לחבירו, וכי כך ראוי להתנהג כלפי כל יהודי, הרי מהותו נתונה בעבודת ה'. במדה מסוימת, באופן הראשון האדם מתדבק בכסף, בשקר ובעבודה זרה,

מנסה לומר למוחק וללכך את הדברים הנכונים... אזי **כיון שאתה עושה זאת פעם אחר פעם, לכך נעשה לב בשר והשכינה יכולה לשרות עליך**, כי אתה הולך במדותיו של הקב"ה - מה הוא רחום, אף אתה רחום; מה הוא חנון, אף אתה חנון. אתה נכשל וקם, שוב נכשל וקם, **אבל כשאתה קם - קום כאדם. כשאתה מתנהג כראוי, עשה זאת מחמת הסיבה הנכונה.**

בין גאות להכרת הפחיתות

נאמר בסגנון נוסף: כאשר האדם 'מסתדר' בעיניו בין אדם לחבירו, הולכת ומתחזקת אצלו ההרגשה של 'כוחי ועוצם ידי' - אני יודע איך להסתדר. מאידך, כשהוא ניגש לעבודה מתוך הגישה הנכונה, מתרבה בו דווקא ההכרה בפחיתות עצמו **פעם אחר פעם.**

בכל פעם הוא שב ומתבונן: יש בי מידות שאין מתוקנות, והמצב עכשיו מעורר אותן ומוציא אותן מהסתר לגילוי, **אלא שהקב"ה מסבב את כל זאת, כדי לסייע בידי לתקן את מדותיי ולהתקרב אליי.**

דוגמא מצויה ממעשים שבכל יום, כאשר אדם מבקש ממנו טובה, והוא אינו מעוניין להיענות לכך, עומדות לפניו דרכים שונות כיצד לנהוג. הוא יכול לומר לו שאין באפשרותו להיענות לבקשה, וכך לצאת מזה יפה ונקי. אבל לפעמים הוא חושב לעצמו באופן אחר: למה הוא מבקש ממני טובות כאלה? מה הוא חושב? -הוא כבר כועס עליו, ואז הוא מערים עליו ועושה תחבולות כדי להתחמק ממנו, **וכאשר הדבר מצליח בידו, הוא עלול להרגיש הרגשת 'כוחי ועוצם ידי' - הנה ידעתי 'להסתדר'.**

אך הדרך הנכונה היא שהאדם אומר: בקשה זו מאוד מפריעה לי. אתה יודע

לדוגמא: ראובן נכנס לחדר, ושמעון מתחיל לצעוק עליו ולהתלוצץ ממנו, **אם ראובן חי מתוך אמונה וביטחון, הרי הוא אומר בלבו: אין זה אלא מאת ה', והכל בהשגחה פרטית ומדיקת; זהו הניסיון שנשלח לי כעת.** ייתכן שיש כאן גם חשבון של מידה כנגד מידה, אך ברור לו כי אין דבר מקרי כלל, והקב"ה הוא המסבב את הכל.

רק לאחר מכן בא שלב המעשה - כיצד יגיב לשמעון ומה יאמר לו, אבל את עצם המעשה הוא מפרש באופן אחר לגמרי.

ידוע כי בענייני בין אדם לחבירו מתנהלת אחת המלחמות הקשות ביותר על האמונה והביטחון, כדברי ה'אור החיים' הק' בפרשת וישב שכאשר האדם רואה שבעל בחירה פוגע בו, קשה עליו ביותר להאמין בכך שגם זאת מאת ה' יתברך.

משל ידוע לכך הוא בבגדים התלויים לייבוש: יש שתי דרכים שהם יכולים להתלכלך. אחת על-ידי ציפור העוברת ומלכלכת; והשניה על-ידי שכן השופך מי שופכין מן החלון. כאשר מדובר בציפור, האדם מקבל זאת בשוויון נפש: ציפור היא ציפור. אך כאשר מדובר בשכן, מתחיל סיפור מההפטרה. להתקשר? לא להתקשר? בסוף הוא מחליט להיות שכן טוב, הוא הולך לומר לו באופן של ימין מקרבת.

אבל למה הוא הולך להעיר לו באופן של ימין מקרבת? הנה יש מי שינמק זאת ויאמר: אסור לריב עם שכנים. 'שלח לחמך על פני המים'. לא כדאי. ואז אולי יוסיף ויאמר: "כך נגזר מלמעלה". אכן כן, זה לא קל. זו מלחמה מאוד קשה. אבל אם אתה מתחיל לנהל את המלחמה... או לפחות מנסה, אתה מנסה לשנן את זה, וכשאתה מתנהג באופן הנכון בבין אדם לחבירו, אתה

תעשה זאת רק מפני שכך נהגו חכמים, אלא **מפני שאתה מסייע ליהודייה הזקוקה לעזרה.**

האדם עלול לעשות מעשה טוב וסבור לקיים ענין גדול - באריז"ל כתוב ... במילים אחרות: זה שפלוני זקוק לעזרה דחופה, לא מדבר אליך כלל. זה בכלל לא נושא אצלך. אבל זה שכתוב באריז"ל, גורם לך באמת לפעול. אתה יודע למה? כי אינך רואה סיבה לעזור לפלוני - לפלוני יש בעיה? שיקח משהו שיעזור לו. אני תלמיד חכם. אל תבקש ממני לעשות דברים כאלה. אתה מונע אותי מלהגיע אל הייעוד שלי בחיים. אבל אם האריז"ל אומר, זה כבר כן חלק מהייעוד שלי. רב ספרא מחריר רישא, הכנה לשבת קודש... למה אינך מבין שאם אתה רואה יהודי אחר מתקשה, כל שכן אם אתה רואה את האשה בבית מתקשה (אשר שם הנסיון יותר גדול, כידוע), ואתה אומר: קשה לי, לא נעים לי, לא נוח לי, אבל אני רוצה לתקן את מדותיי ולכן אקום ואסייע - **זה יביא לך שמחה הרבה יותר עמוקה.**

אכן לשם כך צריך האדם להתבונן בכך **שלעבוד על תיקון המדות הוא המפתח להשראת השכינה**, והוא תכליתו של האדם, ולא יגיע לזה אלא אם כן **ישבור את טבעו וייצמד אל האמת ויבקש מהקב"ה שיעזור לו להגיע אל הגמר.**

כח השפעת איש על אשתו

בספר **מעשה איש** מובא בשם הגר"ח **ברים** זצ"ל שסיפר שפעם ה'חזון איש' צייר לו בצורה חיה ממש כיצד ראוי לאדם להתנהג בתוך ביתו. והחידוש נעשה כפול ומכופל כשיודעים שה'חזון איש' לא נפקד בבנים.

כך תיאר לו: האברך קם בבוקר ויוצא לכולל או למלאכתו, וכל היום אינו בבית.

למה? כי מאוד קשה לי לעשות אותה, חלק מהקושי הוא שקשה לי לצאת מאזור הנוחות בשביל זולתי, וחלק אחר הוא שקשה לי מאוד לוותר לו. **נמצא שהבקשה אינה אלא מראה המגלה לי את חסרונותיי.**

ומעתה, לאחר ההתבוננות, הוא שב ואומר: **מן השמים זימנו לפניי הזדמנות להכיר את עצמי באמת. לא בא הלה להטרידני, אלא לסייע בידי לגלות את המקומות הטעונים תיקון.**

ובאופן כזה, אף אם בפועל אינו נענה לבקשה, **אין בלבו הרגשת ניצחון**, אלא אדרבה, כואב לו - היה ראוי לי לעשות לו טובה. **ומה שעולה במחשבתו הוא כי עדיין עליו לעבוד על עצמו, להתקדם ולהתעלות, וכי עדיין לא הגיע אל המקום הראוי לו בעבודת המדות.**

על פי כוונות האר"י

זה מחזיר אותנו לאותו כלל יסודי: **הגורם לעשיית הדברים הנכונים, הוא הוא הבונה את מהות האדם.** לא המעשים הנכונים שהאדם עושה בונים אותה, אלא **הסיבות הפנימיות לפעולות, הם אלה שבונים אותה.**

אחד מתלמידיו של **הסבא מסלבודקה** זצ"ל סיפר שמיד לאחר נישואיו נשאל על-ידי רבו אם הוא מסייע לאשתו בערב שבת. השיב לו: בוודאי, שהרי כך נהגו חז"ל - רב ספרא מחריר רישא, רבא מלח שיבוטא, רב הונא מדליק שרגא. חיך אליו רבו ואמר: בני! אתה עושה את זה רק משום כבוד שבת ורק משום שכך נהגו האמוראים?! הרי כתוב בחומש - 'עזוב תעזוב עמו' (משפטים כג, ה). אשתך עובדת קשה לסדר את הבית ולנקותו, לבשל ולאפות, וממהרת מדבר לדבר ובקושי מספיקה להדליק את הנרות בזמן. אל

הבא ממקום נכון, יש בכוחו למחוק את כל העמל והטרחה של כל היום כולו.

על האדם להבין זאת היטב. לפעמים אין הבעל מצליח להבין - מה כבר אמרתי? והתשובה היא: פשוט זרית לה מלח על פציעה. יש לך מושג כמה קשה היה לה מבחינה נפשית עד עכשיו? ובכן, חיוך יכול למחוק את זה, אבל היפוכו של חיוך, יכול להרוס אותה לגמרי.

כאשר היה רבי חיים ברים מספר זאת, היה מוסיף ואומר: היה זה מחזה נורא הוד לראות את ה'חזון איש' מתאר זאת. היה זה אצלו כעין חזון איש על קדשים - באותו כח הסברה, באותה חיות, ובאותה הבנה של עבודת ה'.

חיוך אינו דבר מודרני

אכן אין מדובר כאן בעצה בעלמא לשלום בית, אלא בשאלה יסודית יותר: אף אם האדם מבין את העיקרון ומחליט לנהוג בחיוך ובמאור פנים, יש לשאול - למה?

יאמר הבעל: אני מחייך מפני שכך אמר ה'חזון איש' לנהוג; או מפני שכבר ניסיתי את הדרך האחרת והיה יגון ואנחה.

אך לא! **הדרך הנכונה היא שהאדם יתבונן:** מה הקב"ה עשה? הוא ברא מערכת שלמה שבה לילדים יש צרכים מיוחדים, וברא את האשה עם כוחות של רגש, סבלנות ומסירות שאין לאיש במידה כזו. ומאידך, ברא אותי עם היכולת ליתן לאשה זו חיות וסיפוק באופן שכל המערכת תשתנה, זאת על-ידי כניסתי הביתה שמח ומרוצה ובמאור פנים ובדיבור נעים, ובאוזן קשבת לאנחת האשה ולקבל אותה ולהגיב נכון...

אכן אם אין האדם ממלא את תפקידו באופן הראוי, המערכת מתקלקלת, כי

הוא לא חושב על עניני הבית, כי עסוק בטרדותיו. לעומתו, האשה קמה ומצפה לה מלחמה. היא טרודה עם הילדים שקופצים סביבה ומושכים כל אחד לכיוון אחר, היא מאכילה אותם (כשאחד מעוניין לאכול ואחד אינו מעוניין לאכול), היא מלבישה אותם ורבה אתם - מה ללבוש ומתי ללבוש, ואז היא שולחת אותם למוסדותיהם, וכאשר כולם יוצאים מן הבית (במקרה הטוב, כשכולם באמת יוצאים מן הבית), היא מנקה ומסדרת את הבית מכל המלחמה שהתנהלה במשך השעתיים האלה שהכינה אותם.

בהמשך היא יוצאת לקניות, חוזרת, ומתחילה בהכנות הבישול. אחר כך שבים הילדים מותשים, שהרי ישבו שעות רבות אצל המלמדים וזקוקים לאוזן קשבת, והם מתקוטטים זה עם זה, והיא מתערבת להבדיל בין הניצים, ואחרי כל זה היא מתחילה להאזין להם ולתלונותיהם, וכך הם מבלבלים את דעתה ברציפות, כך חולף היום בעומס מתמשך, עד אשר מגיע הלילה והיא משכיבה אותם לישון.

ורק אז, כאשר הבית שוקט, מופיע הבעל.

אמר ה'חזון איש': אם הבעל נכנס הביתה במאור פנים, מתוך הערכה וכבוד לאשתו, הרי בכוח חיוך אחד כזה להקל מעליה את כל עמל היום כולו, כאילו נמחה.

אבל אם הוא נכנס בפנים זועפות וקפדניות, הרי שמכביד הוא עליה פי כמה וכמה, וכל עמל היום חוזר ונעשה כבד וקשה. לעיתים אף היא עצמה אומרת זאת בפיה.

ה'חזון איש' ידע לרדת עמוק לנפש האדם, וברוח הקודש עמד על כך שהקב"ה עשה נס גלוי שכאשר הבעל נכנס עם חיוך

סגולי' הפועל מרחוק, אלא מערכת שלמה של השפעה הדדית: כאשר האדם מסובב את הגלגל שלו כראוי, הוא מפעיל גלגלים אחרים, בדוגמת מערכת של גלגלי שיניים הפועלים זה בזה, וכך שם שמים מתאהב על ידך. אדם מתנהג ביושר, זולתו לומד ממנו ישרות, ומשם **הדברים מתפשטים הלאה, עד שנוצרת השפעה שאינה נפסקת.**

יש מושג מפורסם: ראובן מחייך לשמעון, ואז שמעון מחייך ללוי, ולוי ליהודה, וכך זה ממשיך עד בלי סוף. אכן אם מתבוננים, אנחנו חלק ממערכת שלימה. שבה כל תגובה יוצרת תגובה נוספת. כך למשל, כאשר מעביד צעק על עובד, לא רצה להעלות לו את המשכורת, נותן לו יותר מדי עבודה, או אינו מעריך את עבודתו, והעובד איבד את מצב רוחו. ויהי בערב, הוא חוזר לביתו כשהוא כבד לב ואינו מסוגל לחייך. וכך הוא שופך חרון אפו בביתו כדי שאשתו תוכל להעביר אותו לילדים, כדי שהילדים יקומו עם זה בבוקר ויתנו אותו למלמדיהם שיתנו אותו לתלמידיהם.

עבודת האדם היא להבין שהוא האחראי - אין הדבר תלוי אלא בי. מכל מה שקורה מסביב, אני צריך להיות זה שמתנהג נכון, ואם עלי השכינה תשרה, זה יעצור את המעגל ההרסני.

נהג המונית העצבני - שליח ההשגחה

מעשה בילד שלא התנהג כראוי בתלמוד תורה. המלמד הורה לו כל הזמן לשבת במקום ולציית, והילד טען שהמלמד אינו מתנהג כראוי ולכן גם הוא רשאי להתנהג כרצונו. ניסו להסביר לילד שזה לא נכון שהמלמד אינו מתנהג כראוי. אולי יש איזה דבר שהמלמד עושה לא נכון? יתכן, אבל אתה צריך להתנהג בדרכך ארץ.

האשה אינה יכולה למלא את תפקידה, הילדים אינם רוצים ללכת לבית ספרם והמלחמה ממילא נטושה ביניהם, והרוח שנושבת בבית היא רוח של מרידות ועצבות. וכאן מגיע הפלא, אחרי שהבעל לא הראה מאור פנים, אך האשים והתלונן: תמיד כשאני חוזר הביתה האוכל לא מוכן, וזה אשמתך, כי אינך יודעת איך להשכיב ילדים - וכל המערכת התקלקלה בגלל זה, הוא עסוק עם עצמו ושואל כאינו מבין: למה היא צריכה להיות ילדה קטנה? מה כבר אמרתי? וכך הוא עסוק כל הזמן בשאלה אם הוא 'צודק' או 'אינו צודק'.

חבל על כך מאוד! נדמה לו כאילו החיוך הוא עצה מודרנית, תוצאה של הדרכה פסיכולוגית כזו או אחרת. אולם אין הדבר כן כלל. **זוהי הנהגה יסודית שנטועה בעבודת ה' - ללמוד להיות 'נותן', ונתינתך צריכה להיות גם כשאינך במצב רוח טוב וגם כשמאשימים אותך, ואל תהיה 'נותן' של דברים טכניים בלבד, אלא תהיה 'נותן' של רגש.** תאמר לזולתך: אני נהנה ממך, אני מאוד מאוד מעריך אותך. **בלי מילים תאמר את זה, ואף גם כשאינך במצב הרוח הנכון, כי זה מה שמשלים אותך, וכשאתה משלים את עצמך, אתה משלים את כל הבריאה.**

סיפורו של החיוך המתגלגל

ה'מסילת ישרים' (פרק א) מניח 'סוד זה, כי האדם לא נברא אלא להשלים את עצמו, וכשהוא משלים את עצמו, כל הבריאה מושפעת ממעשיו. יש שחושבים שהכוונה היא באופן סגולי, כאומר: שבביתך ולמד, ויהודים בפרט כבר יחזרו בתשובה. **בוודאי שזה פועל גם באופן סגולי, כי תורה היא רוחנית ותשובה היא רוחנית ויש להן השפעה על כל העולם.**

אולם אין זו כל התמונה. אין זה רק 'כח

זה מה שמבאר רבינו המחבר, כי ענייני בין אדם לחבירו פועלים באופן זה, וזה קורה כל הזמן. אין לך עכשיו את הכח להתנהג עם המדות הנכונות, כי אתה מרגיש שאתה צריך להיות עכשיו מרכבה לפסוק 'עם עיקש תתפתל'. זה הפסוק ששייך אליך. לכל אחד יש את הפסוק המיוחד לו, והפסוק המיוחד לך הוא פסוק זה. כך אתה מרגיש.

אבל אם האדם אומר: **אין זה משנה מה נעשה סביבי, אני צריך להתנהג כיהודי**, וזה כולל לחייך גם כשאני רוצה, לא מפני תחבולה או חשבון חיצוני, אלא מפני שזו דרך הזיכרון והשלימות - אזי נעשית עבודתו כלי להשראת השכינה והעולם הולך ומתעלה עמו.

העולם מזדכך לפי זיכרון האדם

הפלא הוא שיש המשך לכל מה שנתבאר, כי אותו יסוד שהגורם לעשיית הדברים הנכונים הוא הבונה את מהות האדם - נוגע גם להשפעתו על העולם כולו. שהרי מה שבאר רבינו המחבר, שעל ידי הנהגה נכונה של האדם מזדכך העולם עמו, אינו מתקיים אלא כאשר האדם פועל מתוך הגורם הנכון. אם אדם עושה מעשים נכונים, אבל בלבד הוא אומר: יהודי זה זקוק לרופא דחוף - אינו מזדכך.

יתכן שבמידה מסוימת יש זיכרון כלשהו, שהרי בפועל נמנע ממעשה שלילי, אבל גם הזדככות העולם היא רק בדרגה זו. כך הוא על פי האמת - תחשוב על זה, הוא נמנע מלצעוק וממילא גם חברו הפסיק. בדרגה זו העולם באמת נעשה יותר טוב. אולם אין זו השראת שכינה שלמה, שכן עדיין נשארת באדם גאוה והרגשת 'כוחי ועוצם ידי' בתוך המעשה הטוב, וממילא העולם אינו בא לידי תיקון. אבל כאשר האדם

ויהי היום, אירע שהאוטובוס שמסיע את הילדים לתלמוד תורה לא הגיע, ונאלצה אמו של הילד לקחת אותו עם מוניית. ומה עשה הקב"ה? שהנהגה התחיל לתעות בדרך. מדובר היה בנסיעה של סך הכל חמש דקות, אבל הנהג משום מה התחיל לפנות לרחובות אחרים. האמא העירה לנהג: לא נוסעים מכאן, אלא מכאן. והנהג מיד פער את פיו והתחיל לצעוק: את תגידי לי לאן נוסעים? וכך הסתובבו ברחובות העיר למעלה מרבע שעה, כשבכל אותה העת הנהג צועק ומקלל, והאמא מבליגה ואומרת לבנה: ראה, אין זה משנה כיצד מתנהג הזולת; אני מצדי צריכה להתנהג כראוי. אף כאשר צועקים - אין צועקים בחזרה. אם הוא רוצה לצעוק - שיצעק. כיון ששמע זאת הילד, עיניו האירו, והתברר שמה שהאמא רצתה כל-כך הרבה זמן לספר לבנה, ניתנה לה עכשיו ההזדמנות על-ידי ההשגחה העליונה להחדירו לנפשו באופן הנכון.

הנה כי כן, זו העבודה על פי הבטחון, כפי שאנו לומדים עכשיו בדברי רבינו המחבר: **האדם עושה את חלקו בהשתדלות, אך ה"גמר" - דהיינו שדבר ייקלט בלב הזולת - אינו בידו. עליו לעשות את שלו, והקב"ה הוא המשלימו.** הקב"ה אומר: הנה אני בא לעזרתך. וכיצד הוא עוזר? על-ידי שהאוטובוס שצריך לאסוף את הילדים, אינו מגיע. עכשיו אפשר להתרגז, ואפשר לומר: גם זו לטובה. ואז מזמינים מוניית והנהג מתחיל לצעוק, שוב אפשר להתרגז. יש כאן בחירה. אפשר לבחור גם להבליג. אכן **אם האדם נצמד לתכנית של הקב"ה, הוא רואה כיצד הדברים מתגלגלים באופן שאינו בידו כלל, וכיצד מתבצע ה"גמר" שאותו לא יכול היה להשיג בכוחות עצמו.** האמא לא היתה יכולה להחדיר את הידיעה בלבו של בנה. היא רצתה, אבל לא היתה לה היכולת.

להתגלות ממנו תוצאות שאינן נאותות. זה מה שיוצא מכל הנושא. עכשיו הבלגת, עכשיו ויתרת, עכשיו נתת כסף, אבל מה שיוצא לחוץ, הוא רצון בלתי טהור.

יש לו ואינו רוצה

חז"ל מספרים במסכת חולין (ז, ב) על רבי פנחס בן יאיר שלא היה רוצה ליהנות מאחרים באמרו: "ישראל קדושים הן, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה". דבר גדול מבואר מזה - כאשר אדם אינו רוצה ליתן, איני רוצה לקבל ממנו. מה טעם הדבר?

שאלה היא רק מה נעשה בפועל, אלא מאיזה מקום פנימי הדבר נעשה. כאשר אדם נותן מתוך כפייה פנימית, או מתוך כעס או טינה בלבד, הרי עצם הנתנה מגלה את אותה מידה שאינה מתוקנת. וממילא, אף אם בפועל מתקבלת ממנו טובה, אין בכך תועלת, שכן המעשה החיצוני נעשה לבוש למידה פנימית שאינה ראויה, והפגם הפנימי נשאר בעינו, ורק מתגלה דרך מעשה אחר. ועל כן אמר רבי פנחס בן יאיר: אם זהו מקור הנתנה - איני רוצה ליהנות מכך.

יש להתבונן לא רק במה שאנו עושים, אלא בעיקר מדוע אנו עושים את הדברים הנכונים שאנו עושים. וכל זה הוא חלק בלתי נפרד מייסודו זה של רבינו המחבר, שתורה ומצוות שאינן תלויות בבטחון, אינן פועלות באדם מה שצריכות לפעול בו, כי אין הדבר תלוי במה שהוא עושה, אלא בסיבה למה הוא עושה כן. אך ורק זה משנה את האדם מן הקצה אל הקצה.

מדת הקב"ה לסבול שפלות

על לשון הפסוק "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", כתב רש"י: "שפל וסבלן". ביאר השרף מקאצק

עושה את הדברים הנכונים מתוך הגישה הנכונה ומתוך תפילה לסייעתא דשמיא, ומתוך הבנה פנימית של פחיתות עצמו - אזי נעשה תיקון שלם יותר, הוא אינו רק פועל פעולה נכונה אלא העולם באמת מזדכך יחד אתו.

קולו ערב ושמו נבל

בספר 'שפתי צדיק' מביא בשם זקנו ה'חידושי הרי"ם' מגור זיע"א דבר חריף אך אמיתי כל-כך ומסביר את הנקודה בצורה נפלאה. בירושלמי (סוכה פ"ה ה"ו) כתוב בענין הגבל (נבל וכינור): "למה נקרא שמו נבל? - שהוא מלבין (מנבל) כמה מיני זמר". כלומר, קולו ערב כל-כך, שכל הכלים האחרים נחשבים כאין וכאפס כנגדו. נשאלת השאלה: למה צריך לכנותו בלשון מגונה? אם קולו נעים כל-כך, צריך היה ליתן לו שם נאה כיאה לקולו. אכן התשובה היא שאף על פי שמזמר יותר טוב ויפה מכל מיני כלי זמר, מכל מקום מחמת שמבזה את חבריו - נקרא נבל.

הרי לנו יסוד עמוק: אין השאלה רק מה איכות המעשה כשלעצמו, אלא מה הוא יוצר ביחס לזולת. אדם עלול לעמוד במקום שבו הוא הטוב ביותר, אך מתוך כך להבליט את פחיתות האחרים ולהתכבד בקלונם. מי שמתכבד בקלון חבריו, לדוגמה, אם שאר בעלי התפילה היו כל-כך חלשים והוא היה כל-כך טוב, והוא משדר כולם שרק הוא זה שהתפלל כראוי, בעוד כל האחרים אי אפשר לומר בכלל שהתפללו. עליו הכתוב אומר: 'הללוהו בנבל'. ניגנת כל-כך יפה שהצלחת לנבל את כל האחרים, כל זה מבלי לומר כלום.

עומק הדבר הוא כיסוד הנ"ל. כאשר האדם עוסק בתיקון מידותיו, אך אינו יגר למה שמתחולל בקרבו בשעת המעשה, ואם שורש פעולתו אינו במקום הנכון - עלולים

שתחשוב אז? - אני גם כן אדם כזה, ולכן, אני הולך להיות אמיתי באופן מינימלי ולא להתרגז על פלוני - למה הוא לא אומר תודה? אני עובד בשבילו כל-כך קשה, איפה התודה? אני מבין שאתה צריך את התודה, זה צורך טבעי, וזה מרגיז כשלא מקבלים אותה. כל זה נכון, אבל עכשיו תעבור לשלב הבא: האם אתה מסכים לכך **שהקב"ה הוא זה שסיבב שיהיה כך?** לאחר שאתה מסכים לכך, האם אתה מסכים לכך **שאתה בעצמך מתנהג ככה עם הקב"ה כל היום וכל הלילה?** ובכן, מה שתעשה עכשיו הוא כדלהלן: **תכיר בפחיתות עצמך, תודה לה' על שהעמיד כנגדך מראה כדי שתראה את פחיתותך,** ואז תאמר: כמתנה להקב"ה על שיש לו כל-כך סבלנות כלפיי, **אני הולך להתדבק בדרכיו ולומר: מצוין, אני עשיתי לו טובה,** הקב"ה יודע שעשיתי לו טובה, לו אין עכשיו את הדעת להכיר בכך ולהודות לי, אני אמיתי עם זה, זה כואב לי, אבל **הקב"ה סיבב את זה כדי להראות לי איך אני נראה, ומה שאני הולך להוציא מכל זה הוא שעלי להתחיל לכוון במודים.** זו מסקנתי.

כמה האדם מתעלה כשהוא עושה כן אפילו פעם אחת. בוא נאמר שאינו עושה כן כל פעם, אבל פעם אחת הוא זכר לחשוב כך, **הלא זה מותיר עליו רושם לתמיד, כי הוא חשב מחשבה של אמת,** הוא חשב באופן של ענוה, הוא נכח לראות את חולשתו. **הקשר שלו עם הקב"ה נעשה מעתה הרבה יותר נכון.** אם האדם זוכה להשיא את בניו, והם מתבגרים ומשיאים את ילדיהם, והם מתחילים אז להבין מה שהוריהם עשו להם, כי הם בעצמם עוברים את זה, ואז הם אומרים: לא יודע איך עשית את זה, איך סבלת אותי?

מדוע לא תעשה כן מול הקב"ה גם כן? - כשאתה עובר את הדבר הזה, תאמר: איך

זיע"א: **היתה לו היכולת לסבול שפלות.** לסבול שפלות זו מדתו של הקב"ה. משה רבינו היה עניו משום שהקב"ה יש לו מדה זו של ענוה - במקום שנמצאת גדולתו של הקב"ה, שם נמצאת ענוותנותו.

ה'ישמח משה' מבאר, שמפני כך מי ששרוי בענוה השכינה שורה עליו, כי זה שהשכינה שורה על האדם, הוא ביטוי של ענוותנותו של הקב"ה, כי הנה הקב"ה שהוא מלך מלכי המלכים ואין סוף וברא את כל העולמות, הולך ומשרה את שכינתו על האדם הקטן, וכיון שהאדם מתנהג בענוה, הוא מעורר את מדת הענוה של הקב"ה על פי הכלל של 'ה' צלך', וממילא הקב"ה משרה עליו את שכינתו.

כך הוא הדבר ממש בעניינינו, כשהאדם רואה סביבו שיש קטנות ועוולות ושיבושים - של ילדיו למשל. האדם יכול להיות מחנך מפורסם ושום דבר לא יקרה איתו. יש לו שיטות ותחבולות שהוא עושה. ברור שזה יותר טוב מאשר לכעוס, אסור לזלזל בזה, אבל אם אתה כבר שם - לסבול שפלות, לסבול קטנות, זו מדתו של הקב"ה. אתה עושה למישהו טובה והוא מחזיר לך רעה תחת טובה. במקום להודות, הוא בא בטענות ומענות. זה מה שאנחנו עושים להקב"ה כל היום. הוא עושה לנו טובות על גבי טובות - איפה אתה במודים? מרחף בדמיונותיו. הוא כבר בכלל לא פה. קודם לכן, בהיותו בשומע תפילה, הוא הוריד את משקפיו ובכה בדמעות שליש על הדברים החסרים לו, ועכשיו, הוא נעלם כאילו לא היה. כן, זה מה שאנחנו.

והלכת בדרכיו לסבול שפלות

ובכן, אם מישהו יש לו את ההעזה לעשות לך דבר כזה, למה אתה מסתבך? **תתחיל לסבול אותו.** אתה יודע מה

לעניני בין אדם לחבירו ותיקון המדות
בחכמת חיים, לבין לגשת אליהם מתוך
המקום הנכון שאז זה מוביל אותו למקום
אחר לגמרי, ועל זה אנו מתפללים שזוכה
לגשת אליהם מהמקום הנכון ולהגיע אל
התכלית הנרצה.

הקב"ה סובל אותי? אני הרי מתנהג בדיוק
כמו פלוני! **זהו רגע של אמת, רגע של
ענוה, מה שמביא השראת השכינה.** הפלא
ופלא! זו תכלית.

ובכן, ראינו כמה גדול החילוק בין לגשת

לזכות

החתן יצחק בן מלכה

והכלה מרים הינדא בת חיה שרה

נדבת אבי החתן הר"ר פנחס לערנער הי"ו

נלמד לזכות

החתן משה עמרם בן שרה

והכלה אסתר בת חנה דבורה

נדבת אבי החתן

הר"ר חיים יודא גראד הי"ו

יום רביעי פרשת שלח י"ח סיון תשפ"ו

עשיית גדרים וסייגים בתוך הנפש פנימה

אותם, כי לכן האדם מרגיש שיש לו פחות שליטה עליהן.

דבר נוסף, רבים נוטים לחשוב שלא כל-כך נורא כל עוד שזה רק במחשבה, אבל אנו הרי יודעים את הכלל, שאיפכא מסתברא, המחשבה היא חלק יותר גבוה ויותר פנימי שבאדם. הרמב"ם כותב במורה נבוכים (חלק ג פרק ח) בטעם מה שאמרו חז"ל (יומא כט, א) 'הרהורי עבירה קשין מעבירה', כי אינו דומה שר קטן שחוטא למלך משר גדול שחוטא לו. אף כאן, כשהאדם חוטא במחשבתו זה חמור יותר מכפי שהוא חוטא במעשה, כי המחשבה חשובה יותר.

העצה כתובה בספר התורה

יש בוודאי עצות, אך לפני שנדבר עליהן, צריך להבהיר שדברי הרמב"ם לא נועדו להסביר את המאמר 'הרהורי קשין מעבירה' בלבד, אלא גם להסביר שמחשבת האדם היא זו שקובעת את מקום האדם ואת מהותו, כמבואר בכל הספרים, ולכן היא עלולה להשפיע עליו באופן שלילי מאוד.

השליטה על המחשבה פחותה

בפרשת ציצית אנו מצטווים: 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. ובכן, הרבה אנו יודעים על אודות הנסיון של 'אחרי עיניכם', אך קיים גם הנסיון של 'אחרי לבבכם' - היינו ללכת אחרי מחשבות בלתי ראיות. וכך רואים בחלק מהתפילות בגמרא מסכת ברכות (ס, ב), וכן מהתפילות הנדפסות בסידור, שמבקשים בהן להינצל מהרהורים רעים ומחשבות בלתי טהורות.

ובכן, נושא זה של העבודה על המחשבה, יש לו חידושים מיוחדים לעצמו. הוי אומר: מציאות הדברים שונה והעצות שונות. מציאות הדברים שונה כשזה מגיע לסוגיית המחשבות, כי האדם מרגיש ששליטתו מועטה, כי האדם אינו יכול לשלוט לגמרי על מה שעולה במוחו. זה הרגשתו על כל פנים, וכך זה מתחיל לגבי העיניים האדם יכול להזהר שלא ללכת במקום שיש בו נסיון אם שיש דרכא אחרינא, ואם נודמן לו, הוא יכול לעצום את העיניים. מה שאין כן לגבי המחשבות שהן כל-כך עדינות ואי אפשר אפילו לתפוס

זוהי מה שיסתובב אצלו בלב. אם לא יהיו בו מים של תורה, יתקיים בו מים אין בו אבל נחשים ועקרבים אין בו. על כן מצווים אותו שיהיה מלא בכל עת - 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך'. פירושו של פסוק זה הוא **שאתה הולך להסתובב בעולם הזה ויהיו לך הרבה בעיות**, ראשית, כי **העולם הזה צועק כל הזמן** לאלים: כאן אתה יכול למצוא תאווה, כאן אתה יכול למצוא תענוג, כאן אתה יכול למצוא כוחי ועוצם ידי. שנית, כי **המצבים מעוררים תחושת חסרון**. הוא צריך פרנסה, הוא רוצה להשיג כל מיני דברים. המצבים שיסובבו אותו, חוץ מהעולם הזה עצמו, המצבים שתמווד אתם בביתך, ימשכו אותך בכל עת לכיוון ההפוך. אומר לך הקב"ה בקריאת שמע שהמהלך אינו שכיון שסיימת להתפלל וללמוד, אתה עוסק ראשך ורובך בדברים גשמיים, אתה יושב שם שעות ארוכות וטבול כל כולך בתוך הגשמיות. זה אינו מהלך, כי מהלך זה לא יעבוד. זה פשוט לא יעבוד. תהיה לך בעיה, כי **כשלבך יהיה שקוע ברצונותיך, זה ימשוך אתו הן דרכי מחשבה מעוותות והן דמיונות**.

אומרת לך התורה: בא ואסביר לך איך היהדות כן תעבוד, איך תצליח. **המהלך הוא שבבוקר כשקמים אומרים קריאת שמע, ואחר כך חושבים על זה, ומדברים על זה** - 'ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. כשאתה מסתכל על הסדר, כתוב כך: הרעיונות סביב האמונה, הרעיונות סביב האמונה בהשגחה הפרטית, הרעיונות סביב אהבת ה'... **התכנית היא שתדבר על זה, תחשוב על זה, ותעסוק בזה**. זהו פרשת 'ואהבת'. שלושת הדברים האלה: 'והיו הדברים האלה על לבבך' - זה **המחשבה**, 'ודברת בם' - זה **הדיבור**, 'יקשרתם וכתבתם' - זה **העשייה**. ובעצם

הן אפשר לראות בחוש שמה שנמצא במחשבה, בסוף יוצא החוצה בדיבור או במעשה, כי **המחשבה היא המערכת הפנימית של האדם, ומה שיש בנפשו, בסוף יוצא לחוץ**.

לכן מחפש האדם עצות ומהלכים להצליח לשמור את מחשבותיו נקיות וטהורות. הנה היסוד הראשון בענין **קדושת המחשבה**, הוא לדעת שהקב"ה מדבר על זה בתורה בפירוש ובהרחבה. לא שיש איזה רמז ואיזה הוראה בצעטיל קטן לומר פסוק פלוני. יש אמנם **בצעטיל קטן** כמה עצות לעניין, אבל לא שם זה מתחיל. לא מתחילים עם ה'צעטיל קטן'. כשהתורה מדברת אלינו בענין **מהות היהדות**, היא אומרת מצד יסודות הדת **שצריך לעבוד על המחשבות**. כך היהדות מתחילה. לא מתחילים ואומרים: אם אירע שהאדם חשב מה שאסור לחשוב, הוא צריך לחפש עצה - מה עושים? לא! הסיפור מתחיל אחרת.

היהודי פותח את ספר התורה או את סידורו ורואה כתוב שם: 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד, ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך'. יהדות פירושה: **קבל עליך עול מלכות שמים, דע שהקב"ה ברא את העולם, ברא אותך ומחיה אותך בכל רגע ורגע**, הוא היחיד שנותן לך חיים כל הזמן, אתה חי כל הזמן מפני שהוא נותן לך חיות, ואין עוד מקור, ותיכף ומיד נכנסים להסביר לך **שאתה חייב להיות עסוק בכל עת במחשבה בנושא הזה**. הקב"ה מצוה אותך להתלהט בזה, לשנן את זה ביום ובלילה ובכל המצבים השונים.

שהמוח ירוץ סביב היסודות

פירושו של דבר שהתורה מצווה לאדם שמחשבותיו יתבוננו ביסודות הללו, כדי

הכל, והקב"ה אמר לנו איזו צורת חיים לנהל, והוא צוה אותנו לכתוב פרשת והיה אם שמוע על המזוזה, אם אנהל צורת חיים כזו שהקב"ה צוה אותנו לנהל - אצליה, ואם לאו - לא אצליה.

כל זאת עולה מפסוקי התורה כפשוטם, עוד לפני רש"י. אחר כך אתה מסתכל בראשונים ורואה שזה כל-כך נעים וכל-כך רחב, אבל נקודה זו של מי שיש לו ציציית בבגדו, תפילין בראשו, מזוזה בפתחו, לא יוכל לחטוא, כדברי הגמרא במסכת מנחות, האם זו סגולה וחוק כפרה אדומה? האם זה ענין של רמז וגימטריה? ודאי, יש שמות. כמה שמות יש במזוזה, וכמה סגולות יש במזוזה, וכמה שמירה יש במזוזה. אבל לא זהו העיקר.

כן אדם חוטא עם הציציית

ישאל השואל: אם כן איך יתכן שאנו חוטאים? התשובה פשוטה, כי איננו מקיימים את המצוות כהוגן, איננו חושבים על המזוזה. זוהי כל הנקודה כאן. אתה לומד את הפרשה - היכן כתוב 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'? זה באמצע פסוק שמסביר לך שהקב"ה אומר שתעשה לך סימן - הכנף פתיל תכלת, 'על כנפי בגדיהם לדורותם', 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלוקיכם'. זה כל-כך פשוט, וזה כזו עוולה גדולה של היצר שלוחם אתנו על דברים שהם פחות מכיתה ה' ומצליח. היצר הרע מצליח היטב. עיקר הצלחתו הוא בפסוקים הללו. עד כדי כך, שזה כל-כך כואב, כמו מלח על הפצעים, אתה יכול לראות אדם שחוטף מקוה, ויש לו סידור עם כוונות, הוא יכול לעשות דברים גדולים, והיצר הרע אומר: זה בסדר גמור. יש לו ענינים וסגולות ומסורות, והיצר הרע לא מתרגש. הוא אומר: אדרבא, אני אביא לך את הסידור החדש, אין לי

התורה אומרת לך שאם זה לא יהיה באופן זה, גם 'שמע' - 'ואהבת' לא יהיה לך. העולם הזה מדי מורכב שזה יוכל לעבוד אם לא תעסוק בענין זה. ובכן, אתה יכול לעסוק בענין בכל אופן שהוא. אתה יכול למשל לנגן ניגון. זה גם יעבוד, כי זה כולל גם 'ואהבת' גם 'ודברת בס'. זה לא צריך להיות שאתה ער בלילות או עורך תעניות. הענין הוא שבלאו הכי אתה צריך לחשוב, ובכן, אם תחשוב ישר - מערכת היהדות תעבוד, אם תחשוב עקום בקשר לדברים שאתה צריך לסדר, זה ימשוך אותך לכיוון השני ויהרוס את מערכת היהדות.

לא יאבד את מה שנותנים לו

במושג של 'וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך' מונח עומק רב. ייתכן מצב מצער שבו יהודי ירא שמים, חסידי ומושרש, יעבור את כל חייו מבלי לחוש את החמימות והקדושה של המזוזה. מהתפילין זה קרה לו פעמים אחדות, אך במזוזה - החמיצה.

בפשטות, כאשר התורה מצווה אותנו על המזוזה, היא מכוונת אותנו לרגע המעבר בפתח הבית. אם נשאל אדם מן השורה, גם אם לא למד טעמי מצוות בספרי הראשונים או בספרי החסידות, מהי לדעתו הסיבה לכך שהקב"ה ציווה אותנו לקבוע את פרשיות 'שמע' ו'והיה אם שמוע' על פתח ביתנו, מסתבר שישב לאמר: פשוט מאוד, כשהאדם יוצא לרחוב, הוא יוצא למקום של נסיונות, כשהוא נכנס הביתה, הוא נכנס למציאות של נסיונות אחרות. על כן מזכירים לו בכל פעם את הכלל של 'אין אדם שומע לי ומפסיד'. זה הרי כל-כך פשוט.

כל המצוות שהאדם מקיים כשהוא עוצר ובאמת חושב: הקב"ה הוא זה שמנהל את

הפשוטה ביותר - 'ובשכבך ובקומך'. זה קיים בתפילת ערבית וזה קיים בעלותו על יצועו. הוא מזכיר לעצמו את היסודות ותיכף ומיד הוא קולט כמה הוא טובה, כמה אינו מדבר כמו שצריך וכמה אינו חושב כמו שצריך, ומאז הוא מתייחס לזה אחרת. אם היה עסוק בשיחה עם חבריו, ופתאום ראה שהוא צריך להיכנס לתפילת ערבית, כשהוא יוצא, הוא כבר לא מדבר באותו סגנון, כי הוא נזכר בקריאת שמע שלא ככה מדברים.

גדרים וסייגים פיזיים

כעת נבוא להבהיר את המושג 'גדרים וסייגים', ואף שאינו בהכרח עמוק יותר, כשהוא יהיה מוגדר היטב, יהיה קל יותר לתפוס אותו. המושג שנקרא גדרים וסייגים. כל אחד מכיר את המושג ובימינו אי אפשר לזוז בלעדיו. 'עשו משמרת למשמרת'. התורה מדברת על זה כמה פעמים, **המשנה באבות** - 'עשו סייג לתורה'. זה כולל גם את המושג **שהאדם צריך להכיר בחולשותיו**. אי אפשר לשמור על טהרה ללא סייג. למעשה, בדורנו, **קשה לתאר שמירה על אורח חיים יהודי בסיסי ללא הגדרים הללו**.

ברם, שני סוגים של גדרים וסייגים קיימים. הסוג הראשון הוא **גדרים טכניים**, המיועדים למצבי "מוחין דקטנות". כאשר האדם נמצא ב"מוחין דגדלות" - כלומר במצבו הרגיל והצלול - נראה לו כמעט שאינו מסוגל לחטוא. אולם, **כיוון שהוא מכיר חולשותיו ולכן שחז"ל לימדו אותנו כי "אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות"**, הוא מבין שברגעי ה"שטות" הוא מאבד את שיקול דעתו. לכן, עליו להציב מראש גדרות שאינן ניתנות למעבר.

בבית בן שתי קומות שיש בו ילדים, מניחים גדר ושער שלא יוכלו ליפול

בעיה גדולה עם זה, יש לי בעיה הרבה יותר גדולה שתעצור ליד המזווה התלויה בפתחך ותתבונן לכמה רגעים. מזה אני מפחד.

עוצר האדם ואומר לעצמו במחשבתו: **הקב"ה מנהל את העולם ואין לנו שום שליטה. כשהאדם מנסה לחטוא, הוא יוצא קירח מכאן ומכאן, מצד אחד אינו מצליח ומצד שני הוא בוחר ברע ונעשה מרכבה לסטרא אחרא. אין לו כלום, לא את העולם הזה ולא את העולם הבא.**

כך נכנסים לאווירה אחרת

אכן כשהאדם חושב על המצוה של 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', כשהאדם רוצה לקבל עצות באותן סוגיות השייכות לקדושת המחשבה והמסתעף, דבר ראשון צריכה להיות גישתו **לנסות להבין מה התורה אומרת על זה**. ובכן, **התורה אומרת על זה שתחיה סגנון חיים כזה שמונע למעלה מתשעים אחוז מהנסיגות**. אז יוכל לחשוב על עצות ומהלכים. אבל דבר ראשון, האדם נמצא באווירה אחרת לגמרי. ואין זה בבחינת על מנת שתעלה לרקיע. **האדם פשוט צריך לשנות את הרגלו. הוא צריך להתרגל לחשוב בדרך הנכונה.**

מאז שהאדם מחליט לעצור ליד המזווה ולחשוב שיש אלוקים, הוא משים לב יותר ויותר איך אף פעם אינו עושה את זה, ואחרי ההחלטה ואחרי הקבלה, יתחיל לראות שבתשעים אחוז מהפעמים הוא עדיין לא עושה את זה. הוא מעולם לא התרגל לסגנון חיים כזה כלל, והקב"ה אומר לו כך: זה גם בבגדך - הציצית, זה גם בראשך - התפילין, זה גם בפתח ביתך, זה גם בכניסתך, זה גם בצאתך, וזה גם בקריאת שמע עצמה. האם קריאת שמע שעל המטה רק סגולה היא? יש לה את הפשטות

גם בעבודת ה' עלינו לפעול בדרך זו. **הגדר הראשונה והמשמעותית ביותר היא יצירת אורח חיים שמונע מהמחשבה מלכתחילה לנדוד למחוזות לא רצויים.** קריאת שמע, הנחת תפילין, קביעת מזוזות, לימוד תורה ותפילה - כל אלו אינם רק מצוות בודדות, אלא **בונים מסגרת חיים המגינה על האדם.** כאשר הליכותיו של האדם מיוסדות על יסודות אלו, הוא **מעמיד סביבו מעגל הגנה המרחיק אותו מהתמודדויות מיותרות.** אכן אם קרה מקרה שאינו רצוי, אזי **יש לו עוד גדר וסייג בסוף - מנעול קטן.** כל זה רק ליתר בטחון - אם יקרה, אבל בדרך כלל זה לא קורה.

זהו השקפת התורה לנושא זה של גדרים וסייגים, ומאוד חשוב לתפוס את זה. אי אפשר לחיות באופן שהלב מושך כל הזמן לדברים אסורים, באופן שהאדם נמצא בדרך לא טובה, אבל יש לו מנעול כדי שלא יוכל לפתוח את הדלת. המנעול נועד רק לפעם בשנה. אולי פעם בשנה זה גוזמא, אך הכוונה היא שלא צריך להגיע לשם. **הקב"ה אינו רוצה שתהיה עסוק עם הדלת, לכן הוא צוה אותך להיות עסוק בעשה טוב,** עוד לפני שאתה עוסק בסור מרע. **הדרך הטובה ביותר לסור מהרע היא על-ידי עשה טוב. נמצא שלהיות עסוק בקריאת שמע ובשאר הדברים הטובים, הוא העצה הראשונה לסוגיית המחשבות הזרות.**

עצה למחשבות זרות - ישמח בחלקו

ומה שיכול לפתוח לנו את המוח לחשוב על זה בחשיבה יותר רחבה, הוא מכתבו של הרה"ק **רבי מנחם מענדל** מוויטבסק זיע"א בספרו **פרי הארץ** (מכתב כב), שם הוא מייעץ עצה נפלאה למחשבות זרות וכותב **שעל האדם להיות שמח בחלקו,** כי זהו אחת מהעצות הטובות ביותר למחשבות זרות.

מהמדרגות. וכן אם יש בריכת מים, סוגרים אותה עם דלת ומנעול, ויש שמוסיפים עוד מנעול למעלה שלא יוכלו להגיע אליו. מדוע עושים כל זאת? כי יש כאן ילדים שאין להם דעת וירצו להיכנס, לכן מניחים שם גדר וסייג לומר: גם אם תרצה, לא תוכל להיכנס. **אכן כל אחד מבין שהרבה פעמים הוא עצמו הופך להיות אותו ילד קטן שאין לו דעת,** ולכן **עליו להעמיד גדר וסייג, כדי שכאשר יהיה במצב זה, לא יוכל להיכנס.** הוא ברוגז, הוא דוחף, הוא מנסה, ואינו יכול. **וכשהקב"ה עוזר לו ורוח השטות חולפת ממנו והוא נרגע, אז הוא מתחיל לשמוח - נס שהיתה כאן גדר.**

וכן ברחוב הסואן אשר ילדים עלולים לרדת אליו ולהיפגע ח"ו, מנסים לעשות כל מה דאפשר כדי למעט את הסכנה. מניחים עמודי ברזל בצדדים, ובמכוניות יש מערכות התרעה שמשמיעות צפצוף כל פעם שהן סוטות מהמסלול או הולכות להתנגש במישהו ויש שהן אפילו נעצרות מאליהן. כל הפעולות הללו שייכות לאותה קבוצה של גדרים טכניים המגנים על האדם מפני עצמו.

יצירת מעגלי אבטחה

לצד הגדרים שנזכרו שמטרתם לשמור על האדם שלא ייכשל כשהוא נמצא במצב של "קטנות המוחין", אצל אדם בר-דעת קיים סוג נוסף של גדרים וסייגים. מטרתם אינה רק לחסום את האדם ברגעי חולשה, **אלא לצמצם ככל האפשר את המצבים שבהם הוא נתון ב"קטנות המוחין".**

בכל המדינות קיים המושג שכאשר רוצים לשמור על בטחונה של דמות בכירה, יוצרים כמה מעגלי אבטחה, כדי שאם מישהו ירצה לפגוע בה, לא יעצר כשהוא קרוב אליה, אלא כשהוא עדיין רחוק מאוד.

שלא טוב לו והוא מרגיש שאין לו מספיק, וכואב לו מדוע אינו יכול להשיג את מה שרוצה, ועכשיו זה מתחיל.

גם כאשר האדם מוצא את עצמו ברגעי שבירה - דבר שקורה לכל אחד מאיתנו מעת לעת - הפתרון הוא לעצור ולומר: **אינני יכול להפסיק להודות לה' על מה שיש לי, אני בוחר להיות מרוצה.** זאת עלינו לעשות דווקא ברגעים שבהם אנו מרגישים חוסר שביעות רצון. הנה למה אנו רואים הרבה פעמים שבגלל שהאדם שבור ועצוב, הוא נכשל, זה הגיע לו כהמשך. ה'פרי הארץ' מסביר את הקשר בצורה מאוד פשוטה - רצית משהו ולא קבלת, אתה מאוד שבור, לא נתנו לך את העבודה שחשבת שתקבל, את המשרה שחשבת שתקבל, את הסיפוק, את הכסף, נראה שהיה לך היום איזה כשלון ברצון, היה לך רצון כל-כך חזק ונודע לך שזה לא הולך להתקיים, קיבלת 'לא' רבתי וכאוב. האדם במצב כזה נמצא במצב מאוד קשה, **כי הוא נשאר תקוע עם הרצון, וההרגשים שלו פתוחים ופצועים, ולכן הוא יותר קרוב לנפילה,** כי מיד מוחו מתחיל להשתולל: אתה יודע מה? יש לי דרך למלא את רצונות גופי מבלי שיהיה לי הדבר שחשבתי שיהיה לי. הוא מנסה למלא את החלל בדרכים אחרות, פסולות, ומכאן מתחיל רצף של מחשבות ופעולות שאינן רצויות. **הנפילה היא אם כן ניסיון כושל למלא חלל שנוצר בעקבות אכזבה וקושי.**

הנסיון להתכבד בקלון חבירו

אפשר לראות זאת קצת גם בסוגיית 'המתכבד בקלון חבירו'. מתי גובר ניסיונו של אדם להתכבד בקלון זולתו? **הדבר קורה בעיקר כאשר הוא חסר חסר בערכו העצמי וממתיך להערכה חיצונית שתמלא את החלל.** במצב נפשי שבור ורצוף, די בכך

הוא שמח ומלא הודיה לה'. יסוד גדול הוא עד מאוד ועלינו להבין מדוע הוא כך. הנה יסוד זה הוא הרחבה של ההסתכלות התורנית, הגדר וסייג של דרך התורה. מהי מחשבת האדם? **מחשבה היא ביטוי של רצון שיש לו. כפי שכאשר האדם מדבר או עושה משהו, הוא מבטא מחשבה, כך כשהוא חושב, הוא מבטא רצון.** מחשבה היא גם כן הוצאה של הכח אל הפועל. היא מבטאת דבר יותר עמוק. זה לא מתחיל עם המחשבה. רצון הוא עוד יותר עמוק. **כשהוא חושב, זה כבר אחרי הרצון שהיה לו.** האדם אומר במוחו: הבה נראה איך נוכל להוציא לפועל את רצוני.

מעתה נבין שכאשר יש לו לאדם רצונות, הללו יולידו מחשבות, ובכן, כשאתה נלחם עם מחשבותיך - אתה מסיח את דעתך, אתה אומר 'אש תמיד תוקד', אתה אומר 'ולא תתור', 'הכנעני הפריז' וכדומה - אתה נלחם בעצם עם השלב השני, ובכן, אשאלך, **וכי אין יותר קל לקחת את רצונך ולהעמידו באופן יותר נכון וכך לא תצטרך להילחם במחשבותיך?** מחשבותיך ימשיכו לפעול, אבל הן יבטאו רצונות ישרים ונכונים יותר.

תאווה באה למלאות חור שחור

כאשר האדם שמח ומרוצה עם מה שהקב"ה נותן לו, הרי הוא במצב ההפוך לגמרי מזה של בעל תאווה. בשורש הדברים, מדובר בשני ניגודים גמורים. לא תמיד מעמידים אותם יחד, אבל אם אתה מסתכל על שורשי הדברים - **אדם ישר ובריא, אינו בעל תאווה.** קח למשל את 'לא תחמוד' מעשרת הדברות, שם כתוב: 'לא תחמוד בית רעך אשת רעך' וגו' רשימה שלימה. מהי מהות האיסור? שורש העניין הוא שהוא לא רגוע, הוא מתאווה, אחר כך נראה למה הוא מתאווה. שורש הדבר הוא

לו במאור פנים. כל אחד מוצא את הדברים הגדולים שבהם הקב"ה עזר לו, ולא רק זה, אלא אף דברים כאלה שהוא בעצמו מודה שמעודו לא חלם שהקב"ה יעשה לו והקב"ה עשה לו. הנה **מעבר לכך שהאדם מרגיש אז שאינו יכול לחטוא**, כפי שאמר יוסף הצדיק לאשת פוטיפר: 'איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלוקים'. חוץ מזה הוא נרגע **כי אינו צריך לעבוד קשה לדחות את מחשבתו. מחשבתו נעה עכשיו סביב רצון זה להיות אסיר תודה להקב"ה.**

זהו הגדר וסייג המעשי לחיים נכונים. עלינו לשנן זאת ולא להפסיק להודות. אנו אומרים בכל יום פסוקי דזמרה, 'מזמור לתודה', 'תהלה לדוד', 'מודים'. כל יום אומרים מודים, 'עלינו לשבח'. אך כפי שאנו יודעים, השפעתם של דברים אלו עלולה להתפוגג במהירות, כסוללה (בטריה) המתרוקנת. יתכן שיעברו עשר דקות בלבד מסיום התפילה ולא יישאר זכר לרגש שהיה לך. שכן אנו חיים בעולם הזה. אם היית יושב בבית המדרש ולומד ברציפות, נחא, אם כי גם אז **זקוק האדם לסייעתא דשמיא מרובה**, אבל עכשיו שאתה הולך ברחוב, אתה נזקק לכלים נוספים.

אין הכוונה רק להתמודדות עם נסיון של ראיות אסורות, אלא גם למצבי יום-יום שבהם האדם שוקע במחשבות על החסר ועל סידור צרכיו. **העצה הטובה ביותר במצב זה היא להמשיך את המחשבה של הכרת הטוב גם בדרך. כשאתה הולך ברחוב, התבונן בחסדי ה'.** כאשר מזדמן לך לעשות מעשה חסד, תודה לה' שזכית בכך ושמח בשמחת המצווה. התמדה בכך תכניס אותך למצב רוחני אחר, **וככל שמחשבותיך ינועו סביב ציר זה, תיווכח שזהו גדר וסייג שאין כדוגמתו.**

שאדם אחר יפנה אליו וישבח בטעות את אחיו הצעיר כדי לעורר אצלו הרגשה נוראה.

מצב זה מצוי גם במקומות עבודה: אדם משקיע מאמצים כבירים בעמלו - אם בהוראה, בהכנת שיעורים או בבניית קשרים עם תלמידיו וצוותו - **והוא זקוק להכרה בהצלחתו ובערכו.** לעיתים מגיע אדם ומשבח באוזניו מלמד אחר, ומציין בהתלהבות את ההערצה שזוכה לה אותו מלמד, מבלי לקלוט **שהשומע, הצמא להעריכה בעצמו, חווה זאת ככאב.** לפעמים האדם קולט רק לאחר מכן.

ובכן, אם השומע היה צמא מאוד להערכה, והלה נתן לו גבינה מלוחה עם נוד מלא רוח ורק הגביר את צמאונו. במצב כזה, עלול להיפלט מפיו ביטוי של קלון כלפי פלוני. לא שזה יעזור לו, אבל **כיון שיש לו רצון כה חזק ורואה שאינו מתמלא, הוא חוטף מכל הבא ליד ורק מזיק לעצמו.**

ככה זה עובד תמיד לגבי רצונות האדם. **הוא לא מרוצה מפה, לא מרוצה משם, זה לא הולך לו, והוא הולך להרגיע את עצמו על-ידי מחשבות אסורות או ראיות אסורות.** הוא בעצמו אינו קולט מה הוא רוצה לעשות. **הוא לא קולט שהוא הולך למלא את רצונו ולהרוות את צמאונו באופן בלתי נכון.**

מחשבתו נעה סביב אסירות תודה

ה'פרי הארץ', בעל רוח הקודש, מורה שהדרך היא להתהלך תמיד שמח ושבע רצון. וכשהוא מרגיש שאינו מרוצה, עליו לעורר את עצמו ולחשוב: "תראה כמה הקב"ה הטיב עמי!". בחייו של כל אדם ישנם ענינים רבים שהקב"ה הטיב עמו בגלוי. זה לא הגיע לו ואף על פי כן הטיב

ללא כוונה לא יצא ידי חובתו, שכן מהותה של ברכת המזון היא הכרת תודה ולא ביטוי שפתיים. אם לא הודית - לא הודית.

ובכן, אם האדם אכל ושתה ולא הודה, ולא היה תחת הרושם שהקב"ה מטיב עמו, איך הוא נראה עכשיו? הוא צריך להתקשר עכשיו למישהו ולהעיר לו על משהו, או לסדר איזה ענין. כיון שהוא נמצא עכשיו אחרי הרגשת הגוף, ההרגשים שונים, הרצונות שונים, המבט על כל דבר שונה. הוא לא חושב על הקשר, בכלל לא, אבל הוא היה מונח בגופו ורצונות גופו התחזקו הרבה, ועכשיו כשרצונות גופו חזקים כל-כך, הוא מדבר עם פלוני ומתפלא מדוע הוצרך להראות לו את כל הצלחותיו. למה זה היה חסר לי? הוא חושב לאחר מכן - מה היה חסר לי לספר לו שיש לי את זה ויש לי את זה, בלי עין הרע.

הרבי ר' אלימלך זי"ע א מזהיר בצעטלי קטן כמה האדם צריך להיזהר שלא לדבר באופן של התפארות. יש בזה גאווה, יש בזה שקר, יש בזה 'כוחי ועוצם ידי', ולפעמים יש בזה גם משום אונאת דברים. אבל אם אתה מתפלא למה היה לך את הצורך לדבר באופן זה, מה אתה מתפלא? הרי זה היה ה'על המחיה' שלך, זהו התוצאה של ההרגשים שיש לך. דיבור הוא ביטוי של הרגשים. מחשבה היא ביטוי של הרגשים. אם ההרגשים הגופניים התחזקו, זה מה שעולה במחשבתו.

מה שאין כן כאשר האדם נוהג כראוי, הוא נהנה מטעמה של האכילה, אבל אחר כך הוא מברך. הוא לא מכיר כוונות נסתרות, ומן הסתם מוחו אינו מרוכז כל הזמן בשלמות, אך הוא מודה לה' בשמחה, נזכר בחסדים הרבים שנכללים במילים 'הזן את הכל', הקב"ה נתן לי כל-כך הרבה, הוא עוצם את עיניו ואומר בהתרגשות: אני

שימת לב למחשבות הזרות

יתרה מכך, הדרך שבה הקב"ה מסייע לנו לכוון את מחשבותינו היא באמצעות שימת לב לדרכי מחשבה בלתי נכונות. פירוש: כפי שאחרי שהאדם לומד מכתב זה של ה'פרי הארץ', הוא מבין כי תחושת חוסר שביעות רצון - המתבטאת למשל בטענות ובתלונות כלפי הבריות - מובילה אותו למקום לא נכון. ומתברר כי חוסר שביעות הרצון נכנס בכלל המחשבות הזרות, שכן ברגעים שבהם הכאב החזק וחוסר שביעות הרצון מנקרים בלב, האדם מתרחק מהזכרון של הקב"ה ואינו נמנה עם 'יושבי ביתך' של 'אשרי'. הביטוי 'יושבי ביתך' אינו מתייחס למקום גשמי, אלא לאותם אנשים שכל הווייתם היא שירה והודיה לה'. הן כל הפסוקים שלאחר מכן באים להסביר לנו מי נחשב ליושב בית. יושב בית הוא מי שכל הזמן מזמר ואומר שירה. 'ועוזו נוראותיך יאמר', זה מה שהוא אומר, זה מה שהוא חושב. מוחו רץ לו באופן זה. 'סומך ה' לך הנופלים וזוקף לכל הכפופים'.

כך הוא מבין שגם המחשבות של 'כוחי ועוצם ידי' הן מחשבות זרות חמורות, שכן הוא מכיר את התוצאות שלהן, מעבר לעצם האיסור שבהן. הוא מתחיל לשים לב לכך שכל פעם שהוא שרוי בענוה ומודה לה' מעומק לבו על הטובות שהקב"ה עשה עמו, הוא שרוי במצב רוחני טוב, וכל פעם שיש לו מחשבות של גאווה, הוא מתרחק, וכיון שהוא מרגיש רחוק, הוא נעשה פתוח לכל הבלי העולם הזה.

ברכת המזון אינה ביטוי שפתיים

כיצד נראה האדם לאחר סעודתו אם לא בדרך ברכת המזון, או אם בדרך אותה ללא כל כוונה? ישנן דעות בפוסקים כי המברך

דיבורים של אמונה, לחזק רצונות חיוביים ולפעול מתוך הכרת הטוב.

לישון מתוך דברי תורה

זה שכתוב בספרים שעל האדם ללכת לישון מתוך דברי תורה. בימינו הדבר קל מתמיד, שכן ניתן לשמוע שיעור או דברי חיזוק בקלות. לקרוא בספר זה לפעמים יותר קשה. הנקודה **שהמוח יקבל דברים טובים, להכניס בו דברים טובים, מועיל הרבה יותר מכפי שאנו משערים.** האדם אומר: כן, אבל אחר כך נרדמתי, או: כל-כך מהר נרדמתי. כן, אבל יש מצב הרבה יותר חמור, והוא כשאתה נרדם מתוך משהו אחר. יש לך שתי דרכים להירדם. תחשוב על זה, עוד יום ועוד יום, זה מה שמתרוץ במוחך. אולי אינך יכול לומר במילים מה שמעת, אינך זוכר, שמעת חצאי מילים. זה לא משנה עכשיו. המטרה עכשיו איננה שתדע למסור דברי תורה ששמעת. אם אתה צריך לתת דרשה בשבע ברכות, עוד מעט נדבר מה תעשה. לא זה הנושא. **הנושא הוא מה הם רצונותיך, מה רץ שם בפנים. אחר כך הן יתבטאו במחשבותיך.**

השרף מקצק זיע"א ועוד מהדיקים

אמרו למי שטען שיש לו מחשבות זרות: וכי זרות הן? מחשבותיך שלך הן. מחשבות זרות פירושו שבאו מבחוץ. אלה לא באו מבחוץ. זה מה שיש בפנים וזה מה שיוצא החוצה. **כשהאדם שם לב לכך ועובד על שינוי רצונותיו, ממילא דברים ישתנו,** ויוכל לקיים את התפילין שבגופו, בראשו ובזרועו, וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, **יותר עם הבנה, יותר עם דעת, יותר עם גישה טהורה, ואז יהיה שמור מכל רע.**

מודה לך ה'. כאשר אדם כזה ניגש לאחר מכן לשוחח עם חברו, דבריו אינם נובעים מתוך גאווה, אלא הם המשך טבעי לרגשי ההודיה.

הרצונות משפיעים על המחשבות

זה מה שהקב"ה אומר לנו בתורתו. אין זו עצה שכתובה בספר. היא כתובה בספר, אבל בספר שנקרא ספר תורה. שם העצה מופיעה. **עלינו להקדיש זמן להכרת הטוב, להתבונן בחסדיו של הקב"ה, ולאמץ סגנון חיים של הודיה.** כאשר אנו מוצאים את עצמנו מדברים במרירות או חשים שחסרה בנו הכרת הטוב, **עלינו לעצור ולתקן - שם, בנקודה זו, מתרחשת העבודה האמיתית.** אין מדובר בעבודה ב"רפש", אלא **בעיסוק אצילי של הכרת הטוב והטמעת יסודות האמונה בהשגחה פרטית.** כשהרצונות הפנימיים משתנים ומתעדנים, **המחשבות, המבטים והדיבורים משתנים הרבה.**

זהו גדר וסייג שהתורה נותנת לנו. נדגיש שוב: **אין בכך כדי לבטל את הצורך בגדרים הטכניים המוכרים, הנועדים למצבי "מוחין דקטנות",** שכן הם ימשיכו ללוות אותנו. אך אין שום סיבה שהמצבים הללו יפקדו אותנו לאורך רוב שעות היום. כאשר האדם חי בדרך של "עשה טוב", גם אם אתה מסתובב ברחוב ויש בעיות, **זה עוזר לדרך הביטוי באופן נפלא.**

חו"ל אמרו במסכת ברכות לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. **הדרך לנצח במלחמה היא להרבות בטוב;** במקום להתעסק ישירות ברע, **יש להציף את הנפש באור.** כמו בניהול מערכה צבאית, **עדיף לפעול בשטח האויב - להוסיף**

לזכות

החתן **אברהם מנחם בן אסתר לאה**והכלה **מלכה יוטא בת שיינדל**ולזכות אבי הכלה **ישראל זאב**בן **ציפורה גיטל** למשפחת **ארליך**נדבת הר"ר **אברהם יעקב כהנא** הי"ו

לרגל שמחת נישואי בנו למזל"ט

יום חמישי פרשת שלח י"ט סיון תשפ"ו

חששות מוצדקים לא נועדו לעצור אלא לקדם

ושלום. זה לא מתיישב על הדעת ולא יתכן שהכוונה כפשוטה, ואם כן צריך לדעת מה באמת הפשט.

התגברות הסטרא אחרא בארץ ישראל

ה'ישמח ישראל' מבאר שהמרגלים הבינו בראותם שארץ ישראל היא 'ארץ זבת חלב ודבש', כי יש בה שפע רב וקדושה. הם אמרו 'אפס כי עז העם היושב בארץ', התכוונו לומר **שיש בה רוח קדושה חזקה מאוד**. הם הרגישו זאת והבינו שהקב"ה רוצה לתת לנו ארץ קדושה, אך ידעו שזה יעלה יפה **רק אם תמיד יהיו דבוקים בה'**, וחששו שאם לא יתנהגו כשורה בארץ ישראל, ייתפסו ברשת הסטרא אחרא ר"ל, וכמה שצד הקדושה חזק מאוד, כך הצד השני חזק באותה מדה כידוע, כי 'זה לעומת זה עשה אלוקים'.

הרבה **מהצדיקים** מהדורות הקודמים ומהדור האחרון, דיברו על נקודה זו שזה ברור שארץ ישראל היא המקום הקדוש ביותר, לית מאן דפליג, הבעיה היא שהמלחמה בין הקדושה והקליפה חזקה שם עד מאוד, ואם נופלים, זה יכול להיות נורא מאוד. על **ה'בת עין'** מסופר שאחרי עלותו

כי חזק הוא ממנו

בשנה שעברה התחלנו ללמוד מאמר מן הספר הקדוש **'ישמח ישראל'**, שבו מבוארים יסודות רבים. הוא שואל: מדוע נחשב סיפור המרגלים לחטא חמור כל-כך? הם הרי סיפרו מה שראו. מצד אחד 'ארץ זבת חלב ודבש', מצד שני 'ארץ אוכלת יושביה'. זה מה שראו ומה יעשו? נכון שמסרו זאת בצורה שלילית משום שלא הבינו שזה לטובתם, ודבר זה בוודאי נחשב כעוולה, אבל מהפרשה נראה שהפגם שלהם היה יותר עמוק מזה. זה לא היה רק מה שסיפרו את הסיפור שלא בניגון הנכון, ואם כן צריך לדעת מה היה הפגם החמור, ולכאורה הרי מסרו מה שראו. הם ראו ארץ שמצד אחד יש בה שפע רב ומצד שני יש בו דברים גדולים מעבר לרגיל מה שמעורר פחד בלב.

עוד צריך להבין, חז"ל פירשו את דברי המרגלים 'כי חזק הוא ממנו' כטענה שהעם היושב בארץ חזק כביכול מהקב"ה, ולכאורה אין זה מתיישב על הדעת, איך יתכן שהנשיאים ראשי אלפי בני ישראל בדור דעה יאמרו: ראינו אנשים חזקים וסבורים אנו שהם יותר חזקים מהקב"ה חס

דיברו גם כן על החשש הזה. יעקב אבינו, בחיר שבאבות, הקב"ה מבטיח לו: 'ושמרתיו בכל אשר תלך', 'לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך'. ומה כתוב לאחר מכן? - 'ויירא יעקב מאוד', ואמר 'קטונתי מכל החסדים'. ואמרו חז"ל שירא היה שמא יגרום החטא. הקב"ה אמנם הבטיח, אבל היצר הרע גדול ואולי יצליח עלי, ומי יכול לדעת מה יהיה. ואם כן אנו זקוקים לתשובה עמוקה מה היה פגם המרגלים, ולכאורה אנו מוצאים חשש זה ממש אצל האבות, והתורה מספרת לנו על כך ואין מחשיבה אותו כפגם. יעקב אבינו ידע שאם תהיה לו דביקות, תלווהו הבטחת ה', אבל **חשש מה יהיה אם יסור קצת מהדביקות והשכינה תסתלק ממנו - וייצר לו על כך**.

עוד הוא מציין שכך היה בצאת ישראל ממצרים, מיד שיצאו ממצרים יראו לנפשם כמבואר במדרש על הפסוק 'קול דודי הנה זה בא', שאמרו בני ישראל למשה: הלא כל מצרים מטונפת מעבודה זרה שלנו ואתה אומר 'קול דודי הנה זה בא'?! הם פחדו שיאבדו את הכל, ואם כן, הקושיא עצומה מאוד, המרגלים יראים שהסטרא אחרא תתחזק עליהם בארץ ישראל, מה הפגם? זה הרי כל-כך פשוט, כל-כך טהור.

לא נוכל לעלות - זהו הפגם

מבאר ה"שמח ישראל": אכן באמת יעקב אבינו הגם שהיה ירא לנפשו פן יבוא עשוי ויכהו, אף על פי כן עשה הכל להלחם בו בכל כוחו ובטח בהקב"ה שבוודאי יעזור לו 'ויחץ את העם אשר אתו'. הוא מבאר שהחילוק בין יעקב אבינו ובני ישראל בצאתם ממצרים למרגלים, פשוט מאוד - **אחרי החשש מה עשיתי** המרגלים אחרי שהתעורר בהם החשש, אמרו: אם כן איננו הולכים. אני ירא? - אני נשאר פה. זהו פגם

לארץ ישראל במסירות נפש, מצא שם את היצר הרע, שאל אותו: כאן אתה גם נמצא? השיב לו היצר הרע: בחוץ לארץ היה רק שלוחי, כאן אני בעצמי.

חששו המרגלים מדבר זה והציגו אותו כמו שהוא. הם אמרו: ארץ ישראל מאוד קדושה, אנו מבינים היטב מה התוכנית של הקב"ה בשבילנו, אבל מה יהיה? יש הרי יצר הרע ובארץ ישראל הוא רק יתחזק. הם יראו מאוד לנפשם, וזהו שאמרו 'כי חזק הוא ממנו'. התכוונו לומר: כמו שיש קדושה, יש סטרא אחרא. הם לא יראו מהאנשים החזקים שם. **הם יראו מזה שהיצר הרע יתחזק שם יותר מצד הקדושה**. פחד גדול הוא זה, שיש בו ודאי מן האמת. הם אמרו כך: **הן כלל הוא שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, נמצא שהם עצמם יצטרכו לבחור ומי יוכל לעמוד על עצמו**.

טענה גדולה ומוצקה

הנה נתיישבה בזה השאלה השניה מה פשר אמרם 'כי חזק הוא ממנו'. **הם חששו להכנס לארץ ישראל מחמת 'זה לעומת זה'**. אדרבא, משום שאתה אומר לי כמה הארץ קדושה, אני מבין היטב. תארו לכם שאומרים להורים: אתם יכולים להוריד נשמה לעולם והיא תהיה כל-כך קדושה וכל-כך עדינה שתוכל להאיר את העולם, אבל דעו לכן שהסטרא אחרא יעשה הכל לתפוס אותה ברשתו. הן ברור שהיו אומרים: יש עוד ברירות? הם היו בוודאי נבהלים מאוד. זה היה טענת המרגלים 'כי חזק הוא ממנו' - אנו חוששים מאוד שהסטרא אחרא יתגבר.

אך כעת מתחזקת השאלה הראשונה שבעתיים, אם כן מה הפגם הגדול שלהם? וה"שמח ישראל" מחזק את הקושיא עוד יותר: אנו הרי רואים שהאבות הקדושים

ורע ותהיה לך בחירה, וכיון שתבחר בטוב ולא ברע, **תהיי במדרגה גדולה ועצומה, הרבה יותר גדולה מהמדרגה שאת נמצאת בה עכשיו.** אותו יסוד אומר הרבי ר' בונים בפרשת בהעלותך לגבי 'התאוות תאוה'. היתה להם תאוה שתהיה להם תאוה. **הם רצו להגביר את תאוותם כדי שיוכלו להגיע למדרגה גבוהה.** על כן אמרו למשה רבינו: תביא לנו נסיונות במדבר, כי כשמתגברים על נסיונות, מגיעים למדרגה גבוהה בהרבה.

מה היה אם כן חטאה של חוה? מבאר הרבי ר' בונים שהיתה צריכה לענות לנחש: הלא בעת הזאת שאתה מפתה אותי לאכול מעץ הדעת אשר הקב"ה צוה לא לאכול ממנו, יש לי בחירה לא לשמוע לקולך אלא לקול ה', ואם כן מה אתה מציע לי? אתה אומר לי: תבחרי עכשיו ברע, אל תשמעי בקול ה' אלא בקולי, כדי שתוכלי אחר כך לבחור בטוב כשהנסיון יותר גדול. **למה לי לראות על בחירת העתיד ולעבור עתה בוודאי על דבר ה'?** מוטב שלא אשמע לך עכשיו ויעבור עלי מה. **אני צריכה לבחור עכשיו בטוב, לא לבחור עכשיו ברע עם חשבון שבעתיד אתעלה יותר.**

הוא מסיים: **וכן צריך כל איש ישראלי לא להסתכל עכשיו על מה שיהיה אחר-כך, אלא יתן דעתו במה שעכשיו.** הוא מביא עוד מהרבי ר' בונים: **חז"ל מפרשים הפסוק "הנה טפחות נתת ימי" שהימים דומים למי שמועד שטח בחבל ומחזיק כל פעם רק טפח אחד מהחבל בידו, כשכל מה שמדד כבר מחוץ לידו, ומה שלא מדד, עדיין אינו בידו, ונמצא שאין לו רק הטפח שהוא אוזח בתוך ידו.** כך הם ימי האדם - מה שעבר אין ומה שעתידי עדיין לא בא. **אני צריך לבחור בטוב עכשיו, לא לבחור עכשיו ברע כדי שאוכל לאחר מכן לבחור בטוב.**

מאוד גדול. יעקב אבינו אמר: אני ירא, אינני מרמה את עצמי, **אני מאוד מאוד ירא, אבל הקב"ה אמר לי להמשיך הלאה, לכן אני ממשיך הלאה.** לבי דופק לי בחזקה, אבל אני עושה מה שהקב"ה צוה. ואף בני ישראל כשיצאו ממצרים, הם שאלו מה יהיה, אבל הלכו אחרי ה', כמאמר הכתוב 'זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', ולא סרו חלילה מדברי ה'. אבל המרגלים מחמת שיראו אולי יחטאו חלילה בארץ, לא שמעו לקול ה', ואמרו: לא נוכל לעלות.

זהו הפגם. לא החשש, אלא מה שהחליטו מחמת החשש לא לציית. חטא גדול הוא זה, כי אם הקב"ה מצוה, אין לפקפק בדבר. **אם לבך דופק, זה יכול להיות רגש מאוד יהודי,** אבל לאחר זה אתה עושה מה שנצטווית ואתה מתפלל לה' ובוטח בו. כך נראה יהודי. יעקב אבינו היה ירא מאוד. הוא אמר: הקב"ה הבטיח לי שישמור אותי, אבל אני יודע כמה זה מפחיד - רבוננו של עולם! עזור לי. והוא מציית והולך. הוא אומר לעצמו: **האפשרות היחידה היא לשמוע בקול ה' ולהיצמד לתוכנית שלו.**

וכן בני ישראל היוצאים ממצרים, הם מבינים שיש להם עבירות - מה יהיה? אבל הקב"ה אמר ללכת, אז הולכים. נחשון בן עמינדב קופץ למים. הוא יודע שיש קטרוג של הללו והללו, אבל הוא אומר: **אם הקב"ה צוה ללכת, אני הולך.**

לא לציית אינה אפשרות

הוא מביא מהרבי ר' בונים מפרשישחא זיע"א ששקלא וטריא זו כבר היתה בשעותיו הראשונות של האדם. הנחש אמר לחוה: אם לא תאכלי מעץ הדעת, לא תהיה לך בחירה, כי לא יהיה לך שום יצר הרע. אכלי מעץ הדעת, ואז תוכלי לדעת טוב

קשים ואני יודע למה, כי הקב"ה מנסה רק אותם אנשים שעובדים, כי הוא רוצה לראות אם יעמדו בנסיונותיהם. ובכן, אני יש לי רעיון אחר, לא אעבוד על בטחון וכך לא אצטרך לעבור את הנסיונות והקשיים האלה של צדיק ורע לו. טוב לי ככה. הם באמת חוששים. אנשים באמת מסתכלים סביבם - פלוני החליט להיות 'עובד' ומאז כמה הוא סובל. ובמשפחה פלונית, מי שהיה נקרא החשוב ביותר, סובל יותר מכולם.

מעיד עדות שקר בעצמו

הנה חוץ מהבעיה הגדולה מאוד של מהלך מחשבה זה שהוא נגד מה שכתוב בקריאת שמע. אם אתה חושב ככה, אתה שרוי בבעיה מאוד גדולה. הקב"ה אומר בתורתו: **'אם שמוע תשמע אל מצוותי' - תצליח, אף גם בעולם הזה ואף באופן גשמי. 'אם בחקותי תלכו' - תצליח גם באופן גשמי.** הקב"ה צוה אותך לקשור את היסוד על ירך, להניחו על ראשך ולתלותו על כל פתח כדי שתזכור אותו בכל עת. וכן צוך לאומרו 'בשכבך ובקומך', שתתלהט בו, שתזכור אותו, שתבין אותו. ובכן, אם מהלך מחשבתך הוא שצריך לפחד לעלות בדרגה כי זה יבוא ביחד עם הכלל שהקב"ה מנסה את הצדיקים ומדקדק אתם כחוט השערה, ולכן תישאר בינוני, יש לך בעיה גדולה ביהדותך, כי לא מסתדר מה שאתה אומר בקריאת שמע.

שפיל ואזיל לסיפיה

טוען האדם: אבל זה דבר אמיתי ש'זה לעומת זה עשה אלוקים'. אני מכיר עשרה אנשים כאלה. אז אדרבא, יש לי שאלה על קריאת שמע. אכן אתה חייב למצוא תשובה לשאלה. אינך יכול להישאר עם ההנחה. אם אתה נשאר עמה, איני יודע אם אתה יוצא

כך הוא מפרש את יסוד המרגלים. היה להם אמנם חשבון אמיתי מאוד שהם יראים שיש בארץ ישראל סטרא אחרא יותר חזק, והם צדקו בזה, וחששם היה צודק, אבל **טעו בכך שהגיעו מזה למסקנה שלא לשמוע בקול ה'.**

כך היצר מסית ומדיח

והנה הדבר נוגע לחיי האדם בכל עת וצריך להביא לכך דוגמאות כדי שנוכל ליהנות מהיסוד וללמוד ממנו. החשש הזה שיש לו לאדם מי אומר שיצליח בעבודת ה' ואולי היצר הרע יפעל בכל כוחו להכשילו, הוא חשש מאוד יהודי. הוא חשבון טהור. הוא דווקא אמיתי, גם המציאות אמיתית וגם החשש אמיתי. ביאור הדבר: **יש כלל של 'זה לעומת זה'**, וארץ ישראל היא דוגמא טובה לזה, אבל זה לא רק ארץ ישראל. **כל פעם שהאדם מחליט לעלות אל המדרגה הבאה בקדושה.** הוא רוצה ללכת לעבוד את ה' יותר חזק, בכל תחום שהוא. זה יכול אפילו להיות בסור מרע. הוא מחליט שהוא רוצה לעבור אל השלב הבא. **מגיע יצר קטן** (או גדול) **ושולח לו** איזה מראה מקום בספר או רגש ישן או ידיעה ישנה - שרק תדע שהיצר הרע ישקיע את כל כוחו ומרצו להילחם בכך. לבריאות! אתה יכול לנסות, אבל רק תדע במה זה כרוך. הדרך לא תהיה קלה כל-כך. וכי נראה לך שהיצר הרע יניח לך? יותר מזה, אם אתה רואה שהוא מניח לך, עליך לחשוש היטב האם הצלחתך אינה מגיעה מצדו. אלא מאי, אתה רוצה את הדבר האמיתי הבא מצד הקדושה, וכי סבור אתה שהיצר הרע ישתוק על זה? זה לא עובד ככה.

ואפשר לשמוע הרבה מאוד מתחילים שמדברים בסגנון זה למשל לגבי בטחון. הם אומרים: אני מכיר מישהו שהתחיל לעבוד על בטחון ומאז הוא מתמודד עם נסיונות

גדולה ואולי ייכשלו, לא-לא-לא! אני לא רוצה להיכנס לזה.

אבל מה הסוף? יש הרי גם תשובה של חכמת חיים לזה. למה אתה עוצר במרוץ? מגיע אחר כך שולחן עורך. לא אמרתי לך שאין מרוץ, אבל אני אומר לך ככה: **המרוץ מזכך אותך, הוא חלק מהמתיקות, מתגברים ואז מגיעים אל המדרגה הבאה.** לארץ ישראל יש קליפה, כן! ארץ ישראל נקנית ביסורים. מה אתה חושב? על איזה יסורים מדברים. כן, לעולם הבא יש גם כן קליפה, לעולם הבא יש גם כן יסורים. האם מפני כך לא תרצה להיכנס לעולם הבא? הלב ידפוק בחזקה ובאותו גיא צלמות שיהיה, האדם יכריז: 'לא אירא כי אתה עמדי'. **יש גיא צלמות, אבל הוא עובר אותו ומגיע אל הצד השני. והקב"ה מצוה אותו ללכת.** הקב"ה מצוה את האדם לשאת אשה. מה חשבת, שלא יהיו לך עליות וירידות? מה חשבת, שלא יעלו מתוכך תכונות קשות אשר לא ידעת בכלל שקיימות אצלך ושתפול לפני שתתעלה!?

כשאברך מגלה את העולם

האברך בשנתו השלישית אחרי חתונתו, יושב ובוהה: לפני חתונתי אמרו לי עד עכשיו היית שרוי בלא תורה, מאז שתישא אשה תלמד תורה בטהרה, תן לי להזכר מי אמר לי את זה. לא מצליח להבין. חייב להיות שהוא טעה בגרסתו. מן הסתם הוא התכוון להיפך שבתור בחור לומדים בטהרה.

כן-כן, זהו תחילת הסיפור. זה לא הסוף. בכלל לא. הקב"ה אמר לו: קום ותישא אשה, שים עליך עול, עול של מדות, עול של פרנסה, עול של קדושה וטהרה. **הוא לא יודע בכלל מה קורה אתו, הוא מבולבל לגמרי, והקב"ה אומר לו: לשם צייתי אותך**

מצות קריאת שמע, כי אינך מאמין במה שאתה אומר. אתה סובר הפוך ממה שאתה אומר.

אז מה? החשש באמת קיים. הוא יודע שהיצר הרע ישקיע את כוחותיו, אבל לא זהו סוף הסיפור. הסוף אינו שהיצר הרע השקיע את כוחותיו וכולם חלו ומתו וזהו זה - יהא זכרם ברוך. לא זהו סוף הסיפור. סוף הסיפור הוא שכאשר האדם מנסה לעלות במדרגות הקדושה, יש נסיונות שמעמידים לו כדי לבחון אותו ולראות אם הוא מתכוון ברצינות, אבל האם אתה יודע מה הוא עושה אז כשהיצר הרע מנסה? הוא מדבר אז עם הקב"ה. הוא אומר לו: אני יודע שזה אתה, 'כי הנה אויבך ה'', 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק' - חמש אלפיו, זה אלופו של עולם. **אני קצת מבוהל, אבל אני מתחזק כי אתה עמדי.** אני יודע שהמכות שאני מקבל, **הם משבטך ומשענתך והמה ינחמוני.** הוא לא חושב לרגע שהוא יצליח להתגבר, **אבל הוא יודע שהקב"ה רוצה שיחפשנו ובסוף זה נעשה מלא אור ושמחה וסייעתא דשמיא.**

לא בורחים לפני שולחן עורך

כשילד נעשה בר מצוה והיצר טוב נכנס בו, נכנס גם היצר הרע, וזה לא קל. דברים קשים, שנות הבחרות, יש מלחמה, ובמלחמה הזו יש דבר מפחיד, שלפני שיש עלייה גדולה, יש גם ירידה. זה לא שזה הולך כל הזמן כלפי מעלה. ממש לא. יש שנים שבהן הנפש נופלת ויש לה כשלונות חמורים. נו, אז מה? מה אתה רוצה לומר בזה? אדם זה מחליט שאינו מביא ילדים לעולם. הוא אומר: אני לא יכול לדעת מה יהיה עם הילדים האלה. אני הרי רואה את הנוול. בהתחלה הילדים יהיו כל-כך חמודים, אך מה יהיה אחר כך? היצר הרע הלא ייכנס בלבם ותהיה להם מלחמה

להישאר כאן וליהנות ממנה שיש לנו. אבל **אם הקב"ה מצוץ ללכת**, פירושו של דבר שחשבונך אמנם נכון, אבל **עליך ללכת עם תשלום המחיר, כי זהו הדבר הנכון, ובסוף תצליח הצלחה גדולה**, וזה שלבך יהלום בדרך ויהיו לך נפילות בדרך, **הוא חלק מהלימוד שאתה צריך לבטוח בה' כי אינך יכול לסמוך על אף אחד חוץ ממנו יתברך**. הירידות והנפילות והחושך בדרך הם חלק מבית הספר המלמדך מהי ארץ ישראל, ואם אתה בורח מזה, ברור שאינך יכול לקבל את הארץ.

כמו בדוגמאות שהבאנו לעיל, כל פעם שהאדם צריך לעבור לשלב חדש, אחר כך הוא מסתכל לאחור ורואה שהנפילות והכשלונות הם כולם חלק ממנה שהוא נוטל עמו אחרי שהוא חוזר בתשובה עליהם ומבין את טעויותיו ומקיים בהם 'אלמדה פושעים דרכיך', ואדרבא, כל זה אכניס, זה נעשה חלק ממעלתו, זה נעשה תורה בקדושה. בינתיים הוא משלם מחיר, אבל אחר כך הוא מגיע למקומות נפלאים. כל זה גם אם זה לוקח תקופה ארוכה. כיבוש וחילוק היה י"ד שנים. ארבע עשרה שנים הוא זמן מכובד ביותר. תחשבו על מישור שפשט רגל והפסיד את כל כספו ולא השתקם עד אחרי ארבע עשרה שנה. ארבע עשרה שנה זה הרבה, אבל אחר כך מגיעה נצחיות. כיבוש וחילוק. זה פרשה. **עליך להילחם. אך בסוף באים אל המנוחה ואל הנחלה**.

עושים מה שצריך לעשות

כעת נביא דוגמאות יותר מציאותיות בחיי האדם. דוגמא אחת היא אחרי שהיה לו לאדם כשלון. הוא מאוד מאוד שבור. הוא חשב שיצליח ברוחניות, תורה, תפילה, סור מרע, מדות, שבת וכו', וזה לא הצליח. אולי הוא דווקא נפל יותר, והוא עומד

ללכת, והוא שואל: לאן? אינני רואה לאן. לאן ציינת אותי ללכת? והקב"ה עונה לו: כן, אני יודע, אני יודע מצוין. **ואם האדם ימשיך ללכת, הוא יגיע. הוא יתפלל, הוא יחזור בתשובה**, הוא יעשה כל מה שצריך ויצעק באותה שעה: רבונו של עולם! אני נופל! אני נופל!!! **והקב"ה יעביר אותו אל הצד השני**. זה קורה לכולם.

האדם החליט שהוא הולך להשיא את בנו ואינו יודע אם זה היה בדיחה או לא, הוא מסתכל סביבו וצועק: שוטים! מי דחף אותי פנימה? אין לזה שום הגיון. זה לא מסתדר לא מהכיוון הזה ולא מהכיוון השני, אין לזה שום מהלך, אבל הוא יוצא מהעבר השני. אכן אם חכם הוא, **הוא לומד בדרך לחיות באמונה, לחיות בביטול, וכן הוא לומד מיליון יסודות נצחיים תוך כדי הליכתו בגיא צלמות**. הפלא ופלא.

מה לנו ולצרה הזאת

אומר ה'שמח ישראל': הקב"ה אומר: אני הולך להכניס אותך לארץ ישראל. מה הכוונה? הכוונה היא: אני הולך להביא אתכם אל המדרגה הבאה. הייתם במדבר, כעת אני מודיע לכם שיש עוד משהו כאן בעולם הזה - דבר נפלא. קוראים לזה ארץ ישראל. יש שם יותר השראת השכינה, יש שם בית המקדש, קרבנות, עלייה לרגל - עסק שלם. והם הולכים לבדוק את הדבר הזה וקולטים איזה מחיר יצטרכו לשלם. הם היו ראשי אלפי בני ישראל. הם קלטו היטב. הם ידעו שלא מקבלים מתנה כזו בחינם. לא יהיה נעים בכלל. כמה שאתה אומר לי כי 'טובה הארץ מאוד מאוד', כך אני קולט מה משמעות הדבר.

נסיון גדול היה זה. טוב לנו במה שיש לנו. אנו נמצאים במדבר ויש לנו משכן. מה צורך יש להיכנס לבעיות חדשות? תן לנו

ענין להמשיך בסעודה. אתה יודע למה? כי החרב לי את הסעודה, ואמרת לי שזה יקרה. אמרתי לך. עכשיו לך תסביר, ולך תצטדק, זה כבר נושא שלם.

קום והתהלך בארץ

לנפש האדם יש את העקמימות הזאת אשר **שורשה מה שאין האדם שלם עם עצמו**, ולכן כשהוא מרגיש כשלון, כשהוא **מרגיש שמשוה לא היה כהוגן, הוא מסיח את דעתו ממה שצריך לעשות עכשיו ועוסק במה שקרה**, ומחפש את האשם - אני הכפרה, אתה הכפרה, שנינו כפרות, ועכשיו יושבים ועושים תשעה באב במשך התקופה הבאה עד שנתחזק.

המהלך האמיתי הוא שזוכרים **שהקב"ה מנהל את העולם, והוא קבע שחלק ממצאות האדם יהיה כשלונות**. ובכן, לחשב איך לעשות פחות כשלונות, את זה עושים בזמנים אחרים. יש בשביל זה קריאת שמע שעל המטה ועוד זמנים. אבל זה תמיד שלב ב'. שלב א' תמיד אומר **שאם אתה מוצא את עצמך היכן שהוא על הארץ - קום ותתחיל ללכת**. יש שאנשים דוחפים ברצונם לברוח מסכנה ואחד נופל ארצה. גם אז אפשר לראות שיש שהלה מתחיל לעשות חקירות - מי דחף אותי? מי הפיל אותי? - סליחה! קום ותמשיך לברוח.

לחשוב ולא לעשות - קליפה

נושא זה הוא **מצות עשה דאורייתא שנקראת תשובה, ועוד כמה מצוות עשה דאורייתא**. זה אחד מהמשלים שלא תמיד קולטים שהוא גם כן נכלל בדיבורו של ה"שמח ישראל". זה מאוד דומה לחטא המרגלים. הקב"ה אומר ככה: עכשיו הולכים לארץ ישראל, ועכשיו מתעורר נושא שלם של אבל - אבל רגע אחד! יהיה שם יצר הרע גדול. יש חששות. אכן הדוגמא

עכשיו אחרי הכשלון. הנה שני סוגי אנשים. יש מי שיאמר: ובכן, מה צריך לעשות עכשיו? ויש מי שיהיה טרוד בשאלה למה זה קרה. כמו שאפשר לראות זאת גם בכשלונות האחרים שבחיים, שיש שני סוגי אנשים, יש מי שהולך לעשות מה שצריך, ויש מי שאומר ככה: מה שצריך לעשות עכשיו - זה פחות מעניין. אני עכשיו טרוד בשאלה מי עשה את זה, למה הוא עשה את זה, מי אשם, וכן הלאה. אומרים לו: קום ותמשיך הלאה. אך הוא אינו רוצה לשמוע. אני לא מתקדם מכאן הלאה. אני חייב לדעת על מה ולמה. ידעתי שהוא יעשה את זה.

מעשה שהיה אצל **האדמו"ר מטאלנא** זיע"א. הלכה יש בשולחן ערוך שאם האדם מוצא חמץ בפסח, אם בחול המועד מבערו, אם ביו"ט כופה עליו כלי. היה פעם בליל פסח באמצע הסדר שביקשו להכניס משקה ובלי שימת לב הכניסה הרבנית (או מישהי אחרת מבנות הבית) בקבוק בירה והניחו על השולחן. חמץ גמור. וכיון שראה זאת הרבי, מיד התחיל לגיל ולשמוח באמרו: הנה אנו יכולים לקיים עכשיו דינא דשולחן ערוך. הוא לקח חבית גדולה וכפה אותה על הבקבוק שעל השולחן באופן שלא היו יכולים לראות יותר את החצי השני של השולחן, וכל כך שמח.

מספרים את הסיפור ולא קולטים את עומקו. הנה מה עושה מי שאינו עובד על עצמו כשקורה אצלו מקרה כזה? - הוא מיד מתחיל לרטון: מדוע אמרת שניקית לפסח? לא ניקית. זה אחד. שנית, את יודעת שהרסת לי את הסדר?! אני רק רוצה לדעת אם את יודעת. אפשר לראות לפעמים שיח שלם בין אב לבנו בסעודה - אתה יודע שהרסת לי את הסעודה עכשיו? אתה יודע? אתה יודע מזה? הוא עוסק עכשיו בחורבן, אבל יש לו סיבה למה, כי אין עכשיו שום

דבר נפלא, אך זאת רק כל עוד היא לא מונעת אותך מלעשות. אוי ואבוי אם היא גורמת לך לשבת ולבכות. דעו לכם שיש פקחים כאלה בלי סוף. כלל ישראל מחזיק עשרות אלפי אנשים שעומדים ואומרים: אני חושב שעכשיו זה לא הזמן הנכון, וכן הם אומרים: אם תחשוב לעומק, בעוד שלושים שנה עלול לצאת מזה מכשול. האם הם צודקים? - סברותיהם נכונות, אך מסקנותיהם - לגמרי לא. הם מעלים את החששות שעלולים לקרות, והרבה פעמים מדובר בחששות אמיתיים. בשידוכים, הוא עמד על כך שזו משפחה יותר מדי נוטה לגשמיות וצריך לחשוב על העתיד. לא אמרתי שלא. אתה צודק עם החשש שלך. אך מה? בשביל זה בנך יישאר תקוע? יש זמן שבו האדם צריך להתנער ולומר: צריך לעשות מה שצריך לעשות. הילד כבר עמוק בשנות העשרים. לא אמרתי לך שאינך צודק, אבל זוהי ההצעה שהקב"ה עכשיו הזמין לך, זה מה שיש, תעשה את הצעד הבא, בא אחזיק לך בידך, ניכנס יחד לארץ ישראל וה' יעזור, נתגבר ותהיה לנו סייעתא דשמיא. **לא אמרתי שאין שם יצר גדול, אבל למה לא לעשות בגלל זה את הדבר הנכון?**

כך הוא גם בנושא גיוס הכספים. יש טרגדיות, יש צרכים נחוצים מאוד שאפשר לגייס בעבורם סכומים גדולים, אך האדם אומר: אני חושב שעכשיו עדיין לא הזמן המתאים, זה מדי מוקדם, הפצע עדיין פתוח, נמתין קצת, נתאסף קצת... צריך ישוב הדעת, אי אפשר להתחיל עכשיו ללכת על הצדקה. הכאב עדיין טרי...

לא אמרתי שלא. אתה יכול לעמוד ולהשמיע את דעתך, אך אז יבוא מישהו אחר שירצה להיות נחשון בן עמינדב ויאמר: עכשיו יש לנו מצוה לגייס כסף, הבנת? יש אלמנה, וזה מה שצריך לעשות

שהבאנו לגבי תשובה, היא לא כזו שיש לו לאדם חששות על להבא, אבל יש בו דאגה על העבר, הצד השווה שלהם שהאדם עסוק בהרגשים שליילים, והיצר הרע צוחק, כי אומר: עכשיו אתה יכול להביא כמה מראי מקומות שאתה רוצה בענין העבר והעתיד, וכן מעשיות של צדיקים, **אם זה מצליח לגרום לך שלא לקום וללכת - אתה משלי.**

זה שהאדם אומר: אני רוצה להתבונן בדבר ובגלל זה אינני רוצה לעשותו - הוא קליפה נוראית. להתבונן ולחשוב הוא דבר נפלא מאוד, אבל לא כשזה מונע אותך מעשייה. וקליפה זו קיימת אצל הרבה מאוד אנשים שאינם מתקדמים כי עדיין באמצע לחשוב. זכורני שלפני שנים רבות מישהו סיפר לי (הדבר היה נוגע למעשה) על מנהל מוסד שצריך למנות בעלי משרה, אך הוא אדם מאוד מחושב, וכשהוא צריך לקחת בן אדם שישמש כמגיד שיעור או כמשגיח, הוא עושה עליו כל-כך הרבה בירורים, שהוא יכול לכתוב עליו דוקטורט ולהציג את כל מעלותיו וחסרונותיו, לא יחסר עד אחד. וכמה פלאי היה הדבר שבסוף לקח את האנשים החלשים ביותר, אך הסיבה פשוטה, כי כל פעם שהגיעה הצעה, הוא חשב עליה הרבה מאוד והגיע למסקנא שיש בה בעיה, ומתי הוא מינה את בעלי המשרה? בראש חודש אלול אחר הצהריים, כשהבחורים כבר הגיעו לישיבה ועדיין לא היו בעלי המשרה. הוא עשה זאת מתוך כפייה, באמרו: אין באמת אנשים מתאימים, זה באמת חורבן, הצדיקים כבר מדברים על עקבתא דמשיחא, זה נושא ידוע, וכך הוא הביא את מי שמצא. מרוב שחשב והתבונן, הוא לא יכול היה לעשות את הדבר הנכון.

התבוננות לא על חשבון עשייה

הקב"ה אומר לאדם ככה: **התבוננות היא**

כל-כך חזק ואני מסכים להמתין כמה ימים, אך אני אומר לך בפירוש שאם אחרי ההמתנה הזאת אני רואה ששום דבר לא השתנה, אני הולך לעשות את זה. למשל, לגבי שידוכים, מישהו בא לומר פקפוקים ולערער לו על הבחירה - אפשר לברר שוב, אפשר להמתין לראות אם מגיעה הצעה נוספת, אבל **כל זה לזמן מוגבל בלבד**.

הנה מה עשו חסידים ואנשי מעשה? הם אמרו: אני ממתין כמה שבועות - שלושה שבועות, אם לא תגיע הצעה נוספת, אני מבין שזה מה שהקב"ה מייעד לנו... יש לזה מעלות ויש לזה חסרונות וסייעתא דשמיא בין כה וכה נצטרך בכל מה שלא נבחר, מה גם שאף אחד אינו יודע כמה כל אחד יחיה, וכן את שאר הדברים אין יודעים, והדבר הזה נראה דבר נכון, ואף שיש בו איזה דבר שמטריד קצת, אבל הילד כבר מזדקן - קדימה! והקב"ה עוזר.

החששות מוצדקים אך לא עוצרים

האדם עושה חקירות על גבי חקירות על גבי חקירות במשך חודשים רבים ואז הוא קופץ: הנה, מצאנו איזה כתם. לא! יורדים מזה. לשיטה אחת זה נחשב כתם. אין מצוה שניקח אותו.

זה לא מהלך. הטעות שיש לו לאדם היא שהוא חושב שהוויכוח הוא האם הצד אמיתי או לא. אך לא זהו הוויכוח. **החשש שלך אמיתי, הצד שלך אמיתי, אני רק אומר לך שבכל זאת תלך**, למה? כי הקב"ה כך צוה. הקב"ה צוה להשיא את הילדים. חייכת שנה, חייכת שנתיים, עכשיו בא נראה מה יש, זה המציאות, צריך לבלוע קצת, אבל קדימה.

ברור שיש לפעמים יוצא מן הכלל, אבל כולם מבינים על מה אנו מדברים. אין זה כלל ברזל. אך אנו מדברים במקום

עכשיו, כי זהו הדבר הנכון. אם אינך רוצה לעזור לי - לא צריך, אך אל האדם הבא. ורואים אחר כך ניסים ונפלאות. האם החשבונות לא היה נכונים? הם היו נכונים, אבל זה **לא היה נכון שבגללם לא נקום ונעשה**. בצד עומדים אלפי אנשים עם סברות בכל הסוגיות.

אלה שאמרו בכל תוקף לרב מפוניבז' שלא יפתח ישיבה וקראו לו משוגע... אף הוא אמר על עצמו: הדור זקוק לאדם משוגע. אכן כן, טענתם היתה נכונה והם עדיין עומדים בטענתם הנכונה והצודקת. זה נפלא מאוד. על כל אחד שעושה, יש עשרות אנשים יועצים שעומדים מן הצד ומסבירים למה הגם שהוא עושה נכון, עלול לצאת מזה מכשול מצד שני ובגלל כן אין לו לעשותו עדיין עד שיגמרו לחשוב על זה, והם עדיין יושבים וחושבים.

היועצים כבודם במקומם מונח

זהו הנושא שה'שמח ישראל' מדבר עליו. הקב"ה מצוה את האדם לקום ולעשות מעשה, ומיד מתחילים לעלות חששות במוח, כל מיני החששות, חשש שיהיו לו בושות, חשש שזה לא יצליח, חשש שהיצר הרע ישקיע את כוחותיו. **לחששות יש תפקיד, שתסמוך על הקב"ה ותבין שאתה זקוק לנס**. החששות אמיתיים. כשכל היועצים אומרים לך למה לא לעשות, אינך צוחק עליהם. אינך מחזיק את עצמך יותר חכם מהם. הם אומרים כולם דברים של טעם. **החילוק היחיד הוא הבת קול שהאדם שומע שאומרת לו שזה מצוה שאי אפשר לה להיעשות על-ידי אחרים**, הבת קול שהוא שומע שאם ידחנה לא יעזור לו - עד מתי אתה רוצה לדחותה? תן תאריך.

אכן יש לפעמים את המושג שבו האדם אומר: אתה יודע מה? אני רואה שהצד שלך

הקב"ה הביא אותך לעולם הזה ולכך נוצרת לעבוד את ה'. **החששות בוודאי אמיתיים**, אבל הקב"ה אומר לך: קפוז פנימה. **החששות מכריחים אותך להתבטל לה', החששות מכריחים אותך לבטוח בה', החששות גורמים לך להזדכך**, וזה מה שמקרב אותך אל המתנה שמאחורי זה. רק בגלל זה, רק בגלל שאתה הולך בארץ לא זרועה, אתה זוכה אחר כך לארץ ישראל ולעולם הבא.

הנשמה יורדת לעולם עם חששות

כשהקב"ה אומר לנשמה רדי לעולם הזה, מה השקלא וטריא ביניהם? **בוזה"ק** כותב על כך. יש לכם מושג כמה הנשמה בוכה! אז זה השיא של עניין זה. הנשמה שואלת: מה, שארד לעולם הזה מקום שליטתו של היצר הרע? מי אומר שאוכל לעבור את זה? מי אומר שאצליח שם? הרוחות הרעות הרי ינשבו שם מכל עבר. והקב"ה אומר לנשמה: קדימה! והיא באה לעולם, נכנסת לתוך גוף, ואתה יודע מה קורה אחר כך? - אל תגלה לאף אחד, הוא חטא. אבל אחרי הכל הנשמה חוזרת למקור מחצבתה כשהיא מצב שלם.

הנשמה אינה רוצה לרדת לעולם בגלל הרבה חששות מוצדקים, אבל זהו תכלית הבריאה. אין 'גיא צלמות' יותר מהעולם הזה, אבל 'לא אירא רע כי אתה עמדי'. האם דוד המלך לא הוצרך לעבור את כל המעברים? - אבל נעים זמירות ישראל! הדביקות שהיתה לו, הנעימות שהיתה לו עם הקב"ה, הנצחיות שהוא זכה לה - דוד מלך ישראל חי וקיים. נשמותינו עוברות גם כן את התהליך הזה. **אל תיבהל ממשוהו שידעת מראש שזה יגיע.** זה בכלל לא בעיה. אל תיבהל. האדם נתקף בפחד כל פעם שהוא נפקד בנסיון חדש. הוא מאבד עשתונות. למה אתה מאבד עשתונות? כי

שהקליפה משחקת שם, אותה קליפה שקיימת לגבי כל הרעיונות הטובים שיש להם לבני אדם. הוא פוחד מכשולן. לא אמרתי שלא. יתכן באמת שתיכשל. הוא רוצה לפתוח ישיבה, הוא רוצה להקים כולל, אבל הוא חושב שיתכן שזה לא יצליח. אתה צודק. יתכן באמת שכעבור חצי שנה תצטרך לסגור אותו. ואז מה? האם מפני כך לא תעשה כלום? ואם שלוש פעמים לא תצליח ובפעם הרביעית תצליח?

החששות האלה הם ברבים מן המקרים חששות אמיתיים וחזקים, אבל אם הקב"ה אומר לעשות - עושים. האדם הולך להביא ילדים לעולם וחושש שהם לא יהיו בריאים. אף אחד אינו מבטיח לך כלום. ממש ככה. הוא מנסה להסיח את דעתו או להוציא הבטחה מצדיק. למה? למה אתה צריך להיות אדם כזה? למה אינך יכול להבין **שעליך לשמוע בקול ה'?** ציית להקב"ה. הקב"ה צוה להוליד ילדים.

זהו המסר שכתוב כאן בפסוקים. הסוף של הסיפור הוא שולחן עורך. מה יהיה עד אז? יתכן שיהיה מרור. לא אמרתי לך שלא. הנושא הזה הוא הביאור של 'והיה אם שמוע'. הוא חושב שהוא יכול לבחור שלא לעבוד על הבטחון כדי שלא יהיו לו נסיונות. כמה עקמומיות וכמה שיבוש יש בזה? ראשית, **הקב"ה ברא אותך ואין לך אפשרות לבחור אחרת.** יש לך אמנם כח לבחור, אבל אם אתה בוחר שלא לבטוח, אתה בוחר ברע. אתה מחליט להרוס לך את החיים. זה לא שאם האדם רוצה, הוא יכול לבחור לחיות כבינוני, ואז יחיה נוח ונעים ככל אדם נורמלי, ויכול לבחור לחיות כ'עובד', ולהיות מאותם אנשים תמהוניים שיש להם מסורת מאבותיהם להיות בבחינת 'צדיק ורע לו' אשר על כן הם קופצים לתוך האש. לא! זה לא הולך ככה.

ומהו העסק וכו', אבל האם בגלל שבשנה הראשונה הוא צריך להתאמץ קצת, זה נקרא שאינו מצליח? פלוני אומר לו: אני לא קניתי דירה, אל תקנה דירה בשום אופן. אין הכי נמי, זה תלוי במציאות. אם אין כסף, כנראה שהקב"ה אינו רוצה. אבל אם פלוני אומר לו: אמרתי לך. מה אמרת לי? אמרתי לך שיהיה לך קשה. נכון, היה לי קשה, אבל בסוף הקב"ה עזר לי.

אכן אם האדם עושה מה שנכון, כלומר, **מה שהקב"ה מצווה, כל מה שאומרים לו 'אמרתי לך', אין לו שחר.** המבחן צריך להיות אחד בלבד, האם הקב"ה צוה או לא. **את זה האדם חייב לחשב בכל עת, רק את זה ותו לא, וכיון שהוא יודע שהקב"ה צוה, הוא מתקדם הלאה.**

סברת שדבר כזה לא יכול לקרות לך. ובכן, **דע לך שיכול גם יכול להיות, ואחר כך יגיע עוד יותר טוב.** אל תיבהל מדברים כאלה. מישוה עומד מן הצד ואומר לך: אמרתי לך. ואף אני עונה כנגדו: אז אמרת. הסיפור עוד לא נגמר. מתקדמים הלאה.

אמרתי לך - אז מה?

זהו היסוד שהקב"ה רוצה לאלפנו, וזהו הפירוש של אין אדם שומע לי ומפסיד. אין הכוונה שפתאום נפרס לו שטיח אדום והוא מתחיל לקבל כבוד מלכים. הכוונה היא שבסוף התהליך הוא רק יוצא מרוויח. מישוה פותח עסק חדש, חולפת שנה והוא רואה שהוא עדיין עומד על מינוס, ופלוני אומר לו: אמרתי לך. אמרתי לך לא לקחת הלוואות. אכן תלוי איזו הלוואות הוא לקח

יום ראשון פרשת קורח כ"ב סיון תשפ"ו

צורת לימוד שממשיכה על האדם לבוש של ענווה

התמדתו ויגיעתו של צדיק

יומא דהילולא של הרה"ק רבי ישראל מרדכי מראחמיסטריווקא - ירושלים זיע"א. ננסה ללמוד קצת לפי מדרגתינו ממדרגתו של אותו צדיק. קשה לדבר על צדיקים, לא נכון להגדיר אותם, אבל כשרוצים להתלמד, יש שצריך לקחת דברים ולצמצמם. ידוע ומפורסם שדביקותו בתורה, היתה במדרגה נפלאה ביותר, הן ההתמדה שהיתה למעלה מבינת אנוש, כידוע וכמפורסם שהיה מתייגע בלימוד יומם ולילה עד כלות כוחותיו. גם בהיותו חלוש מבלי יכולת להניע את אבריו, היה ממשיך ללמוד עם חברותות ביגיעה עצומה.

ובאותו זמן היה לומד בעיון מעמיק מאוד. זה היה בוער לו בעצמותיו ללמוד כל דבר לרוחו ולעומקו. בלמוד שולחן ערוך, היה לומד את כל נושאי הכלים עד לאחרון שבהם, כשהוא מחשב את כל הדעות עד שמתיישבים היטב במוחו ובלבו. וכן בלמוד גמרא, לא היה מתפשר על שום דבר. סדר קדשים היה לומד עם כל המפרשים לבית בריסק ועם כל ביאורי החזון איש. כך התעמל והתייגע בתלמודו, וכך היה מחנך את שומעי לקחו באמרו שבזיון התורה הוא שלא ללמוד הדק היטב. הן מדובר בתורת ה' אשר בכל מילה יש תילי תילים של הלכות והבנות, איך יתכן שאתה לומדה בשטחיות?

מפיקחות לתמימות בלתי הגיונית

והתמדתו זו ויגיעתו זו, היו בוודאי כלים להתדבק על ידם להקב"ה ולזכות לכל

הדברים הרבה המבוארים במשנה בענין הלומד תורה לשמה. מהמפורסמות הוא זה שבאותו זמן שנהנו ממנו עצה ותושיה, כידוע שהיה חכם ופיקח ביותר ובעל כשרון עצום, התורה הלבשתו ענווה. זה היה אצלו באופן קיצוני מאוד. הרה"ח ר' אברהם סלאנים שליט"א (אחד מהחברות שלו) כשהיה מדבר על זה, אמר שהיו זמנים שהמקורבים התפלאו איך יתכן שאינו קולט שמכבדים אותו. למשל, כשראה שציבור גדול נאסף להתפלל אתו בבית הכנסת, אמר כמסיח לפי תומו: כנראה שזה בגלל שיש כאן בעל תפילה טוב, או בגלל שמתפללים כאן קצת באיחור, או בגלל שמתפללים כאן לאט, או בגלל שזה ליד מלון המרכז ואנשים מהמלון באים כאן להתפלל במנין חסידי. רק דבר אחד לא עלה בדעתו כלל, שבאים להתפלל אתו. זה אפילו לא חלף לו במחשבתו.

היה פעם שנאלצו לחפש מקום יותר גדול לקראת ראש השנה, כי בית הכנסת הקבוע ברחוב דוד ילין כבר היה צר מהכיל את הציבור הגדול שהלך ונתרבה, ויראו להציע לו, כי ידעו שהוא סולד מכל הענין, וכשישמע שרוצים למצוא מקום יותר מרווח, יאמר: מי צריך את כל זה? התלבטו הרבה, עד שאזרו אומץ וניגש אליו לשאלו, ולפליאתם, הוא דווקא הגיב בחיוב: כן, אם הציבור זקוק לכך, למה לא? הפליאה היתה גדולה מאוד שלא הביע שום התנגדות. והנה כמה ימים לפני ראש השנה, פנה אל ר' אברהם סלאנים ואמר לו בפשטות: אבל ר' יצחק משה (ארלנגר שליט"א - בעל התוקע) נשאר להתפלל אתנו, כן?

מצוי לראות אדם שעושה מעשה עניויות. הוא לא רוצה את הכסא הזה, כי אם את הכסא הזה וכו'. אך יש בחינה של ענוה של מי שלומד תורה לשמה, שאינו מתחיל לקלוט את הנעשה. הנושא הזה לא קיים אצלו. בכלל לא קיים. זוהי מתנה נפלאה.

כששומעים על כך, זה צריך לעורר בנו תשוקה ולגרום לנו לשאול: מה אנו יכולים לעשות בשביל להתקרב ולו במשהו מתוך אלפי המדרגות של לימוד תורה לשמה. אולי בכל זאת יש משהו שיהודי פשוט יכול לעשות כדי להתקרב בעוד דרגה אחת, כי המתנה כה נפלאה היא והיא אפשר להשיגה לבד. האדם יכול ללמוד מאמרי חז"ל על ענוה ולעשות כל מיני פעולות, **להתלבש בענוה זו, צריך להתרחש נס**. הקב"ה נותן אותו במתנה למי שלומד תורה לשמה, ואצל צדיק זה יכולים היו לראות בחוש את שני החלקים, את החלק של בא ליטהר ואת החלק של מסייעין אותו. ראו אצלו את היגיעה ואת ההתמדה בתורה באופן שאינו בנמצא, עד שהוא מחייב את החולים, וראו אצלו את התנוצצה - נהנין ממנו עצה ותושיה ומלבשתו ענוה.

הטפל נעשה מזולזל מאליו

שמעתי פעם מיהודי שהסתופף בצלו הגדרה נפלאה. יש אנשים שאוהבים לדבר בבזוז על ענייני טפלה שתופסים מקום אצל בני אדם - למה הם משתטים בני הדור החדש? באיזה שטויות הם מתעסקים!!! אך יש מי שאצלו העיקר כל-כך חזק ומפעפע בו ללא הרף, שאינו צריך לדבר אף פעם בגנות הטפל. הטפל נופל מאליו ונעשה כל-כך מזולזל בעיני המסתופפים בצלו שאין אפילו צורך לדבר עליו.

כשמדברים על צדיק זה, הרבה דברים בלטו אצלו. תפילתו שהיתה כמונה מעות,

הוא לא העלה בדעתו שגם הוא הולך למקום החדש. היה פשוט לו שהעולם עובר להתפלל שם כי צר להם המקום, והוא נשאר כאן בבית הכנסת. כשהסבירו לו שכולם ללא יוצא מן הכלל עוברים להתפלל שמה, התחיל להתרעם: מי ביקש מכם? מי צריך את זה?

ענוה מתלבשת בו

אמר ר' אברהם סלאנים בשם הגה"צ ר' אליעזר דוד פרידמאן זצ"ל שזהו הביאור בלשון **התנא** 'ומלבשתו ענוה'. לכאורה אינו מובן למה הוא קורא לזה בלשון לבוש, והיה לו לומר וזוכה לענוה, אך הביאור הוא שמן השמים נותנים מתנה ללומד תורה לשמה שענוה מתלבשת בו באופן בלתי הגיוני, ובאותו זמן שנהנין ממנו עצה ותושיה, וכל מי שזקוק למהלך או לעצת חכם, בא אליו, **בדרך נס אינו קולט שמחשיבים אותו יותר מאחרים**. דבר שמימי הוא זה. מדובר במתנה נפלאה ועצומה, כי כך אין לו מחשבות של גאווה שמפריעות לו.

מחשבות הגאווה, הגם שהן רק חולפות

במוח, הן מפריעות לו לאדם עד מאוד. הן מפריעות להצלחתו כי הן מחדירות למוחו סברות של שקר, ובלי סוף בעיות נוצרות על ידיהן, ואז יש לו כל-כך הרבה עגמת נפש. זה מפריע לו בלימודו, מפריע לו בתפילתו, מפריע לו בעשיית התשובה, מפריע לו בהרגשים דקדושה, וכן הלאה. אבל האדם הוא הרי בשר ודם, ובפרט אם יש לו כאלה מדרגות וכשרונות, לא יימלט שמחשבות כאלה לא יחלפו במוחו, על כן עושים לו נס מן השמים, וכך אפשר לראות אותו אחד שבכל שאר הדברים הוא פיקח עצום, כשמדובר בעניינים האלה, אינו קולט כלום. הוא לא מעמיד פנים ולא עושה הצגות. הוא פשוט לא קולט.

אנחנו מסתכלים על זה בהסתכלות כל-כך ילדותית, כאילו אין מה לשמוע כאן.

אפשר להראות בזה חילוק כשמספרים סיפור, בין מספרים לילד לבין מספרים לבר דעת. כשמספרים סיפור שלוקח עשרים דקות, סיפור עם קרעטשמע ופריץ ומאשקע ואלמנה שבכתה וכו' - בר הדעת מבקש לדעת מה הנקודה. אם אינו מבין את הנקודה, זה לא מדבר אליו. מאידך, אם אומרים לו מימרא מאלפת, הגם שהיא לוקחת עשרים שניות בלבד, כיון שהיא נוגעת לו בלבו, הוא קופץ ממקומו מרוב התרגשות - תן לי לשמוע שוב. מה יש לשמוע שוב? - ככה. אני רוצה לשמוע עוד פעם ולתת לזה שוב לחדור לעצמותי.

לו יהיה לנו קצת יותר אחיזה בחשיבותו של יהודי הלומד תורה, מה קורה כשיהודי לומד את דבריו של הקב"ה, נתרשע עד מאוד. אכן אם האדם לומד ואינו לומד, הוא נרדם על הגמרא, זה כאב גדול, אבל אם האדם עובד על המחיה ועל הכלכלה כדי למלא את חובתו כלפי משפחתו כפי שציווהו ה', ובסוף היום הוא מתיישב ולומד את התורה הקדושה, ואז כשהוא לומד - הוא לומד. הוא מניח את הכל, מסיח את דעתו מכל הטרדות - עכשיו הנח לי ללמוד - היש לנו מושג מה זה. אני מסתכל עליו ולא יכול להאמין. תראה את היהודי, **תראה אותו זוכה לטעום את קרבת האלוקים.**

חייבים להתקדם בענין, אחרת, האדם יכול לעבור את כל החיים ולגלות שהגם שלמד - לא למד. אין כאב יותר גדול מזה. נאמר בשפה נוקבת: תינח אם האדם לא למד, אבל אם למדת, כבר ישבת עם הגמרא, כבר התווכחת עם החברותא, כבר קרעת את עצמך מביתך, כבר נידדת שינה

דביקותו בעת התפילה, עד שהיה דומה כאילו הוא מטייל בגן עדן בעת תפילתו. ובכן, כשמישהו בא לדבר על כבוד ועל פוליטיקה, הוא לא היה אפילו ראוי שהצדיק יגיבו לו על זה, אף לא בדרך ולזול. כל-כך היה שקוע בלימוד התורה באופן אמיתי ובאופן של קדושה ודביקות, בבחינת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך ממש, וזה מה שהוביל לכך שזכה למתנת מלבושתו ענווה, עד שלא היה מבין בכבוד אף לא כאדם פשוט. הוא לא היה קשור לזה כלל מאומה.

כך העריך לימוד אמיתי

כל-כך אהב את הלימוד, שאם היה נכנס אליו בעל הבית בעמיו לעצה ותושיה, והיה אומר לו שהוא קובע עתים לתורה, היה שואל אותו: אבל כשאתה לומד, אתה באמת לומד? אתה מונח בלימוד? (בסגנון זה היה שואל את כולם), ואם הלה היה משיב לו הן, היה מתרגש כל-כך עד שהיו עיניו זולגות דמעות של התרגשות.

הנה מדוע אנחנו כשאנו שומעים על מישהו שלומד שעה ביום, איננו מתרגשים, רק כשאנו שומעים על מישהו שלומד ח"י שעות, אז אנו מתרגשים, או כעין זה אנו מתרגשים רק ממי שיועד כל התורה כולה, לא ממי שלומד בחברותא ככל היהודים הכשרים. התשובה היא שלדאבון לב אנו מסתכלים על הצלחה בתורה באופן מגושם. הצלחה בתורה נחשבת אצלנו רק אם האדם יודע הרבה או אם הוא מפורסם באיזה מקצוע, לאו דוקא באופן מגושם, אבל כאילו אומר: יש מה להראות. הוא סיים מסכת, הוא סיים מקצוע. או כעין זה, יש לו משהו מיוחד, למשל, הוא יודע את כל התוספתא - אה, אם כן, תן לי לראותו. מה אתה לומד? - סתם, מסכת מגילה, בבלי. פשוט. אה, טוב, מגילה כולם לומדים.

באופן זה, ההיטהרות היתה באופן זה. מה שמשך אותו, היה הקדושה שבתורה. כל החברות ספרו שאף פעם הוא לא היה זה שסגר תחילה את הגמרא. רק אם החברותא סגר, הוא סגר אחריו. ואם החברותא התבייש לסגור, הם היו יכולים להמשיך ללמוד שעות רבות מעבר לזמן.

ר' אברהם סלאנים סיפר שכאשר למדו מסכת יומא והגיעו למי שאחזו בולמוס, אמר לו שפעם היה לו דבר כזה, וסיפר לו בפשטות כזו שבצעירותו כשלא דאגו לבריאותו כל-כך, קרה פעם ששכח לאכול כמה ימים. מה היה יכול לעשות? פרח לו מהמוח שהוא צריך לאכול. הוא היה שקוע תמיד בשרעפיו. תמיד בלכתו ברחוב הוא היה שקוע במחשבות של לימוד. אף הקמת ישיבת מאור עיניים נבעה אצלו מתוך הבערה שהיתה לו לפתוח מקום לבחורים שיוכלו ללמוד היטב בסגנון חסידי, בשמחה ובטהרה. חוץ מזה לא היה זקוק לשום דבר. הוא תמיד היה אומר: לא צריך שיבואו להתפלל כאן, לא צריך כלום. צריך שיבואו ללמוד, וכשילמדו, ילמדו היטב. ורואים עד היום איך הישיבה נראית. אכן כשדבר נבנה מתוך גישה כזו, אלו התוצאות. מה שזורעים, זה מה שצומח.

מחפשים את הקב"ה

אחד מהדברים שאנו יכולים ללמוד מזה (אחר ירידת אלף מדרגות), הוא מה שכתוב **בכל הספרים שהקב"ה הטמין את עצמו בתורה** (אנא נפשי כתבית יהבית) ונמצא **שלימוד התורה הוא צורה של תפילה**. אתה יכול למצוא את הקב"ה כאן. אתה מדבר עם הקב"ה, אתה שומע את דבריו. אך מה? הקב"ה הלביש את התורה עם מושגים גשמיים, כדאיאת **בתיקוני זוהר** שכל הציורים כגון שור שנגח את הפרה, **לבושים** **הם כדי שיוכלו להיאחז באותיות התורה**,

מעניין, ובמה היית עסוק? היית עסוק בשאלה מתי תעשה את הסיום, היית עסוק בשאלה מי צודק אתה או חברך? מסכן! עמדת בשערי גן עדן ולא נכנסת! ולפעמים חמור יותר, נכנסת בשער השני. צריך ללמוד איך לעשותו כדי שהאדם באמת יוכל להתקדם בזה.

מה מקוה מטהר את הטמאים

הגה"צ ר' יצחק משה ארלנגר שליט"א למד עם הצדיק במשך שנה יותר את כל הלכות מקוואות. הם למדו כל משנה עם הראשונים והאחרונים ביגיעה עצומה, אח"כ למדו טור בית יוסף יורה דעה סימן ר"א, את השולחן הערוך ונושאי הכלים, את תשובות האחרונים על זה, את הוויכוחים של אחרוני האחרונים וחתרו אל פסקי ההלכה של כל האופנים השונים. כשסיימו, פנה הצדיק אל ר' יצחק משה ואמר לו: דע לך שלא התחלנו ללמוד מסכת מקוואות. ר' יצחק משה התפלא למשמע דבריו ואמר: אם הרבי רוצה, אפשר ללמוד שוב. כן, בוודאי - השיב לו הצדיק. מאה אחוז. והתיישבו שוב ללמוד את המסכת מתחילתה, כאילו לא למדוה מעודם.

סיפר ר' יצחק משה: אם העזתי לשלוח אז סברא מתוך זכרוני, הוא כל-כך התרעם עלי ואמר לי: עזוב! איננו יודעים כלום עכשיו. אל תביא לי סברות שלמדנו בפעם הראשונה. עכשיו אנו לומדים מסכת מקוואות כאילו לא למדנוה אף פעם. הוא חשש שזה יפגע בעמל וביגיעת העיון. אנו מתנקים עכשיו!!! אנו טובלים עכשיו במקווה. למה אתה מביא לי עכשיו ידיעות?

הוא למד מתוך הגישה שהוא נכנס עכשיו לקודש הקדשים, שהרי מדובר בשמותיו של הקב"ה, ולכן הכל היה באופן זה. ההתמדה היתה באופן זה, העיון היא

יכולה לקחת רגע אחד. מתבייש בה. הוא מתבייש בה בעיני עצמו. זה הרי כל-כך ילדותי! מדוע אני עדיין במקום כזה? **וכיון שהקב"ה מקבל את תשובתו, הוא יכול שוב לקבל את קדושת התורה ועדינותה.**

אתה לומד דיבור בתוספות כמו שצריך ומגלה שכיוונת למה שאומרים האחרונים בביאור דבריהם. פירושו של דבר שאתה מחפש משהו. השאלה היא **מהו הדבר שאתה מחפש**. האדם צריך שיהיה לו רשום על שער הגמרא באותיות גדולות - מה אתה מחפש? **כשהאדם מחפש את הקב"ה ומנסה להגדיר את הדברים שהוא לומד ולסכם באופן שישתמשו במוחו כמו שצריך**, אז הוא מקבל הרגש הנכון של אותה קרבת אלוהים.

השפעתו של טמטום הלב

נוסף עוד: ידוע שכל פעם שהאדם חוטא, לבו ניטמטם, והמקום הראשון שנפגע מזה, הוא המקום שבו חטא. כמו שאנו אומרים שהמדבר דיבורים אסורים, פיו מתחלל ונחלש כוחו לגבי דיבורי תורה ותפילה, כך בכל אופן שהאדם חוטא, טמטום הלב משפיע על אותו מקום שחטא בו, והראשון שסובל מזה, הוא האדם עצמו, ואף מבחינה גשמית, כי הוא מאבד את החוש, את נקיותו ועדינותו, שהיה יכול שיהיה לו שם, באופן שהיה יכול לטעום טעם גן עדן.

ניקח דוגמא מאהבת ישראל. אם האדם הלך ופגע ביהודי, או התלוצץ ממנו, או חשב על פחיתותו, או התכבד בקולו, או סיפר עליו לשון הרע, נעשה לו טמטום הלב, ובראש ובראשונה הוא מאבד את הרגש שלו ליהודי. הוא רואה יהודי ואינו רואה כלום. יהודי מדבר אליו ואינו מרגיש - אה, זה נשמה. מה נשמע? מה קורה? איך

אבל כשהאדם לומד תורה, הוא מנסה להתדבק אל הפנימיות, אל הקדושה העליונה שנמצאת מאחורי האותיות.

זה מה שנותן לנו להבין שכאשר האדם מחפש את האמת של דבר הלכה, הוא מחפש את הקב"ה. וכשהאדם מרגיש שבעת לימודו חדרו ללבו ענינים של גאווה. סוג של גאווה שהוא צריך להראות שהוא צודק. עוד סוג של גאווה יש שהוא כזה חכם שהוא יכול להסביר כל-כך טוב. סוג נוסף של גאווה יש שהוא יכול להביא ידיעות ולהראות כמה הוא מלא וגדוש. אולי הוא רוצה להראות רק לחברותא שלו. אבל אם יש אצלו אחת מהמחשבות האלה, פירושו של דבר שאינו מחפש את הפנימיות, את הקדושה, את הקב"ה.

כבר עמדתי בשערי גן עדן

אכן בתחילת דרכו של אדם, עלולות מחשבות כאלה לפקוד אותו, אבל על זה צריך לחזור בתשובה. לא להישבר ולא להפסיק ללמוד ח"ו. הרי על כך אומרים חז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. אם תסגור את הגמרא, לעולם לא תגיע ללימוד תורה לשמה. אל תסגור את הגמרא, אבל שים לב לטפשות.

כשהאדם שם לב לזה, הרי הוא אומר לעצמו: היתה לי את היכולת להרגיש דבר כה קדוש, והפסדתי אותה בגלל שטות כזאת שאין לה שום אחיזה במציאות. את מי אני מנסה לשכנע כאן? אני מנסה לשכנע את חברי שאני תלמיד חכם? לא קיבלתי כלום ואיבדתי דבר כה יקר. זה כל-כך טיפשי. רוח שטות שמקורו ביצר הרע.

וכיון שהאדם מתחרט, הקב"ה מקבל את תשובתו. צריך לזכור את זה. חרטה

חיצוניים, כי **אינו מרגיש אותו תענוג של מציאת הקב"ה**, אשר מי שמרגישו, **אינו צריך לשותף אף אחד עם הצלחותיו**.

כשהאדם מבין זאת, זה גורם לו למאוס בכבוד המדומה, באמרו: אני מחליף את הרגש הזך והמענג ביותר בדברי הבל ורעות רוח, והנשמה הרי נבראה להרגיש רגש זה. היא נבראה זכה וטהורה. נשמה שנתת בי טהורה היא. לפי טבעה, צריך האדם להרגיש תענוג עצום כשהוא לומד, אבל **האדם איבד את יכולת הרגשת הטעם בגלל העבר שהיה לו**.

יש שאנו חושבים שלא מרגישים קדושה בתורה רק בגלל עבירות אחרות, כגון מה שאין האדם שמור מספיק. ודאי! ברור שעבירות אחרות פוגמות. אבל על זה גופא יש לשאול: למה התורה אינה פועלת להגן מפני אותם דברים? הן לתורה יש כח לטהר! התשובה היא שצריך ללמוד באופן שבאמת מטהר. אם תלמד באופן כזה, זה בוודאי יסיר את הדברים האחרים. הוא מחפש את הקב"ה, ולכן הוא מתיישב באימה וביראה, הוא שם לב למחשבות של הבל, הוא לא רוצה להפסיק בדיבור, הוא לא רוצה להתלוצץ. **הוא מרגיש בעת לימודו שהוא מקשיב לקול ה' המדבר אליו**.

אנחנו היינו צריכים לחיות עם 'שוית' ה' לנגדי תמיד' עשרים וארבע שעות, כי כך הוא האמת, כך הוא ההלכה וכך הוא המציאות, אבל כשלומדים, הלא עכשיו הקב"ה מגלה את עצמו!!! זמן רציני הוא - רציני ושמה. שמחת התורה. אבל להתנהג באופן זול וטפשי, הוא סתירה מוחלטת.

לימוד בצורה משוחררת - היו לא תהיה

צריך חיזוק בדבר, כי לפעמים רואים

הולך? במקום זאת הוא מרגיש - למה אתה מטריד אותי עכשיו? אתה יכול להסתלק מפה? בכלל עליך לדעת שאין לך שכל. ומי הראשון שסובל מזה? - הוא בעצמו, כי **הוא איבד את הרגשת הטעם הטוב**. הוא קצת במצב של קורונה. איבד את חוש הטעם. יש לפניו דבר ערב ואינו מרגיש את טעמו.

וכך זה לגבי הרבה מאוד תחומים. **כשמתחברים אל הטוב שבבריאתו של הקב"ה - מרגישים תענוג, אבל אם האדם פוגם בזה, הוא מאבד את היכולת להרגישו**. אם האדם מדבר, בדרך משל, באמצע התפילה, דבר ראשון הוא מאבד את הטעם בתפילה. בדרך כלל מסתכלים על זה רק כבזיון בהקב"ה ובבית הכנסת, אבל **דבר ראשון, האדם עצמו מטמטם את לבו**, כך שעכשיו גם כשהוא רוצה להתפלל, פסוקי דזמרה כבר לא מדברים אליו - היש לך עונש גדול מזה?! **אם האדם הסתכסך עם אביו ח"ו, היש לך עונש גדול מזה שבמקום שאביו יעורר בו רגשי אהבה וערך והודיה לה**, הוא מעורר אצלו את ההיפך?

איבוד היכולת להרגיש טעם התורה

בחזרה אל התורה. אם האדם כשלומד מרגיש - הפלא ופלא! אני יכול להוכיח עכשיו לפלוני שאני צדקתי. יש לי ראייה מוחצת, שפלוני יידע... בפעם הבאה אל תתווכח אתי. ידעתי מה אני מדבר... או כעין זה שאר המחשבות מהסוג הזה. הוא למד והוא רוצה שהעולם יידע. מותר לעולם לדעת שעשיתי סיום הש"ס. זה חשוב מאוד. זה יוכל לעזור לי לשידוכים, ואולי מישוהו גם יקנה לי חתן תורה...

ובכן, **האדם פוגע ראשית כל בעצמו. הוא מטמטם את לבו וגורם לכך שלא יוכל להרגיש טעם אמיתי בלימוד התורה**. אכן מפני כך הוא מרגיש צורך בכל אותם דברים

שאמר **הכתוב**: 'מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה'. הוי אומר: הקב"ה נמצא בתוך התורה, וכיון שהאדם לומד תורה, הוא כאילו קורא להקב"ה - בא תהיה עמי. רואים זאת גם במה שכתב **ה'אור החיים' הק'** באחד מפירושו על 'אם בחקתי תלכו' שיש ענין גדול ללמוד בעת ההליכה בדרך. 'ובלכתך בדרך' הוא לא רק בגלל שצריך ללמוד בלי הפסק ואף פעם אסור להסיח את הדעת מהלימוד, אלא גם בגלל שהדרך היא בחזקת סכנה, והתורה היא שמירה. הקב"ה אומר כמה פעמים: כשאתה יוצא, אל תצא לבד. האם אומרת לבנה: בן כמה אתה? לא! אינני מרשה לך ללכת לבד. לילה עכשיו, אתה לא הולך לבד. הקב"ה שהוא אבינו, אומר לנו: אל תלך ברחוב לבד. לא הולכים ברחוב לבד. חושבים בלימוד, מתעמקים באיזה רעיון, מדברים אל הקב"ה, נותנים לו הודאה. אחרת, אתה הולך לבד.

זה נותן לנו הסבר נפלא בענין זה שאמרו **חז"ל** שהתורה מגנא ומצלא מהיצר הרע, כי הנה היכן נכנס היצר הרע? איפה יש נחשים ועקרבים, במקום שאין בו מים. אם אין מים, יש חלל, וכיון שיש חלל, מגיעים כל המרעין בישין, כידוע לשון **הרמב"ם** שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה. אכן הפתרון אינו סתם להיות עסוק, כי אם האדם עסוק בדרך משל בכוחי ועוצם ידי, מה הרוויח? הלא החליף פרה בחמור. במקום לחשוב על תאוה, הוא חושב על גאווה. אך **הפתרון הוא להיות עסוק בדיבור עם הקב"ה ובמחשבה על הקב"ה, אשר כך הוא ממשיך עליו קדושה, והקדושה ממיתה את היצר הרע.**

דברי בעל התניא מסבירים גם כן את ענין רגש הקרבה. זה לא רק הענין של קורא בתורה, שהוא קורא את הקב"ה

אחרים לומדים בצורה של זילות ואין קולטים את הבעיה. כשאדם חשוב נכנס ומישהו ניגש אליו ונותן לו טפיחה על הגב - אה... מה נשמע? אני זוכר אותך - כל מי שרואה זאת, קוצץ עליו - אתה יודע מי הוא? וכשנודע לו במי מדובר, אם הוא אדם נורמלי, מיד הוא מתנצל: לא ידעתי. מה הוא עשה סך הכל? הוא לא נתן לו סתירה ואף לא בייש אותו. הוא פשוט התנהג אתו בצורה משוחררת. נו, אם הקב"ה נמצא כאן עכשיו כשלומדים! מה זה הסגנון המשוחרר? הקב"ה הרי נמצא כאן!

כשהאדם לומד באופן הראוי, זה עוזר

לו לענין האמור, שכאשר הוא מרגיש שהוא רוצה להראות את עצמו, הוא מתמלא מיד בוש. הוא מרגיש שזה בזיונות. הוא מתבייש ומתחרט על מחשבתו.

בכך קטן הקורא לאביו

נעתיק קצת מלשון **התניא** (סוף פרק לז). תחילה הוא מדבר בסגנון פנימי מה קורה כשהאדם לומד תורה, ואז הוא כותב בהאי לישנא: "עסק התורה נקראת בלשון קריאה קורא בתורה, פירוש שעל-ידי עסק התורה קורא להקב"ה לבוא אליו כביכול, כאדם הקורא לחבירו שיבוא אליו וכבן קטן הקורא לאביו לבוא אליו להיות עמו בצוותא חדא ולא ליפרד ממנו ולישאר יחידי ח"ו.

"וזהו שכתוב 'קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת', ואין אמת אלא תורה, דהיינו שקורא להקב"ה על-ידי התורה דוקא, לאפוקי מי שקורא אותו שלא על-ידי עסק התורה, אלא צועק כך אבא אבא, וכמו שקובל עליו הנביא 'ואין קורא בשמך' כי ומה יתבונן המשכיל להמשיך עליו יראה גדולה בשעת עסק התורה".

מבואר בדבריו שתפילה בלי תורה אינה נחשבת כקריאה, והרי זה דומה קצת למה

כי אסור להסיח את הדעת מהתורה אף לא קודם השינה, ורק משנרדם וישן, כיון שהסיח את דעתו באונס, הוא צריך לברך ברכה חדשה על התורה, ואז הוא מברך תחילה ברכה אחרונה על של אתמול.

ובכן, הזמן הזה שהאדם הולך לישון, הוא גם כן אחד מהזמנים שבהם האדם **משנן שאינו לבד אלא אם הקב"ה**. הן כך אנו רואים שבקריאת שמע שעל המטה אומרים פסוקים רבים של שמירה, כי המזיקים והקליפות נדבקים אל האדם בשעת השינה, וכן אומרים ליד המזוזה שהקב"ה יציל מחלומות רעים ומשאר דברים רעים. על כן אמרו עוד שעל האדם להשביע אז עצמו בדברי תורה, והיינו **כדי לא להיות לבד, אלא יחד עם הקב"ה**.

נקרא בשמו של הקב"ה

אך הדבר יכול להתקיים רק אם האדם באמת רואה שהקב"ה יושב ושונה כנגדו, ומבין שהוא לומד את דברי הקב"ה שהם קדושים וטהורים, לא כן אם יש לו מחשבות אחרות. ומה שיכול לעזור לאדם להתחזק בזה, הוא להבין נקודה זו שעל ידי קצת התבוננות, לימודו נהפך למציאות אחרת לגמרי, וזה מגביר הן את רגש הקדושה, הן את רגש הקרבה לה', ואז הקדושה מגינה עליו מכל הדברים הרעים. סך הכל הוא צריך להתבונן בכך שהוא לומד את דיבוריו של הקב"ה אשר הקב"ה הכניס את עצמו בהם והם כולם שמותיו של הקב"ה, והרי כאילו קורא בשם, כפי שמובא בספרים בשם המגיד הק' ממעזריטש זיע"א שהיות שהתורה היא שמותיו של הקב"ה, הקורא בתורה, נחשב כקורא בשמותיו של הקב"ה, בדומה למי שרואה את חבירו מרחוק שקורא לו בשמו, וכיון שהוא קורא לו בשמו, הוא תופסו

להיות עמו, אלא זה גם ענין הקרבה. אינך לבד. אתה מרגיש קרוב מאוד אל הקב"ה. כך אומר בעל התניא: "בבן קטן הקורא לאביו לבוא אליו להיות עמו בצוותא חדא ולא ליפרד ממנו ולישאר יחידי". העולם הוא מקום מאוד מפחיד, וכשהאדם מחזיק עצמו בתורה, הוא מחזיק בהקב"ה.

רפואה להרגשת בדידות

ההרגשים מהסוג הזה, משמשים כרפואה למי שמרגיש שאף אחד אינו מבין אותו והוא עובר מעברים כל-כך קשים בחיים. הוא זקוק בעצם להקב"ה. ובכן, יש שהאדם אומר: איך אוכל למצוא את הקב"ה? - או שאדבר אליו בשפתי או שאקרא פרק תהלים. וכשאלמד, זה כבר ענין אחר. אולי זה גם יעזור לי, כי לימוד משמח, כפי שרואים שאסור ללמוד בתשעה באב, זאת ועוד, שהלימוד הוא הדרך המועילה ביותר להסחת הדעת.

זה אמנם נכון וזה בכיוון הנכון, ואם הקב"ה עוזר לו לאדם ויש לו שכל לברוח אל הגמרא, כבר הוא צריך לעמוד ולהודות. זה בוודאי נכון וטהור מאוד, והשמחה באה אליו מהקדושה. אבל בעל התניא אומר: חבל! יש סוג של שובע שהנפש מקבלת בהרגישה שאיננה לבד כאשר האדם לומד תורה כדי לקרוא להקב"ה להיות עמו והוא מתרגש בעת לימודו - הקב"ה נמצא כאן אתי.

הולכים לישון עם הקב"ה

הלבוש כתב בענין ברכת התורה, שהברכה הראשונה היא ברכה שלאחריה על מה שלמד אתמול, והשניה היא ברכה ראשונה למה שילמד היום, ונימוקו עמו שהתורה צריכה ברכה לאחריה כפי שרואים בקריאת התורה בציבור שמברכים לפניו ולאחריה. והטעם שתיקנו לברך ברכה לאחריה בשחרית ולא בערב, מבאר הלבוש,

להביא לו תיכף ומיד חביות של קדושה, כל אחד לפי מה שהוא, ואז ככל שהוא מוסיף בעיון ובחתיירה אל הבהירות, אין זה אלא מפני שהוא מחפש את הפנימיות, הוא מחפש את האמת, הוא מחפש להתייגע, הוא מחפש לברוח מעולם השקר ולקרוא אליו את הקב"ה.

זכות הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל
אמן.

בנשמתו, כי שם האדם - מגלה את פנימיותו.

הרי כך מפרשים את הכתוב 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו', אשר מזה לומדים החיוב לברך ברכת התורה - הבו גודל לאלוקינו, למה? כי שם ה' אקרא. הולכים לקרוא בשמותיו של הקב"ה.

כשהאדם ניגש כך אל הלימוד מתוך התבוננות והרהור תשובה, לימודו יכול

לזכות

החתן **יצחק בן ציפערעל רבקה**

והכלה **שינדל בת רחל**

נדבת אבי החתן

הר"ר **מיכאל דוב לעפקאוויטש** הי"ו

לע"נ האדמו"ר מקאסוב

הרה"צ ר' שרגא פייבוש

בן ר' **אברהם יהושע העשיל זצוק"ל**

נדבת הר"ר **אליעזר זילבר** הי"ו

לע"נ

הרה"ח ר' **טוביה אריה** ב"ר **חיים צבי** ז"ל

לע"נ

האה"ח **האדיא רחל** בת ר' **אהרן** ע"ה

נדבת בנה הר"ר **אהרן האלפערט** הי"ו

יום שני פרשת קורח כ"ג סיון תשפ"ו

עצה נכונה להנצל מאש המחלוקת

מכלה כל חלקה טובה

לא קשור - אני ברוך השם מסתדר עם כולם. אינך יכול לדעת מתי מישוהו יגע לך בנקודה. צריך להתפלל על זה הרבה. סיפר הלה שנעשה פירוד לבבות במשפחה וכתוצאה מכך הגיעו אליו צרות צרורות, חבילות מכל הסוגים, וכיון שראה את הנעשה, סילק את ידיו מכל ענין של מחלוקת, וכמו קסם הכל חזר והסתדר. הצרות נעלמו כלא היו.

אכן כן, זה אחד מהדברים שהקב"ה לא הסתיר מאתנו, והדבר בנוי על דברי הרמב"ם בביאור **המשנה** ריש **פאה** אלו דברים שהאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא, אשר לכאורה אינו מובן, כי השכר שמור לצדיקים רק בעולם הבא - היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. וביאר הרמב"ם שכאשר האדם מביא שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו וכו'

בפרשת קורח כשאנו רואים מה יכול לצאת ממחלוקת, ואנו רואים כמה חמורה היא המחלוקת כפי **שחז"ל** מדברים בגנותה, מוטל על האדם בין השאר לבדוק מה הם השורשים המביאים אותו לידי מחלוקת. בדרך כלל מי שגדל על ברכי היהדות החרדית, יודע **שמחלוקת היא דבר חמור ביותר וגורמת לנזקים נוראים ברוחניות ובגשמיות**, כי בכל מקום שיש **פירוד, יש לקליפה כח להזיק** ר"ל, ולדאבון לב, הדבר נראה בחוש, איך צרות נוראיות יוצאות מן המחלוקת. הרבה אנשים יש להם סיפורים של כלי ראשון סביב זה.

מישהו סיפר כאן שהתעוררה אצלם מחלוקת במשפחה מחמת ירושה, שלא נתנסה. אי אפשר לדעת. האדם אינו יודע מתי זה יתפוס אותו. הוא חושב שאליו זה

ראשית, מי אומר שאצליח להתאפק, ואפילו אצליח, הלא זה יהיה עבודה שלימה. עדיף לא ללכת לשם בכלל.

שלבי ההתפתחות של המחלוקת

אכן כשמדברים על מקום שמעורר מדון, זה לא חייב להיות מקום גשמי, זה יכול להיות גם מקום במחשבה. יש מחשבה שמעוררת אצלך מחלוקת ומחשבה גוררת מחשבה. עצור את זה בתחילתו ויהיה לך הרבה יותר קל. זה גם הרבה יותר יהודי, כי בשורש הטעות היא בתחילת התהליך - במחשבה הראשונה, וכיון ששם נמצאת הטעות, מה יש לך להילחם רק עם התולדה? תנסה לטעות פחות ויהיו לך חיים הרבה יותר קלים.

הבה נתבונן: יש ויכוח, סתם ויכוח, כפי שהרה"ק מבאין זיע"א אמר לגבי התפילין - חילוקי דעות מותר שיהיו, פירוד לבבות אסור שיהיה. בשל ראש יש ארבעה בתים כי מותר שיהיו חילוקי דעות. כשם שפרצופיהן אינם שווים, כך דעותיהן אינן שוות. מדובר במציאות הבריאה ואין בזה שום חסרון. השרף מקאצק אמר: בדיוק כפי שאינך מתרגז בראותך שאין פרצופיהם שווים. מדוע אינך מתרגז? למה אינך סבור שפלוגי הוא חסר פרצוף? אינך אומר ככה. מדוע אם כן אתה אומר שפלוגי הוא חסר דעה? עזוב! זה אותו דבר. לכל אחד יש את הדעה שלו. ככה זה סדר הבריאה.

אך אז זה עובר לשלב השני שבו האדם השרוי בחילוקי דעות עם חבריו, מרגיש שדעתו נכונה ודעת חבריו אינה נכונה. זה עדיין לא השלב של פירוד לבבות. זה כמו השלב האחד וחצי, השלב שבין חילוקי דעות ופירוד לבבות. חילוקי דעות, או יותר נכון שתי דעות, הם לכתחילה שבכלתחילה - אפשר לומר ככה, אפשר לומר ככה.

כיון שהוא בונה את העולם הזה, הוא אוכל את הפירות בעולם הזה, ומכלל זה אתה שומע גם להיפוך.

חיקוי אחר השורשים

על כל פנים חומר המחלוקת ידוע ובוודאי אין הדבר מיותר לעשות על זה חזרה, מה גם שיש שהאדם שומע וְשֵׁם לב פתאום שהוא באמצע לנהל מערכה, והוא יכול לנטוש בטרם יהיה מאוחר, כי יבין שהוא מזיק לעצמו באופן נורא. אך כאמור, עבודת האדם היא להתחקות אחר השורשים, היינו להבין אלו מחשבות מתחילות לעורר באדם את הרצון לריב ולהתקוטט ולנצח ולצאת צודק, אשר כידוע בהרבה מהנסיונות, כיון שהאדם כבר נמצא בפנים, כבר קשה לו מאוד.

אם נדמה לנסיון מסוג אחר. היה פעם אחד שהלך למלון שמחלונותיו אפשר לראות פריצות, וכשהעמידו הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א על חומרת הדבר והוכיחו על כך, התנצל ואמר: זה לא שחייבים להסתכל. אפשר לראות, אבל לא חייבים. אמר לו הרה"ק מסאטמאר: אם יכולים לראות, רוצים לראות.

על האדם להכיר את נפש האדם, הוא צריך שתהיה לו הענווה המינימלית לדעת כמה הוא חלש. כשהאדם כבר נמצא עם רגל בפנים, המצב כבר ביש. אם האדם יכול להישמר מלהגיע לשם, הוא יכול למנוע את עצמו מהרבה מחלוקת עם אותו מהלך של איכא דרכא אחרינא. במילים אחרות: למה אני צריך ללכת למקום שריתח אותי? הרבה פעמים כיון שהאדם שם לב למקום מסוים שמרתיח אותו, הוא מפסיק ללכת לשם. מה זה שונה מנסיונות אחרים? אין לי כבר כח לעגמת נפש. אינני רוצה להביא את עצמי למקום שבו אצטרך להתאפק.

קורח סבור שמשוה רבינו טועה. יש לו ויכוח עקרוני בענין השקפתי - למה צריך אחד לקחת את הכל וכולם נשארו קטנים? הן כל העדה כולם קדושים! הוא מציג את דעתו. אך כשמתבוננים, לא זה היה הסיפור. אולי זה מה שהוא אמר. למעשה, הוא רצה משהו. הוא רצה להיות בראש. מדוע אתה עומד בראש? אולי אני?

נמצא שכאשר מתבוננים, ההסבר הוא כזה: בתחילה דיברנו על מחלוקת תיאורטי, כאילו יש כאן שתי דעות, ואני בטוח שדעתי היא הנכונה והלה טועה, ואין זה קשור אלי כלל, כי אין לי כלום מזה שאני צודק ולא הוא. כעת אנו מדברים על מחלוקת יותר קשה שבה שורש הדבר הוא אחר לגמרי. **השורש אינו נעוץ בשיטות ודעות, אלא בחסרון שיש לו לאדם. אני רוצה משהו ופלוני עומד בדרך ואינו נותן לי לקחתו.**

שיטתו גורמת לי נזק

ננסה להבין. אני רוצה לנסוע לאיזה מקום ואינני יכול כי הכביש חסום. או רציתי לקחת משהו ומישהו הקדים אותי ולקחת אותו. זה מאוד כואב לי. מה קשור לזה מחלוקת? יש לי בעיה שאני בצער. יתכן שפלוני מציף בי את הצער, יתכן שאני סבור מחמת חוסר באמונה ובטחון שבגלל פלוני חסר לי הדבר, אבל מה זה קשור למחלוקת? איך אם כן זה מגיע בסוף למחלוקת קשה?

התשובה היא שכאן נעשה הבלבול. זה הולך שהאדם אומר שפלוני עשה כך וכך בגלל שהוא חושב כך וכך וסבור כך וכך ונמצא ששיטתו היא זו שהזיקה לי, היא זו שחמסה אותי, ואם כן, הכאב האמיתי הוא מה שחסר לי, והלבוש שמתלבש על הכאב הוא שפלוני טועה מכל וכל. פלוני חי

כשלומדים גמרא, אפשר להסתכל עליה מהכיוון הזה, אפשר להסתכל עליה מהכיוון השני. **השלב האחד וחצי הוא זה שהאדם אומר: כן, זה נכון שכל אחד יש לו דעה אחרת, אבל דעתי שלי יותר נכונה.** ואז האדם עובר לשלב השני שבו הוא אומר: אולי אוכל לזכות גם את חברי להכיר באמת. חבל! למה הוא צריך לחיות בתוך החושך הזה? הוא סתם מתייסר בזה שהוא חי בשקר. **אני יכול להביא לו לטעום מהאור של שיטתי וכך יהיה לו טוב בזה ובבא.** וכך מצטרף הרגש גם כן אל המחשבה שדעתו צודקת, ואז מגיעה מדת הנצח - **נצח דקליפה שבה האדם רוצה להראות את צדקת דרכו, לשכנע, לנצח ולבטל את הדעה השניה.**

ויכוח בחשבון הבנק

אכן זה עדיין מהסוג הקל של הוויכוח. מתי זה נהיה יותר דרמטי? - כשיש בזה ענין אחר לגמרי. השאלה איננה איך לומדים פשט בתוספות, אשר ממנה זה מתפתח לכך שהאדם מחמת גאוותו רוצה להוכיח שהוא הצודק, אלא הנושא הוא אחר לגמרי. הנושא הוא שאני מרגיש שיש לי חסרון בגלל פלוני. אני מפסיד כסף בגלל פלוני, אני מפסיד כבוד בגלל פלוני. פלוני עושה לי בזיונות או עושה לי עוול. הוא מפריע לי בכל אופן שהוא. **כעת סיבת הוויכוח היא נושא אחר לגמרי שאני רוצה איזה דבר ברצון מאוד חזק ואתה מונעו ממני.** הסתלק מפה! אתה מפריע לי. הוויכוח אינו בדעות, אלא בחשבון בנק. יש לי בעיה אחרת אתך שאתה דורך לי על רגלי ומכאיב לי. אתה מצער אותי באופן עמוק מאוד.

ומה זה קשור למחלוקת ומריבה שבה כבר מרימים ידיים מצד לצד? לכאורה אינו מובן, מדוע צריך להתפתח לידי מחלוקת? מחלוקת מתאימה יותר לוויכוח בדעות.

זה כל יום ולומר לעצמו: **אני צריך להסתכל בעצמי מה מוטל עלי לתקן ואין זה קשור כלל לפלוגי.**

אך כעת נדבר על החלק השני שהוא **מה שהאדם מתרגז מזה שהוא סבור שפלוגי הולך עקום ושונה באיוולתו.** נעמוד על נקודה אחת שיכולה להועיל לנו הרבה. כשיש לו לאדם שיטה, **הוא משוחד לגמרי ששיטתו נכונה,** כי הוא הרי המציא אותה. ואם הוא מרוויח מזה, אזי אין צורך לדבר על כך, כי הדבר הרי ברור ומובן לכל עד כמה הוא משוחד מכף רגל ועד ראש להרגיש ששיטתו היא הצודקת. ולא דוקא אם הוא מרוויח מזה כסף. הוא יכול גם להרוויח הרגשת ערך או כבוד או כל דבר אחר. מה פירוש? אני הצודק ואין שום מקום לשיטה אחרת, כי אני אמרתי ככה או כי אבי אמר ככה. **האדם משוחד ומשתמש בזה לרצות לנצח את פלוגי ולהרגיש תענוג - פלוגי אין לו שכל. זה גורם לו להרגיש גדול - נצח דקליפה.**

צריך האדם לשנן לעצמו **שהתענוג שהוא מקבל מהאמת הוא תענוג יותר גדול מהתענוג** שהוא מקבל מהנצח דקליפה. כל אחד יכול להרגיש זאת. **כשהאדם מחפש נקודה של אמת ומשתוקק אליה ורוצה להתדבק בה ואינו רוצה לחשוב מתוך נגיעות, הוא מרגיש תענוג נפלא.** לאמת יש רגש. היא לא דבר יבש. כי מדתו של הקב"ה אמת, **וכשנוגעים באמת, מרגישים אלוקות, מרגישים רוממות, מרגישים תענוג של קרבת אלוקים.** שני הצרכים העיקריים שנפש האדם צריכה, הם הרגשת ערך ותענוג. הרגשת ערך פירושה **להרגיש חשיבות ממקום אמיתי, להרגיש מרומם מעצם זה שהוא חלק אלוה-ממעל,** תענוג פירושו **קרבה, חמימות, שייכות.** וכפי שאפשר לקבלם מכל קרבת אלוקים,

בהשקפה מעוותת, והוא אכזרי, ומיום עמדו על דעתו הוא רק עושה עוולות. אינני רוצה לדבר אתו.

יותר מזה, **יש שהאדם חושב שהוא מפסיד בגלל שפלוגי חי בהשקפה מעוותת.** אם אוכל לשכנע את פלוגי שהשקפתו מעוותת - אצא מהכאב הזה. אני צריך שמישהו ילך לומר לו שאינו קולט מה הוא עושה, או מישהו יאמר לו שהוא שוטה, או מישהו יאמר לו: דע לך שאם תמשיך בדרך הזו, בניך יסורו לגמרי מהדרך. אני אומר לך, אני יודע על מקרים כאלה. במילים אחרות: יש לו כאב מאוד עמוק, והוא לא סתם מקשרו לפלוגי ומאשימו, אלא הוא חושב ששיטתו היא זו שגורמת לו את הכאב. אם רק אשכנע אותו שהוא טועה, ייחסך ממני הכאב.

בחזרה אל שורשי המחלוקת. שורש אחד הוא זה שיש **שתי דעות שגורות לכל אחד לחשוב שהוא הצודק ואז מתעורר בהם הרצון לנצח.** השורש השני הוא זה שהאדם מרגיש שהוא מפסיד מזה שפלוגי סבור אחרת ממני, וזה מלבה אש נורא לרצות להתווכח ולהוכיח, **לא רק מצד הרצון לנצח, אלא מצד הרצון להציל את ממונו ואת כבודו.**

תענוג האמת גדול מתענוג הקליפה

ובכן, איך האדם יכול לעזור לעצמו בענין זה? הנה זה פשוט שהאדם צריך לעבוד הרבה על האמונה והבטחון ולהשריש בלבו שאף אחד אינו יכול לקחת ממנו כלום. לומר את האני מאמין ולהתפלל תפילת רבי מאיר מאפסא זיע"א, עוד פעם ועוד פעם - **הקב"ה הוא זה שהביא לי את זה, ואין זה קשור לפלוגי כלל וכלל.** מדובר בעבודה ישנה, אך לא עבודה שנתיישנה. האדם צריך לעבוד על

לצאת ברקידה, אך כשהוא מוציאו מן הכח אל הפועל, הוא מרגישו יותר חזק, לכן הוא עוצר אדם ברחוב ואומר לו: אני חייב לומר לך חידוש שעלה לי ברעיוני. רואים הרבה פעמים מציאות כזאת. אדם ניגש לפלוני. הוא לא צריך תשומת לב, הוא לא צריך כלום. שמעתי רעיון, אני חייב לומר לך אותו. רואים לפעמים עובד ה'. הוא לא צריך אפילו להכיר את פלוני. הוא רק רוצה להרגיש את ההנאה מעצם זה שהוא מצליח למשש את הרעיון יותר חזק.

אמת היא מדתו של הקב"ה, היא קדושה ואין האדם רוצה לקלקלה. אכן יש שאין האדם יודע מזה ונלחם להיות הצודק כדי לקבל הרגשת ערך, ואינו יודע שאם יחיה יותר עם האמת וישים לב לנגיעותיו מבלי לחשוב כלל על פלוני, יקבל הרגשת ערך כפולה ומכופלת.

איזהו חכם האוהב את האמת

הזכרנו פעמים רבות את דברי רבינו יונה על דברי התנא באבות "איזהו חכם הלומד מכל אדם". הוא שואל שם: היתכן לכנות את האדם בשם חכם בגלל שהוא לומד מהרבה אנשים? הן כמה שילמד האדם, לא יהיה לו אפילו כטיפה מן הים. החכמה היא הרי חכמתו של הקב"ה ואין לה סוף, ואפילו ילמד האדם כל החכמה הקיימת בעולם, לא יגיע לאחוז אחד, איך יתכן אם כן לקרוא אותו חכם? ומבאר שחכם הוא מי שמחובר למדת החכמה, וזה נעשה כשהאדם משתוקק אל החכמה מרוב אהבתו אותו. כשהאדם לומד מכל אדם, הוא מגלה דעתו שיש לו אהבת החכמה ואהבתו מקלקלת את השורה, כי מי שאינו אוהב את החכמה, יש לו אנשים רבים שאינו יכול ללמוד מהם, כי גאוותו אינה נותנת לו - פלוני הוא שכני ואיני יכול

מתורה, מתפילה, כי היות שהאדם מרגיש שם יותר את נשמתו, הוא מרגיש ממילא יותר מרומם ויותר קרוב, כך הוא הדבר כשהאדם נוגע במדותיו של הקב"ה.

סיפוק מהרגשת הנשמה

מפני מה כשהאדם עושה מעשה חסד שלא על מנת לקבל פרס, לא כדי להרוויח משהו, כי אם לעזור ליהודי, כי הוא כל-כך נהנה לראות את החיוך על פני זולתו - הוא מרגיש טוב? זה לא סיפוק בעלמא מה שנקרא סיפוק בפי אנשים, כאילו אומר לעצמו: הנה אני לא קטלא קניא באגמא. אלא זה מפני שהוא נותן מזון לנשמתו, כי הוא מתנהג במדתו של הקב"ה, מה שגורם לו להרגיש את נשמתו, וכיון שהוא מרגיש את נשמתו, ממילא הוא מרגיש בעל ערך, לא מפני שהוא מרגיש שהוא פועל כל-כך הרבה, אלא מפני שהוא מרגיש שהוא זוכה להתדבק במדתו של הקב"ה ומרגיש קרבה עצומה אליו. הטיפש הולך ומפרסם את זה - שכולם יידעו. למה הוא נקרא טיפש? - לא רק בגלל שהוא מפסיד לעולם הבא, אלא גם בגלל שהוא מדכא את הרגש שהיה לו. מעתה ואילך הוא לא ירגיש את הרוממות האמיתית. הוא ירגיש את ערכו רק מזה שאחרים יחמיאו לו. זהו זה. הוא שחט את שני הסימנים של הרגש שכבר היה לו.

כך הוא גם לגבי מדת האמת. מאוד חשוב לדעת זאת. האדם קלט משהו, אם זה דבר אמת, הוא מרגיש אור. זה לא צריך להיות לימודות, ולא צריך לומר אותו לאחרים. פעמים שיש לו לאדם צורך לומר אותו לאחרים משום שהוא כל-כך מרוגש מהאמת. הוא רוצה לשתף אותה ולהוציאה מן הכח אל הפועל, כי כשהאדם מוציא דבר מן הכח אל הפועל, הוא מרגיש אותו יותר חזק. הוא יכול להיות בשמחה ויכול

כשמשתמשים עם מדת הניצוח, היא אף פעם לא נקייה לגמרי. סיים האדמו"ר מרחמיסטריווקא ואמר: אם אתה רוצה לדעת מה זה נצח, נצח זה עבודה, **עבודה לראות שמדה זו שייכת להקב"ה.** אני מקווה שאין לי כלום ממנה ואין לי שום צורך להראות ולהוכיח.

על האדם לשים לב לכך כשהוא מתווכח, שזה לא יגיע ממקום כזה, ואם זה מגיע ממקום כזה, ותמיד הרי זה מגיע קצת ממקום כזה כפי שאמר הרה"ק מסאדיגורא, עליו להבין שהוא מחליף את הדבר האמיתי עם סיפוק טפשי של נצח דקליפה שאינו מחזיק כלום. האדם מתווכח. הוא אוהב להתווכח - אני צודק, משפחתי צודקת, שיטתי צודקת, הקהילה שלי צודקת, העומד בראשה צודק, לא אמרתי שלא. אבל למה אתה צריך להתווכח על זה? תתבונן לבד בינך לבין קונן למה אתה צריך להתווכח. לא שאלתי אותך מי צודק, שאלתי אותך **מה הדבר שדוחף אותך כל-כך חזק להוכיח שאתה צודק.** כשתתבונן תראה שזה מגיע ממקום של ניצוח דקליפה **ויש בו על כל פנים קצת שקר, ותבין שאתה רק מפסיד מזה.**

שכרו יוצא בהפסדו

זה קצת כעין המצב של משביעו רעב. הוא רוצה להרגיש ערך, על כן הוא עושה דבר שירגיש לרגע אחד שבע ומיד לאחר מכן ירגיש פי אלף רעב. אם אתה רעב, אכול משהו בריא, אכול קצת ירקות, לעוס אותם כמו שצריך, שתה כוס מים, ותרגיש אדם חדש. מצד אחד לא תרגיש רעב, מצד שני לא תרגיש שאכלת. יש שהאדם אוכל באמצע היום איזה מאכל בריא בידעו שזה מתאים לגופו ואינו מרגיש אחר כך שאכל. סך הכל הוא לא רעב. מדוע היית צריך

ללמוד ממנו, פלוני הוא גיסי, את פלוני אני מכיר מהישיבה. הלומד מכל אדם הוא אחד שאינו עושה שום חשבון. מה זה משנה מי הוא פלוני? העיקר שאני יכול לשמוע ממנו דבר אמת. אע"פ שזה יעלה לי בבזיונות, מה אכפת לי? אני כל-כך אוהב את החכמה. **החכם מרוב דביקותו אל החכמה, מרגיש תענוג עצום כל פעם שהוא יכול לקנות עוד דבר חכמה, עד כדי כך שהוא מוכן לשלם על זה כל מחיר.** הוא אומר לעצמו: אני רוצה לחיות עם האמת. בשום פנים ואופן אינני רוצה לחיות עם השקר. כשאדם חי עם השקר, הוא מאבד את חיותו.

אומרים לו לאדם: התבונן ותראה שרצונך להיות צודק נובע מכך שאתה רוצה לקבל הרגשת ערך, ובכן, דע לך שאם תחפש את האמת עד הסוף, יהיה לך כל מה שאתה רוצה במדה כפולה ומכופלת.

הצליני מנצח דקליפה

סיפר לי יהודי עד ראייה על האדמו"ר מרחמיסטריווקא **ירושלים** זיע"א שפעם בסעודת השבת באמצע ימי הספירה, התחיל להתלהט: כבר עומדים בנצח, כבר עומדים בנצח. היה שם אחד מבני המשפחה שהשתייך לחב"ד, והלה התחיל לומר תורה בענין נצח שכוונתה לדברים עליונים. הסתובב הצדיק ליושב לאיש אחר שישב לצדו ואמר לו: אל תקשיב. לא זה מה שנקרא נצח. אתה רוצה לדעת מה זה נצח? הבה ואספר לך. בעת שהשתוללה המחלוקת בין צאנז לרוז'ין, היה האדמו"ר **הזקן מסאדיגורא** זיע"א, ממלא את פיו מים, ובמשך כל השנים, לא התערב כלל. פעם הפצירו בו להביע את דעתו, פתח ואמר: **הנצח** האמיתי הוא 'נצח ישראל לא ישקר' אשר עולה על הקב"ה. **רק אצל הקב"ה יש את מדת הנצח הנקייה שהיא אך ורק אור טהור. אצל אנשים בשר ודם**

לעצמך: חברי הוא הרי פחות או יותר אדם נורמלי... בהרבה מן המקרים הוא גם אדם חכם ופיקח ונחמד... יש גם שהאדם מתבטא לאמור: פלוני שפיקח היה, מה ראה לשטות זו? לא רוצה לדבר, אבל הוא פשוט משתטה. ואז הוא מנסה להתנחם: תשמע, העולם מעורב בטוב ורע, וכל אחד יכול לטעות, ככה זה. תמיד זה מתחיל מתוך כוונה טובה ורצויה, ובסוף... הנה תראה איך הוא משתטה... אוהו... אם כן, הלא יכול להיות שאני הוא זה שטועה...

יש מקום לכולם

דבר זה אינו בדיחה, ובוודאי לא עקיצה, זה פשוט **לראות את המציאות נכוחה**. כשהאדם מסכים להסתכל על זה כשאינו באמצע ויכוח, הוא רואה כמה זה נכון וישר. יש בעולם הרבה מאוד דעות, ובכן, כשנראה לו לאדם שהוא צודק בדעתו, הרבה יותר נחמד ונעים לומר: אתה יודע מה? יש עוד צד. לא יודע, יתכן שהצד השני צודק. ודאי שאין הכוונה לאותה חולשה שעלולה להגיע לידי חולי, אשר האדם אף פעם אינו יודע כלום, ועל כל דבר אומר איני יודע. לא על זה אנו מדברים. **אנו מדברים על ישרות הלב - אני סבור ככה** (אינך צריך אפילו לשנות את דעתך), אבל **יש לי מקום במוחי להבין שיש עוד שיטה שסבורה הפוך ממני ואיני רואה בזה שום בעיה**. זה לא מערער אותי. עד כדי כך זה לא מערער אותי, שאני לא צריך אפילו לשנות את דעתי.

כמו כשלומדים פשט בתוספות - יתכן שאני טועה, אם תקשה לי קושיא, אסכים לשקול שוב פעם את שיטתי. אשאל אולי אדם שלישי שאין לו נגיעות. אני יכול לטעות. אין לי שום בעיה עם זה שיתגלה לי שעשיתי טעות גדולה. זה דבר נורמלי לעשות טעות. איני מאבד מערכי בגלל זה.

לפטם את עצמך ועכשיו אתה מרגיש עייף ותשוש לכמה שעות?

זה עובד כמו גלגל. האדם הולך להתווכח. הוא הולך לדבר עם אחרים, הוא הולך להוכיח להם, ואינו יוצא מזה. הוא חושב להרוויח בזה משהו, ולמעשה, אינו הולך להרוויח כלום. זה פשוט לא עובד. **הוא מאבד במו ידיו את הרגשת נשמתו ואת הרגשת האמת, הכל מפני שהוא רוצה להרוויח הרגשת ערך של רגע אחד**. כפי שהעולם אומרים: כמה בזיונות מוכן האדם לשלם בשביל קצת כבוד. זה הרי כל-כך טיפשי. מי הולך לראות את זה בכלל? מי הולך לקרוא את זה? מי הולך להתפעל ולומר וואו? זה הרי טפשות אחת גדולה.

האדם יכול לטעות (ואתה בכלל האדם)

ברם יש בענין זה נקודה עוד יותר חזקה שנוגעת מאוד למעשה. ראיתי בספר 'קול אמונה' להרה"ק **רבי צבי הירש מקרעטשניף** זיע"א (פרשת לך-לך) שאמר כך: כששני יהודים מתווכחים בדברי תורה, אם זה בביאור דברי הגמרא או בביאור דברי התוספות, אם זה בהלכה, ואחד אומר לשני: איך אתה יכול לומר פשט כזה? זה הרי כל-כך עקום! והוא מתלהט - חברי אינו אומר נכון. הוא אומר פשט, ואני בטוח במאה אחוז שזה פשט לא נכון. לא השקעתי כאן כלום, אבל כואב לי העקמומיות, איך אפשר ללמוד כל-כך עקום? יאמר אז לעצמו: הנה **אני צריך ללמוד מזה שיש מציאות כזה שהאדם יכול לטעות בהבנת הענין** וללמוד פירוש עקום ושקרי, ואם כן, אם זה אפשרי שהאדם יראה לפניו את מילות התוספות וילמד עקום, **אולי גם אני טועה כמותו?**

זה מה שאתה צריך לחשוב. אמור

צדיקים, דרך כזו ודרך כזו, כל עוד הן נסללו על-ידי בעלי רוח הקודש, הן כל-כך טהורות. אני התחנכתי כאן, או שתכונת נפשי מתאימה לכאן, או גם וגם. זה טהור, זה קדוש, זה מצוין. פלוני גם נמצא במקום מצוין. אינני צריך לשנות עכשיו בגלל שפלוני... אבל אפילו אם זה טעות. אני צריך לעשות מקום במוחי שיתכן שאני טועה. אולי מה שאני עושה אינו נכון. יתכן. יש כזה צד.

תשאל את זה בניחותא

באופן כזה, יותר קל לו לאדם לחדור אל פלוני ולהבין מה הדרך שהוא חושב. שומעים לפעמים קושיא שנשאלת בתמיהה - מה הוא חושב? מה, הוא חושב שאף אחד אינו קולט? הוא חושב שהוא צודק? הוא חושב שזה ישר? צריך להמשיך לשאול את השאלה, אבל בניחותא ולא בשעת מעשה. מה הוא באמת חושב? וכך הוא יכול בשעת מעשה גם להשאיר מקום - תשמע, אם הייתי בנעליו של פלוני, לא יודע אם הייתי נראה יותר טוב. זה כואב לי, אני מפסיד עכשיו משהו, אבל אם הייתי במקום שלו הייתי גם כן מתנהג כך.

החסיד **רבי אליהו ראטה** זצ"ל היה מדבר הרבה עם התלמידים באופן זה כשביקש לעקור מביניהם קנאה ושנאה. כך היה אומר להם: הלב כמעט שמתפוצץ מרוב טינה והקפדה, כי זה בלתי נסבל איך פלוני חושב. אך הנח לי להתבונן - למה אני מתנהג כפי שאני מתנהג? כי אני מבין שכך הוא הנכון, ואם כן, **מדוע לא אוכל להבין שפלוני מתנהג כפי שהוא מתנהג משום שמבין שכך הוא הנכון?**

ויכוח איך לפתור בעיה - ויכוח דליק

הרבה מאוד פעמים זה מתקיים **כשצריך לטפל בבעיה**. הרוחות מתלהטות אז בצורה

אינני צריך להגן על שיטתי בגלל שאני אמרתי אותה. נראה לי ששיטתי נכונה, ואני יכול להבין שיש עוד שיטה...

תחשוב כשאינך בלהט הוויכוח

כשהאדם מסכים להתבונן בזה, זה יכול לסייע לו הרבה. אבל הזמן לחשוב באופן הזה, הוא כשאינו אווזו באמצע שום ויכוח. הכלל הזה קיים תמיד, שכל פעם שרוצים לעבוד, בדרך משל, על חשיבות איזו מצוה, הזמן לזה אינו כשמקיימים את המצוה, כי אז צריך לקיים אותה באופן טכני, לאכול את המצוה, למול את הילד. צריך לראות עכשיו שהמילה תהיה כמה שיותר מהר וכמה שיותר מדויק לפי ההלכה. מצות מילה! הברית הגדולה עם הקב"ה, אשר מכריזה את כל הקליפות, כל זה טוב לקודם לכן. תחשוב על זה, התלהט בזה, דבר על זה, למד זוה"ק בענין זה. הרעיון של ההכנה גדולה מהמצוה, יש בו חלק פרקטי גם כן. שני זמנים יש. **הזמן לעבוד על נושא הוא כשאתה יכול לתת לדבר לשבת במוחך, לטייל במוחך, לא בלחץ. התלהב מזה, תחשוב מזה, התרגש מזה.** תמיד זה ככה. **כך זה מתיישב אצל היטב, וכשאתה בא אל הנסיון, זה מתעורר אצלך.** אתה מוצא את עצמך - הנה! הגבתי אחרת. לא הייתי מגיב ככה, לא הייתי מדבר ככה. פעמים שמישהו אחר אומר: וואו! משהו השתנה אצלו. אם אתה מכין את עצמך לומר ככה, זה לא נכון. אתה מרמה את עצמך. אתה מנסה לסחוט משהו בלחץ.

תחשוב על הרעיון. אחד לומד ככה, אחד לומד ככה. אולי פלוני צודק? יכול להיות. יש באמת הרבה צדדים למטבע. אני לא הוא. זהו הדרך שהמוח שלי חושב וזה לא אומר כלום. אינני ברוגז עליך בגלל שאתה לומד אחרת לגמרי. בעבודת ה' יש כל-כך הרבה דרכים, דרכים טהורים שסללו

שהיא זו שתעבוד, אם משום שכך התחנכת, אם משום שזה מה שהיה העבר שלך. אתם יודעים, תמיד יש את המצב הזה שהאדם נזכר: הנה יש לי משהו שהוא מומחה גדול. למה? כי הוא עזר לו הרבה לבן שלו. נפלא! אבל לפלוני יש שם של מומחה אחר שהוא גם כן מומחה גדול עם תוצאות יפות.

כך פורצות מחלוקות. יש לו לאדם כאב של חסרון וזה גורם לו לחשוב שפלוני הוא אדם לא בריא בנפשו - הוא משוגע לגמרי, יש לו משהו במוח ואי אפשר לדבר איתו. אין עם מי לדבר. אך לא! **אפשר להבין את פלוני. זה העבר שלו וזה המוח שלו וזה הדעה שלו ויתכן שאני הוא הטועה.** כן, יש צד כזה שאני טועה.

שנוכה לראות מעלת חברינו ולא חסרונם

האדם צריך להתפלל לה' שיוכל לחיות מתוך הבנת הדבר הזה. בכל הדעות שאני מחזיק, יש סיכוי שאני טועה, ואם אחד בא ומביע דעה אחרת, יש אצלי מקום לזה. כל זה כדי שלא ימצא את עצמו יוצא מהכלים בשעת מעשה.

הררה"ק מרחמיסטריווקא ארה"ב זיע"א סיפר שמישהו שאל אותו: בתפילת הרבי ר' אלימלך זיע"א אומרים שנוכה לראות כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונם, אך מה אעשה שאני כן רואה את חסרונם? והשיב לו: **על זה גופא אנו מתפללים, שלא נראה את חסרונם.**

הוי אומר: **האדם יכול לזכות לראות מעלה אצל חבריו ובאותה מדה הוא יכול לזכות שלא לראות את חסרונם.** לא יודע, לא שמתי לב. הדבר מצוי ביותר שמישהו עושה איזה דבר, אחד רואה בזה עוולה גדולה, והשני אפילו לא שם לב. צדיקים וחסידים זכו לקבל במתנה מהקב"ה (אחרי

נוראית ויש שזה גורם לבעיות של שלום בית. יש בעיה שזקוקה לטיפול. אחד סובר שצריך לטפל כאן בשמאל דוחה, השני סובר שצריך לטפל כאן בימין מקרבת, והראשון אומר לשני: דע לך שאתה הורס. בגללך הוא מתנהג כפי שהוא מתנהג. ברור מאוד למה הוא עושה מה שהוא רוצה, כי אתה מחייך אליו. הוא צריך לדעת שהוא יעוף מפה. והשני עונה לו: אתה הורס לו את הנפש. אינך קולט, החיוך מרפא אותו. מה אתה עושה? אתה מחריב אותו לגמרי!!! קל להם מאוד לצאת מהכלים.

ולא רק בבעיה כזאת, אלא גם בבעיות רפואיות מסוכנות. אחד אומר שהוא יודע על שמן מסוים שמגיע מהמזרח הרחוק שאם מורחים אותו על האף במשך ארבעים יום, לא צריך לקחת טיפולים כימותרפיים. האש יכולה להתלבות עד כדי שלא יישבו שבעה ביחד. כל-כך כואב. הלוואי שזה היה רק משל, אז היינו יכולים לצחוק.

אכן כשצריך לטפל בבעיה, שני הצדדים שרויים בלחץ. **שניהם לחוצים באופן נורא שהבעיה תבוא אל פתרונה, ולכן כל אחד מהצדדים יעשה כל מה שלא ידו כדי שדעתו תתקבל.** כך הוא לגבי חינוך, כך הוא לגבי רפואה, וכך הוא לגבי כסף. צריך להציל את הכסף. העסק בדרך לפשיטת רגל, ואחד מהשותפים טוען שצריך לפעול בכיוון מסוים, והשני אומר לו: אתה מוודא הריגה. תראה איפה היינו לפני שבוע ואיפה אנו היום. אתה לוקח את כל העמל ויגיעה ומוריד אותם לטמיון. בכל המצבים האלה, כל אחד מהנוגעים בדבר רוצה להציל ופועל מתוך כאבו. תראה איך הכל הולך ומדרדר ואתה הולך ומחמיר את המצב. וכך הוא מאבד את העשתונות.

אבל ר' אליהו ראטה אמר ככה: למה אתה סבור שדרכך נכונה? כי אתה מרגיש

האדם יכול להגיע למצב כזה, ואז כשהוא רואה שמישהו מתווכח אתו, הוא לא כל-כך נבהל. כואב לו חסרונו של פלוני, אבל הוא לא סבור שהוא משוגע. לבו אינו מתפקע - איך יכול להיות שפלוני חולק עלי? - יש כאן בעיה, יש שני צדדים לגשת אליה, **אני סבור שנכון לנסות לגשת בדרך שלי, הגישה השניה היא גם אפשרית, אך דעתי שצריך להתחיל בגישה זו.**

לא ממתינים לשלב האחרון

בחזרה אל תחילת הדברים. בתחילה יש שתי דעות ובזה אין שום בעיה. הבעיה היא כשה מתחיל להתפתח. האדם אומר: שאני צודק, זה ברור, וזה שפלוני אינו צודק, זה גם ברור, ועכשיו אני צריך להוכיח לו שאני צודק והוא לא, ועכשיו יש לי גם כאב שאני צריך לפתור, והרי ברור כשמש שפלוני אינו יודע מה הוא עושה והוא סתם הורס ומחריב, ובגלל זה אני הרי סובל, ודרכי היא בוודאי הדרך הנכונה, כל השנים ידעתי, ופלוני עומד לי לרועץ. כך זה הולך ומתפתח, הולך ומתלבה.

תסיר את השלב הראשון, לא את השלב האחרון כאותו האומר: תתאפק, לא תפסיד מוויתור. חזור אל השלב הראשון - תשמע, יש הרי צד שפלוני צודק. אין הכי נמי, מרבית הסיכויים שאני צודק, אבל אתה יודע מה? ננסה את הדרך השניה...

דבר זה עוזר הרבה מאוד, שנותנים מקום לצד השני, והאדם מתפלל לה' שיוכל לראות את העולם באופן זה ויצליח לראות את חסרונות עצמו ולא את חסרונות חבריו - תן לי לשים לב לחסרונותי, תן לי לשים לב היכן אני משקר. והקב"ה עוזר, כפי שרואים בחוש, כי הבא ליטהר מסייעין אותו.

היגיעה) לא לראות חסרונם של אחרים. הם היו חכמים, פקחים ושנונים, ושמו לב לדברים הקטנים ביותר בכל מה שנוגע לעצמם, אבל בכל מה שנוגע לאחרים, לא ראו שום חסרון.

הקב"ה יכול לעשות נס

בדרך כלל, העולם מחולק לשנים, יש את אלו שרואים את הכל באופן חיובי - הכל טוב, הכל נפלא, הכל מצוין. כך הם מסתכלים על אחרים וכך הם מסתכלים על עצמם. ויש את אלו שרואים את הכל באופן שלילי, הם לא מרוצים מעצמם ולא מרוצים מאחרים, בכולם הם רואים רק חסרונות.

אכן **האדם יכול להתפלל שהקב"ה יעשה לו נס ויגיע למצב שאת חסרונות עצמו יראה מצוין.** האדם הרי יכול להתהלך מבלי לשים לב כלל לחסרונותיו. יש לו חסרונות כל-כך בולטים. לא צריך זכויות מגדלת כדי לראות אותם. כל אחד רואה אותם. את עשרת חסרונותיו הראשונים כולם יודעים ויכולים לחזור עליהם בעל פה, אבל הוא אינו רואה כלום. הוא אומר שהוא ראה בספרים שלכל אחד יש חסרונות - צריך להאמין, תשמע, אם זה כתוב בספרים, זה חייב להיות אמיתי.

ובכן, **הקב"ה יכול לעשות לו נס שיתחיל לשים לב לחסרונותיו ובאותה מדה לא לשים לב כלל לחסרונותיהם של אחרים -** איך אתה רוצה שאדע אלו חסרונות יש לפלוני? אני הרי לא נמצא אתו כל היום! ואף כשאני רואה שהוא עושה משהו, איך אני יכול לדעת למה? אבל חסרונותיי - אותם אני מכיר מצוין, כי אני הראשון שסובל מהם, ואני הרי חי עם עצמי עשרים וארבע שעות ביום. אני מכיר אותם בע"פ.

מדור

אור החיים

נתנדב ע"י הרוצה בעילום שמו לזכות ברכה וישועה

ליל שישי פרשת קרח כ"ח סיון תשפ"ד

גודל הנחת רוח שגורם האומר שירה מתוך מצוקה

"וְלֹאֵה נִתְחַפֵּם מֹשֶׁה וְרָצָה ה' בְּדָבָר

שֶׁהוּא חָפֵץ בּוֹ (כפי שיש דברים שהקב"ה שונא, כפי שאמר בלעם: אלוֹקֵיהֶם שֶׁל אֱלֹהֵי שׁוֹנֵא זִמּוֹה, כִּךְ יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהוּא אוֹהֵב. הוּא אוֹהֵב נִשְׁמָה שֶׁנִּמְצָאָה בְּתוֹךְ הַחוֹשֶׁךְ וּמִשְׁבַּחַת אוֹתוֹ מִשֶּׁם), **וְאָמַר אֱלֹקֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר, שֶׁאַתָּה חָפֵץ שְׁאֵלֻקוּתָהּ תִּהְיֶה לְרוּחוֹת בְּזִמּוֹ שֶׁהֵם בְּבָשָׂר, וְאִם אַתָּה מְמִיתָם אַתָּה חֹסֵר רָצוֹן זֶה, וְאִין נִכּוֹן לְהַגְבִּיר הַדֵּינִים שֶׁיִּסּוּכְבוּ הַפֶּסֶד קִבְּלַת אֱלֻקוּתָהּ לְרוּחוֹת שֶׁבְּבָשָׂר שֶׁהוּא רוֹם תְּכִלִּית חֲשָׁקָה**".

המלך משתעשע עם ציפור שיר

דבר הוא שצריך חיזוק תמידי, כי האדם עלול לשכוח אותו. היסוד הוא שכאשר האדם נמצא במצוקה גשמית או רוחנית ומשתמש בכך לומר: 'יהיה מה שיהיה, אני הולך לשיר להקב"ה...' הקב"ה יורד עם הפמליא של מעלה לשמוע את שירתו. הוי אומר: זה שהוא יכול לומר 'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו' מתוך מצבו, זה שהוא יכול לומר 'נשמת' אחרי שעבר עליו שבוע קשה ולהודות לה' על אלקי אלפי אלפים וריבי רבבות פעמים הטובות ניסים ונפלאות. האדם אומר כך: ניסים ונפלאות בוודאי היו. האם הם היו טובות בשבילי? אני מאמין שכן. וכיון שהוא נותן על כך

א-ל אלוֹקֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמור, הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע, ויפלו על פניהם ויאמרו א-ל אלוֹקֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר הַאִישׁ אֶחָד יַחְטֵא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצוּן.

כתב ה'אור החיים' הק': **"נִתְכַּוֵּן לְדַבֵּר לְפָנָיו דְּבָרֵי רָצוֹן הַמִּתְקַבֵּל לְפָנָיו, עַל פִּי מַה שֶׁקָּדֵם לוֹ בִּידְעִית הַדְּרָגַת הַחָפֵץ שֶׁיֵּשׁ לְבוֹרָא, הָאֶחָד הוּא שֶׁבָּח וְהִלֵּל אֲשֶׁר יִתְּנוּ לוֹ צָבָא מַעֲלָה. לְמַעַלָּה מִמֶּנּוּ שֶׁבָּח וְהִלֵּל אֲשֶׁר יִתְּנוּ לוֹ נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים מִשְׁנֵי אוֹצְרוֹת הַחַיִּים, אוֹצֵר אֶחָד שֶׁל נִשְׁמוֹת שְׁעֵדִין לֹא בָּאוּ לְעוֹלָם הַזֶּה שֶׁעֲלִיהֶם אָמְרוּ ז"ל (יבמות סב, א) עַד שֶׁיִּכְבְּלוּ נִשְׁמוֹת שְׁבִנְיָן (גוף הוא אוצר הנשמות), וְאוֹצֵר שְׁנֵי שֶׁל נִשְׁמוֹת שֶׁכָּבֵר בָּאוּ לְעוֹלָם הַזֶּה וְחֹזְרוֹ וְנִתְּנוּ בְּאוֹצֵר הַחַיִּים, וְכֵלֶם נוֹתְנִים שִׁיר וְשִׁבְחָה וְהוֹדָא לְבוֹרָא יִתְעַלָּה שְׁמוֹ בְּסוּד (משלי טז, ד) כָּל פֶּעַל ה' לְמַעֲנֵהוּ. לְמַעַלָּה מֵהֶם הַשִּׁיר וְהַשִּׁבְחָה הָעוֹלָה מִהַנִּשְׁמוֹת אֲשֶׁר הֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲשֶׁר הֵם תוֹךְ הַבָּשָׂר, וְהוּא מוֹנֵעֵם מִהַפִּיר ה', וְהֵם מִתְעַצְמִים לְאַהֵב ה' וּלְשִׁבְחוֹ וּלְהוֹדוֹת לְמֵאמְרוֹ, זֶה עֲלִיּוֹן וְחֲשׂוֹק אֶצֶל הַבוֹרָא לְמַעַלָּה מִהֶפֶל, וְכֵמוּ שֶׁמִּבְּאֵרִים הַדְּבָרִים בְּהִרְחֻקָּה בְּסִפְרֵי הַזֶּהר, גַּם בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל.**

מדבר זה. כל צרה שיש לו לאדם, מלווה בכל-כך הרבה דברים שגורמים לו צער ואינם ידועים לאחרים... הבושות שיש לו מפלוני ומאלמוני, מאביו ואמו, ומגיסו שמדי פעם זורק לו מילה שדוקרת אותו בעמקי נשמתו... אבל הקב"ה יודע ומכיר את כל אלה, אבל עד הסוף, יותר טוב ממנו. **וכשהאדם מתעלם ממצערו ואומר שירה להקב"ה, עוד לפני שהוא מרגיש תענוג** (כי כשהוא מרגיש תענוג, זה כבר לא באותה דרגה)... הוא אומר לעצמו: אף שאינני מרגיש, אני מאמין שזה טוב, וכמה שכואב לי וצובט לי ולוחץ לי, אני הולך לומר מזמור לתודה, שוב פעם ושוב פעם. יש ענין לומר י"ג פעמים? אני הולך לומר י"ג פעמים. אכן מפני מה יש ענין לומר י"ג פעמים? פשוט מאוד, כי בפעם הראשונה זה עדיין לא חודר פנימה. הפעם הראשונה היא רק כלי לפעם השניה, והשניה לשלישית, וכן והלאה.

בא מלאך וסטרו על פיו

לשיר שירה מתוך כאב, הוא חידוש. ידועים דברי **השרף מקאצק** זיע"א על מה דאיתא **בסנהדרין** (צב, ב) בענין נבוכדנצר הרשע: אמר רבי יצחק, יוצק זהב רותח לתוך פיו של אותו רשע, שאלמלא בא מלאך וסטרו על פיו, ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים. לכאורה יש לשאול: מדוע בא המלאך וסטרו? וכי מפני שהוא גוי אסור לו לומר שירות ותשבחות להקב"ה?! אמר על כך השרף מקאצק: המלאך לא בא לעכב בעדו מלומר שירה, אלא כך נתכוון לומר לו: וכי חכמה היא לומר שירה כשהכל הולך כשורה?! קח לך סטירה, הבה ונראה אם תמשיך בשירתך. **דוד המלך אומר שירה גם כשהוא מקבל סטירה מצלצלת** וגם כשהוא מתגלגל מכל המדרגות, הבה ונראה מה אתך?

הודאה להקב"ה, הוא עושה לו נחת רוח גדולה בזה.

בבית אהרן מביא משל במלך שהיתה לו ציפור שיודעת לשיר והשתעשע בה. באו עבדיו ואמרו לו: אנו יודעים לשיר הרבה יותר טוב ממנה. השיב להם המלך: **כשאדם שר - אין זה חכמה. כשציפור שרה - זו חכמה גדולה. משתעשע אני עם הציפור בגלל החידוש שבדבר.**

הנמשל הוא שהקב"ה משתעשע ביותר בשירתו של בשר ודם השרוי במצוקה, ואומר למלאכים: חזו בני חביבי דמשתכחין בצערא דלהון. הן אחד מהיסודות **שה'חובת הלבבות'** מביא בשער הבטחון פרק ב' הוא שהאדם צריך לזכור שהקב"ה מכיר ויודע בדיוק רב את כל הצער והכאב שיש לו. הוא מכיר אפילו את הפרטים שאין האדם יכול לספר לאף אחד.

צער האדם מוכר להקב"ה

האדם אומר לעצמו כשהוא צוחק או בוכה: כולם חושבים שאני מסכן בגלל דבר פלוני. אילו היו יודעים שדבר פלוני הוא רק כטיפה מן הים. הוא בכלל לא הנושא. יש לו איזה צער פנימי שנגרם לו על-ידי המצב אשר אף אחד אינו יכול לחשוב עליו, נקודה עמוקה שמפריעה לו, ורק הוא והקב"ה יודעים מדוע צרה זו כל-כך קשה לו.

אפילו יעקב אבינו כשנלקח ממנו יוסף בנו מחמדו, צערו היה על ירידתו חיים שאולה. בחוץ דיברו כולם: מסכן! בנו שכל-כך אוהב נטרף על-ידי חיה רעה... אך הוא לא על זה בכה. הוא בכה כי ידע ברוח קדשו שאם אינו זוכה לראות את תכליתו של יוסף, משמעותו של דבר שכל עבודתו ירדה לטמיון.

והאמת היא, שתמיד יש לו לאדם קצת

מדוע תחזיק בבית המזיגה שלי בחינם? קח את הכסף ומצוא לך עסק אחר.

אמר הרצ"ה לייטב לב: הבה ונתבונן! האם היהודי בא בטענות על הפריץ? הרי הוא זה שנתן לו את בית המזיגה ועל ידו נתעשר, ואף שעכשיו הפריץ חוזר ומוציאו מידו, אין אין לו מה להתרעם עליו, כי הוא מבין שהוא זה שעזר לו להתעשר ועכשיו הוא אומר לו: קום עמוד לבדך על רגליך. אברך! - סיים הרצ"ה - 'ה' נתן ה' לקח'. הוא נתן לי עוד ועוד, הוא נתן לי מדרגות, הוא נתן לי הצלחות, ועכשיו הוא רוצה לראות אם אני כבר יכול לעמוד על הרגליים. והתלהב מזה הרצ"ה כל-כך, עד שנעמד על רגליו והתחיל לרקוד. ה'ייטב לב' אמר: הוא רקד בכל כוחו כשהוא עם הגרביים לבד (כי היה בימי האבלות האסורים בנעילת הסנדל).

ידוע שמרש"י במסכת סוכה מוכח שבימי האבלות אין האדם צריך להיות בעצבות. אם האדם שרוי אז בעצבות, זו בגלל החלטה אישית שלו. על פי תורה אין שום ענין להיות אז בעצבות. אנו אמנם מבינים אותו היטב, אבל אין לזה ציווי.

נוחה של שירה במצוקה

לענייננו, אם יש דבר שמסב תענוג להקב"ה יותר מהתענוג שהוא מקבל מעבודת המלאכים, יש לזה משמעות גדלה לגבי התעלות האדם. המשמעות היא שעבודה זו שהאדם עושה היא עבודה הגדולה מעבודת המלאכים, ואם כן היא מותרת רשם אדיר על האדם, ויש לזה כח עצום לסייע לו להתקדם הלאה. זה פותח לו את השערים לתורה וגורם לו להיות פרה ורבה ולהשכיל מה יש לו לעשות בחייו. הן כך אנו יודעים ששמחת האדם אף גם במצוקתו יכולה להמשיך לו רפואה, ואף

ובכן, כשיש לו לאדם הזדמנות כזאת, והלא לכל אחד מאתנו יש אין-ספור הזדמנויות כאלה. לא תמיד מדובר במצב כל-כך מתוח, אבל מדובר עכ"פ במצב של חושך. צריכים אנו להיזכר כל פעם ביסוד הזה, ולחנך בזה הן את עצמנו והן בני ביתנו. עלינו לומר: זה לא תלוי במה שמרגישים, אלא במה שעושים. אם האדם עושה, הקב"ה מאיר לו בפנים.

ריקוד עם גרביים

ידוע שהרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זיע"א היו לו ח"י בנים, ואת כולם שיכל בחייו. סיפר הגה"צ רבי משה דוב וויינבערגער זצ"ל אב"ד פאיע שה'ייטב לב' זיע"א אחרי נישואיו בעודו רב בסטראפקוב, נסע פעם לנחם את הרצ"ה על פטירת אחד מבניו. כשנכנס ביקש הרצ"ה שיגישו לו כסא, ואז אמר: אברך! אני רוצה לספר לך סיפור. מעשה בפריץ אשר היו לו כמה וכמה בתי מזיגה שהיו מוחכרים לאחרים, שנסע פעם בדרך בכרכרתו ההדורה והציץ מהחלון, והנה ראה יהודי צועד בצד הרחוב ושקו על שכמו ומגרנו בוקעות אנחות כבדות. עצר את הכרכרה וביקש מהיהודי לעלות. היהודי עלה והפריץ התחיל לתהות על קנקנו - מאין אתה? ממה אתה חי? מה אתה עושה לפרנסתך? וראה הפריץ שאין לו שום מקור פרנסה ואף לא לחם לאכול. נכמרו עליו רחמיו ואמר לו: אתן לך אחד מבתי המזיגה שלי, תמכור שם יי"ש לעוברים ולשבים, ואת הכסף תיקח לך. היהודי סבר וקיבל, נכנס לבית המזיגה, ומזלו האיר לו, ועד מהרה נהפך לעשיר גדול. באחד הימים קרא לו הפריץ ואמר לו: אני רוצה להוציא ממך את בית המזיגה. ונימק: בשעתו ראיתי שאין לך מה לאכול ועורך נצמד לבשרך, לכן נתתי לך את בית המזיגה שלי בחינם, אך כעת שהתעשרת,

של הסברה. כשהאדם שר ורוקד ואומר בפיו: זה טוב, זה נפלא - גם אם אינו מבין, וגם אם זה נובע מתוך התכחשות למציאות, **זה מחזיר בו את האור בכוח.**

אכן כן, האור אינו מוכרח לעבור דרך האותיות. האותיות הן צמצום. האור יכול לחדור בו בלי אותיות, כפי שתראה שהצדיק יכול להאיר אמונה בלי אותיות, וכן לפעמים מקבל האדם הארה של אמונה בלי שום אותיות. אדרבא, כשהאדם שרוי במצוקה ונשבר ברוחו, ורוצים להשמיע לו דברי חיזוק, פעמים שאין זה המהלך הנכון, כי אין הוא מסוגל לשמוע, ורק הריקוד והשירה יכולים לפעול עליו כי אינם מצומצמים. כפי שנהגו במקומות שונים לשיר ניגונים בלי מילים, מטעם זה שהניגון גבוה מהמילים, כי אינו מצומצם. ניגון בלי מילים, יש לו כח יותר חזק לחדור בנפש האדם. ולכן דווקא כשהאדם במצב ירוד ואין לו חשק לכלום, יותר נכון להחיותו על-ידי ניגון וריקוד ללא אותיות. אפשר גם לשיר פסוק בתהלים שוב ושוב, ואם צריך, אפשר גם להלחין אז ניגון, כידוע, שניגונים רבים הולחנו במצבים של מצוקה. **אור הוא שמסייע לאדם לא רק בשעתו, אלא הוא מתפשט גם להמשך החיים.**

הרופאים מעידים על כך, ואם כך הוא לגבי רפואת הגוף, בוודאי שהוא כך לגבי כל סוג רפואת הנפש שהאדם צריך. וכבר אמרו **דורשי רשומות על הפסוק 'כי בשמחה תצאו' שהאדם יכול לצאת מכל המצוקות והמצרים על-ידי השמחה בכל מצב.**

אחת מהמתנות הנפלאות ביותר היא שהאדם יכול לתת לבני ביתו. לא על-ידי שיכריח אותם לשמוח במצוקותיהם, אלא על-ידי שיתנהג כך הוא במצוקותיו. כשיראו בני ביתו כי נפל עליו דבר קשה שזעזע אותו, וכעבור כמה רגעים, התנער ואמר: הולכים עכשיו לשיר לרבש"ע, נשתה לחיים ונצא ברקידה - זה יחנך אותם להתנהג כן אף הם ויאיר בהם אמונה.

החדרת אור האמונה בלי אותיות

הוספה לסיום: לפעמים קשה לה לאמונה במצבים הקשים להתבטא באותיות. יש שהאדם במצוקתו לא יכול עכשיו להתבונן ולהסביר לעצמו את יסודות האמונה. פעמים שזה אפשרי, ופעמים שאין זה אפשרי, והדבר תלוי במצבים ובנפשות, כי יש אנשים בעלי מחשבה ויש אנשים שאינם בעלי מחשבה. **אכן הקב"ה נתן כח לאמונה לחדור באדם, לאו דוקא במהלך**

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת קרח כ"ד סיון תשפ"ב

החסיד זקוק לשמירה יתירה שלא להתרחק מן האמת

ובדברי רבותינו ז"ל. ולזה אמר דוד שמרה נפשי כי חסיד אני, ולא מהני נגד היצר המשיכה לבית המדרש, באמור לי הלא חסיד אתה, עשה לפניך משורת הדין".

קרח ביקש להתחסד עם קונו

ממשיך ה'אגרא דכלה': "והנה הגם שהוא דרך דרוש קצת, עם כל זה המשכיל יתבונן שענין כזה בפיתויי היצר יארע לאדם כמה וכמה. ועל פי זה יש לומר גם בכאן ויקח קרח, לקח לעצמו סברא שהוא בן יצהר בן וכו', להיות שפיתתו היצר להתעסק במצוה [הגם שלא נצטוו עליה] וחשב לעשות נחת רוח דוקא בעבודת הקרבנות, ודימה בעיניו ענין המחלוקת הזה למצוה רבה להיותו משתוקק לעבודת היוצר, והנה ידע בודאי שמצד הדין לא יאשם על שלא הקריב את קרבן אלוקיו בקרבנות וקטורת כיון שהוא אנוס על פי הדיבור והזר הקרב וכו' (יומא), ולו יהיה כסברתו שאמר משה זה מעצמו ח"ו, אעפ"כ אנוס הוא ואנוס רחמנא פטריה, והיכן מצינו עונש בתורה על האונס, אדרבה ולנערה לא תעשה דבר כתיב, על כן לקח לעצמו בעצת היצר שהוא בן יצהר בן קהת בן לוי שהיו חסידים גדולים, עיין ב**תרגום יונתן**, קהת חסידא, לוי חסידא, ומן ההכרח הוא לו לדעתו

שמרה נפשי כי חסיד אני

באגרא דכלה פרשה זו כתב: "שמעתי דרך דרוש על פסוק שאמר **דוד** (תהלים פו, ב) שמרה נפשי כי חסיד אני, הנה הקושיא מפורסמת, ממה נפשך, אם הוא ראוי לשמירה מצד חסידותו, בוודאי השי"ת לא יקפח שכרו, ובאם וכו' (כלומר, אם חס ושלום אינו ראוי מצד חסידותו, מדוע הוא מבקש שמרה נפשי כי חסיד אני?). ושמעתי שהוא על דרך מאמר **רבותינו ז"ל** (קידושין ל, ב) אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, והנה למה אמר משכחו ולא אמר כפשוטו למד תורה? אך הוא דהיצר מסיתו לדבר עבירה באומרו לו בפיתוייו שהוא מצוה (והאדם אינו יודע מה האמת, האם הוא מצוה או עבירה), ועל כן עצה היעוצה מרבותינו ז"ל אם יפתה אותך באומרו שהוא מצוה, משכחו לבית המדרש ששם מרחיבין התורה, ותלמוד מפי סופרים ומפי ספרים אם הוא מכלל התרי"ג מצוות וענפיהם ותראה שזה פיתוי היצר, אזי לא יוכל לך. אך אם המתפתה הוא איש חסיד, אין תקנה במשיכה לבית המדרש, כי יאמר לו הגם שאין הענין הזה מבואר בתורה, הלא חסיד אתה מתנהג בחסידות לפניך משורת הדין, והענין שאני מצוין לעשות, הוא מכלל החסידות דלפנים משורת הדין הגם שאינו מבואר בתנ"ך

דבר. ה'אגרא דכלה' נותן בזה סימן. היכן ההשתוקקות שלי בשאר כל המצוות? היכן הלהט שלי? היהודי הרי צריך שתהיה לו השתוקקות אפילו לקיום מצוות לא תעשה, השתוקקות שיהיה לו הכוח שלא לדבר מה שאין צריך לדבר. אני יודע שיש לי עדיין הרבה עבודה, אבל אני משתוקק להגיע למצב שאוכל לבלום את פי בעת מריבה. אני רוצה שאוכל לקיים לא תהיה כקרח ועדתו ולא להחזיק במחלוקת. מחלוקת הכוונה גם לדבר קטן. האש עדיין לא פרצה ומישהו זורק איזו מילה לחלל: מי הוא פלוני? כן, כל העיר יש להם צרות אתו. זה בסדר גמור. אתה חלק מהקהילה. מילה אחת כזו... זה נקרא להחזיק במחלוקת. המחלוקות הקטנות האלה, המחלוקות בענייני כספים... זה לא קל... שתהיה לו לאדם השתוקקות על כל אחת משס"ה על לא תעשה, ויבדוק היכן הוא עומד בקשר אליהן. אם אינו עושה כן, הרי הוא מרמה את עצמו...

ובכן, שמעו הוספה נפלאה של ה'אגרא דכלה'. הוא אומר כך: "והנה אילו התייחס עצמו קרח ועדתו עם יעקב שמדתו אמת כנ"ל, אז היה משים מדת האמת לנגד עצמו והיה מתבונן באמת שאין כוונתו למצוה רק לשם כבוד ופְּנִיָּה. וזהו ויקח קרח בן יצהר וכו', שלקח לעצמו רק היחוס עד לוי (שהיה חסיד שבחסידיים), מזה שפט שצריך לרדוף אחד המצוות הגם על מה שלא נצטווה, ושכח עיקר היחוס שהוא יעקב שמדתו אמת".

החסידים זקוקים לשמירה יתירה

והנה בספר סור מרע ועשה טוב של הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א הוא מדבר הרבה על כך שהחסידים צריכים לזהירות יתירה שלא לעשות שום דבר כנגד ההלכה, כי יצרם עלול להשתמש בחסידותם

שילך בעקבותיהם להתנהג בחסידות הגם שלא יתענש על ביטול העבודה וכו"ל, עם כל זה מצד החסידות ראוי לו לרדוף בכל מאמצי כוחו לעשות נחת רוח בעבודת הקרבנות".

הסימן בין חסידות לתרמית היצר

אכן השאלה היא: מה עושים? הרי אומר: בדברי ה'אגרא דכלה' למדנו על עצת היצר ועל מה שיצא ממנה, אך האם יש עצה כנגדה? הן אנו רואים שדוד המלך הוצרך להתפלל על זה, ומכאן שכל מי שנוהג לפנים משורת הדין, זקוק לשמירה גדולה. מי שאינו נוהג לפנים משורת הדין, יודע שמה שכתוב זה מה שהוא עושה. אבל אם יש מושג של לפנים משורת הדין, הרי זקוקים לשמירה מיוחדת, כי תמיד יוכל היצר לפתות את האדם ולומר שהוא מדת חסידות.

ובכן, ה'אגרא דכלה' עצמו נותן לעיל מיניה את העצה לזה, וזה לשונו: "והנה הסימן על זה אם הוא באמת מצוה או אם הוא מתרמית היצר הוא כשיבחין האדם בעצמו אם גדלה תשוקתו כל כך לשאר המצוות ג"כ לאותן העניינים שהם בודאי מצוה כגון ציצית ותפילין ותורה, אזי הוא טוב. אך אם רואה שאינו משתוקק כל-כך לשאר המצוות, יבין לאשורו שהתשוקה הזאת שמדמה בדעתו לאותו ענין הנרצה לו למצוה, הוא מפיתויי היצר להפילו במכמורת, ותחתיה תעמוד הבהרת, כך קיבלנו".

לצערנו לא קשה לראות את זה בעינינו, כי הרבה אנו רואים אנשים שעוברים על כל התורה כולה מחמת היותם עסוקים באיזה ענין לתיקון אחרים וכדו' שנעשו להוטים אחריו. הם עוסקים באותו ענין יומם ולילה ואין להם לא תורה ולא תפילה ולא שום

בציציותיי, לראות היכן אני אוחז בשאר המצוות, ולזכור שאסור לי לזוז כמלוא נימה מההלכה והמנהג הקיים.

בלי תפילה אין סיכוי

מי שאינו מתפלל במיוחד לזכות ללכת בדרך הנכונה, לא יוכל להגיע לזה. כפי שאין האדם יכול להגיע ללמוד שעות רצופות אם לא יבקש סייעתא דשמיא, כך **לא יוכל לזכות להיצמד אל האמת אם לא יתפלל על כך. ואם לא תהיה לו סייעתא דשמיא, בעל כרחו יפול או לצד זה או לצד זה. כל אחד בלי יוצא מן הכלל צריך להתפלל על זה.** פעמים שהאדם מראה באצבעו על פלוני. הוא אומר: זה דיבור נאה (א שיינער שטיקל), לך תראה לו אותו. לא! הוא עצמו צריך להתפלל על זה, כי הוא צריך להיות יהודי כשר, ואם הוא עושה דבר שהוא עבירה וסבור שהוא מצוה, הרי הוא סובל מזה, כי הוא מתרחק מה'. וצריך להדגיש שאף שהאדם עושה אח"כ תשובה, הוא צריך גם להזדכך. הוא צריך לשלם מחיר יקר.

יש שהאדם מקבל החלטה בין רגע בדבר שצריך בית דין של ע"ב לפסוק בו, וסבור שהוא עושה בזה דבר גדול, ופועל על פי ההחלטה בפזיזות, ואח"כ אפילו שהוא עושה תשובה, לא סתם תשובה, אלא תשובה מאהבה, מכל מקום המחיר שהוא משלם, הוא מחיר לא קל. לכן צריך לעצור קודם לכן, וכיון שזה ענין הדין, לכן **צריך להתפלל - שמרה נפשי כי חסיד אני. כן יתפלל שהקב"ה ינחה אותו בדרך אמת,** כפי שאמר הרה"ק מקאריץ זיע"א, שלא יעשה דבר שח"ו יצער את השכינה, **ואם יש לו ספק - לא יעשה, ולא יסמוך על מה שחבירו אמר לו: כך נהגו. צריך לפעול בשוב הדעת ולבקש לסייעתא דשמיא.**

להרחיקם מה'. ואין זו בדיחה. האדם צריך לדעת היכן הוא עומד. אם אין לו לאדם מסורת ואומר: יש לי את השולחן ערוך, מה שכתוב במחבר וברמ"א, זה מה שאני עושה, הוא פחות עלול להיכשל. אך כשיש לו לאדם מסורת מאבותיו או רבותיו, ובדברים מסוימים נוקטים כפוסקים אחרים, כגון בענין זמן תפילה וכדו' נהרא נהרא ופשטיה, הרי הוא זקוק לשמירה יותר גדולה, שהרי אינו מתנהג בדיוק כמו שכתוב במחבר, וצריך הוא לדעת מה עיקר ומה טפל.

אומר שם בספר הנ"ל: אין הכי נמי. האדם הולך עם השולחן ערוך ומקפיד על קוצו של יו"ד, ויחד עם כן הוא יודע שכל מה שקיבל מרבותיו, זה קודש קדשים. יותר להדר בתפילה, יותר להדר בהכנה לתפילה, וכן הלאה. אבל יחד עם כן הוא יודע שהרבה יותר הוא צריך להתפלל שלא יקח ח"ו דבר קדוש ויטנו לצד השני.

אכן אחד מהדברים שבהם זקוק האדם לסייעתא דשמיא מרובה, היא הסוגיא של אמונת צדיקים, כי היא סוגיא קדושה. מי שהוא אויבער חכם, נראה כמו קרח. על זה מדברים. על הכל יש לו דעה עצמית. הוא אומר כך: אני לא יודע מכלום. יש לי את השולחן ערוך. זה מוצא חן בעיני, זה לא מוצא חן בעיני. הוא ניגש בכל עת אל הסובבים ומחלק הערות. לו נראה שעל פי השו"ע צריך לעשות כך וצריך לעשות כך. זה לא הולך ככה. ומצד שני צריך האדם לדעת שאי אפשר לזלזל בשום דבר בהלכה. **זה נושא מאוד מאוד עדין, והאדם זקוק לסייעתא דשמיא מרובה על זה.** הוא צריך להתפלל - שמרה נפשי כי חסיד אני. אבל בעיקר יאמר לעצמו: **מה שנוגע לי הוא שאם נדמה לי שאני הולך לעשות כאן איזה דבר מצוה, עלי לבדוק תחילה**

ליל שישי פרשת קרח כ"ד סיון תשפ"ב

היוקר יאמיר ושאר ספיקות כהכנה לגאולה

אני מוכן לשלם שוב את כל המחיר ובלבד שיהיה לי שוב אותו תענוג.

ולענייננו, כשאנו מדברים על בניין בית המקדש, אנו מדברים עליו בערגה ומתארים כמה נפלא יהיה אז - והראנו בבנינו וכו' והשב כהנים לעבודתם ולוים לשירם לזמרים, והשב ישראל לנויהם, ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלוש פעמי רגלנו. אבל אנו צריכים לזכור שיהיה שם עוד דבר, והוא המצב של אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. **כשיש לו לאדם התגלות בקרבת אלוקים, הוא צריך לעזוב את כל הדברים שהוא נשען עליהם, שהרי הוא רוצה לצאת לדרך חדשה.** הן ידוע מה שסיפר אחד מהצדיקים על אותו יהודי כפרי שאמר כשדיברו אתו על ביאת המשיח ועל העלייה לארץ ישראל: עדיף שהגויים יעלו ואני אשאר כאן עם ביתי ופרתי ותרגולתי. אם האדם רוצה באמת להשתוקק לגאולה השלימה, הוא צריך לומר כך: **אני מסכים לוותר על הכל ובלבד שתבוא הגאולה וייבנה בית המקדש.**

תושבי חו"ל מפקירים את ארמונותיהם

האמת שאצל מי שגר בארמונו החשוב בחו"ל, מדובר במשל הנ"ל ממש. הוא צריך להגיע למצב שיסכים לתלות פתק על שער ארמונו ובו כתוב כך: אתם יכולים להיכנס ולקחת הכל מהמקרה, אני הולך. לא יודע, כבר אתארח אצל מישו. אני מכיר מישו

למקדשך תוב ולקודש קודשין

נכנסים אנו אל החודשים תמוז ואב, החודשים שבהם גוברת תשוקתנו לגאולה, למקדשך תוב ולקודש קודשין. אנו מייחלים ומשתוקקים ויודעים שבאמצעות ההשתוקקות אנו בונים את בית המקדש. **הרה"ק מראפשיץ זיע"א** כותב ב'זרע קודש' פרשת שלח שהמצוות התלויות בארץ המופיעות בסוף הפרשה באו כתוצאה מתשוקתם של המעפילים לעלות לארץ ישראל. ההשתוקקות לעלות לארץ ולקיים את מצוותיה, היא זו שהולידה את המצוות האלה. הא לך שזוהי תוצאת ההשתוקקות. **כשהאדם משתוקק לדבר שבקדושה, הוא מוליד עוד קדושה.**

מוכנים לשלם את המחיר

והנה בדרך כלל האדם משתוקק למה שכבר טעם ממנו בעבר, כגון אם היה בעבר בציונו של הרבי ר' אלימלך והיתה לו התעוררות גדולה, או אם היה לו איזה מעמד או יו"ט מרומם, הוא חושב על כך בכל עת: הלוואי שאוכל לחזור לשם. אכן הדבר הפלאי הוא שמוח האדם זוכר תמיד רק את החלק המתוק, ולא את הקשיים מסביב שאותם הוא מדחיק, וכדי להיזכר בהם שוב, הוא צריך לעצור ולהעמיק בזכרונו - אה, כן, אני זוכר שפרשה שלימה היתה אז בנסיעתי לליזענסק. הגעתי באיחור והייתי צריך לשלם כפול והסתכסכתי עם מישהו בדרך. ובכן, לפעמים שואלים את האדם: האם אתה מוכן לחזור שוב לשם עם כל המחיר ששילמת אז, והוא משיב: כן, מאה אחוז.

שהקב"ה מכניס אותנו כל הזמן למצבי ספק מחודשים, מצבים שגורמים לו לאדם לחוסר ידיעה, ויש שהאדם מתרגז מחמת עצם הספק. אפשר לנסוע לחו"ל? (היה זה בתקופת הקורונה) אי אפשר? סוגרים ופותחים וחוזרים וסוגרים. חושבים שזה כבר נגמר, ושוב זה מתעורר, בדומה לדרשן שכולם מחכים כבר שיגמור. בטוחים שהנה הנה הוא הולך לגמור, ופתאום הוא מתחיל בענין חדש... זה מכביד על האדם. תן כבר מנוחה קצת. הוא מחכה למנוחה והיא מתרחקת ממנו. הוא נפטר מדבר אחד ומיד קופץ עליו רוגזו של ענין אחר. אכן כן, זה פוגש את כל אחד בלי יוצא מן הכלל, וזה מאוד מקשה על האדם, כי זה פוגע לו בסדר יומו. סביב כל מה שיש אצל כלל ישראל, כגון ל"ג בעומר וכו', נמצא גם הספק. שואלים את האדם: מה אתה הולך לעשות? והוא משיב: עדיין איני יודע.

איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו

ואף היוקר יאמיר מערער את יציבות האדם. הוא לא יודע מה יהיה. השערים כל הזמן עולים. תחילה מוצר זה, ואח"כ מוצר זה, ואח"כ מוצר שלישי, ועוד יותר גבוה. הכל בכל העולם מתייקר, ויציבות האדם מתערערת, ולכן הוא ברוגז. אכן הטיפש מחפש את האשמים ומשליך עליהם את כל זעמו, בחשבו שאם נשנה ונחליף את השרים והפקידים, הכל ישתנה לטובה. אך מעניין הוא שבכל מדינה ומדינה מוצאים התושבים שער אחר לעזאזל. אנשים עומדים וממלאים דלק לרכבם ומקללים את האשמים לפי דעתם, כאילו היה תלוי שלט בכל תחנת דלק את מי צריך לקלל.

במאה שערים, אני יודע את מספר הטלפון שלו. אתקשר אליו ומקווה שיסכים לארח אותי. **להשתוקק פירושו להיות מוכן לשלם את המחיר.**

אמנם הדבר ברור שלאחר בניין בית המקדש, יהיה לנו טוב בהרבה מכל הצדדים, אבל כדי שנוכל להיכנס לאותו מצב, אנו צריכים לעבור את השלב של העזיבה עוד לפני שמקבלים. זוהי הנקודה. עדיין אינך יכול לראות את הטובה המחכה לך. אתה צריך לעזוב עוד לפני שאתה רואה, ואח"כ יבוא לך כל הטוב, כי יתקיים אז וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו (מיכה ד, ד).

היוקר יאמיר מערער את היציבות

ובענין זה יש לגעת בסוגיית היוקר יאמיר שהיא ענינא דיומא ואפשר להשתמש בה ככלי עזר להתשוקקות לגאולה. ונסביר: **אחד מהקשיים בעליית השערים** (חוץ מעצם העלייה בהוצאות המכבדות עליו בלאו הכי) היא **חוסר הוודאות שיש לו לאדם**. האדם אוהב לדעת מה קורה. אמור לי מה המצב ואנסה להתאים את עצמי, אבל אל תשנה את המצב כל כמה דקות כשאני נשאר בחוסר ידיעה ואיני יודע מה העתיד צופן לי. ספיקות מאוד קשים לו לאדם, וכבר אמר החכם אין שמחה כהתרת הספיקות. הספיקות יכולים להוציא את האדם מדעתו. הן רואים שכשיש לו לאדם ספק בדבר גדול, זה משבית את כח מחשבתו. ונסיון גדול הוא. יש מי שיש לו נסיון בפרנסה, יש מי שיש לו נסיון בחינוך, ויש מי שיש לו נסיון בספיקות. אין לו לא יום ולא לילה, כי אינו יודע מה לעשות, והבהירות ממנו והלאה.

שטותים!!! הרי כתוב שכך יהיה בעקבתא דמשיחא. האדם יכול להחליט

ובכן, אם אנו מסתכלים על השנים האחרונות ומתבוננים בהן, אנו רואים

העתיד אינו נוגע לי ואם כן מה לי לשאת אותו?

אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

האמת שכאשר מתבוננים, מוצאים בזה דבר פלא. מדוע ירצה האדם לדאוג על העתיד עד שנצטרך לחזקו וללמדו איך להשליך את יתרו על ה' וכי אין לך מה לעשות בחיים שאתה נושא את דאגת העתיד? אכן קליפה היא שיש לו לאדם שהוא רוצה לשלוט על המצב. הוא רוצה שיוכל לענות לעצמו ולאחרים: אני הולך לעשות כך וכך. הוא לא רוצה שיצטרך לומר: אין זה בשליטתי. מה שיחליט הקב"ה, אותו אעשה.

אתה יודע מה? תרצה כן לומר כך. **תרגיל את עצמך לחיות ככה.** מישוהו מפציר בך: אני חייב לדעת, כן או לא? אתם מכירים את זה? פלוני לא מרפה - אתה חייב לתת לי תשובה. מתי אני יכול לבקש ממך, ביום שלישי? - **לא יודע. אני לא בעל הבית על עצמי ואיני יודע מה יהיה מחר.** הנה כי כן, **היוקר יאמיר מסייע לו לאדם לפתח חיבה ותענוג לסגנון מחשבה זה של חיים מלאי ספיקות,** וכל יום שמתווסף עוד איזה דבר שמטיל את החיים בספק... ברוך ה', זה מתאים עם צורת החיים שבחרתי לי. כספי מניב רווחים. הדבר הולך ונבנה. **ואת כל זה האדם מצרף אל ההשתוקקות לגאולה.** אם חז"ל הכניסו אותו שם, אף האדם יכול להכניסו לשם, ולהגביר את השתוקקותו לבניין בית המקדש אשר אז נרגיש באמת שאנו נשענים על אבינו שבשמים, ויהיו לנו חיים מתוקים ומאירים.

לשנות את מהלך מחשבתו ולומר: אתה יודע מה? אני חפץ לחיות בספק. בסוף הברייתא של **יוקר יאמיר**, כתוב: **ועל מה יש לנו להשען? על אבינו שבשמים** (סוטה מט, ב). הרי זה כאילו נאמר כך: כמה אנשים עשו מיליונים ואף מיליארדים דווקא מהמצב של הקורונה על-ידי שפיתחו פתרונות רפואיים ומכרו אותם לכל המדינות. הללו דווקא נהנים מהמצב. הם אומרים: יש קורונה? הפלא ופלא! נעשה מזה כסף.

אפשר לעשות מזה כסף

כל אחד צריך ללמוד להסתכל על המצב באופן זה. במקום שיתמרמר ויהיה ברוגז, יאמר כך: **אם אני באמת מאמין בהשגחה פרטית, אם כן אני חפץ בכך.** אל יתחזק לומר 'זה השגחה פרטית' וימשיך בדרכו, אלא יוסיף ויאמר: **אם זה בהשגחה פרטית, אם כן אני חפץ בכך, כי אני מבין שהקב"ה מכין אותי לגאולה.** הקב"ה אומר כך: כדי להיות בבנין בית המקדש, אתה צריך להיות אדם כזה שמרגיש באמת שאין לו על מי להשען אלא על אביו שבשמים. נמצא שכל הנעשה בעקבתא דמשיחא, עוזר לך להיעשות אדם כזה שראוי לגאולה.

כשהאדם מחליט שהוא רוצה לחיות חיים כאלה שאין ידוע בהם מה ילד יום, הוא מרגיש בזה תענוג נפלא. הוא חי בתמימות כפי שרש"י אומר על הפסוק **תמים תהיה עם ה' אלוקיך** - אל תחקור אחר העתידות. האדם אומר:

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוי' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה צאנז	רחוב זית רענן
	מקוה באיאן	רחוב מלכי ישראל
בית שמש	מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמזה ב טל: 053-0944-317
	קיוסק שע"י מקוה פופנהיים	רחוב נהרדעא 18
בני ברק	ביהמ"ד הגדול וויזשניץ	רחוב רבי יהושע 18
	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
אשדוד	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק נסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש לעלוב	רחוב ברויער 27 שיכון ה'
	סאטמער מרקט	רחוב חזון איש 33
ביתר עילית	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
חيفا	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבבלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
	בית המדרש בעלזא	רחוב הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
פתח תקוה	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	חנות חופמאן	רחוב מיכאל 10
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
נבעת זאב	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
	בית מדרש באיאן	גרין פארק
	ביהמ"ד בעלזא	רחוב גור אריה
	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
תל אביב	מקוה צאנז	052-7670873
	בית המדרש דרכי איש	הדף היומי 8
	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך,

ניתן לפנות ל'מכון הבינוי' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאגרא
50 Division Ave	Central Market	וויליאמסבורג
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
5665 Park Ave	Copy BQ	
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenastraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
belgielei 80	בית הלל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד הגדול ישמח ישראל	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	
	בית המדרש מחזיקי הדת	מאגשטר
	מקוה מחזיקי הדת	
	ויאל משה דסאטמאר מקוה געשעפט	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם **זיכוי הרבים**, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די **הוצאות**, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482